

Tacim ÇİÇEK

HAKKIMDA YAZILANLAR

ekitap.ayorum.com

Tacim ÇİÇEK
HAKKIMDA YAZILANLAR

İÇİNDEKİLER

Mektup, Tacim Çiçek'e.....	6
TACİM İÇİN 'DUR DURAK' YOK.....	10
GÖLGESİZLER VE TACİM ÇİÇEK'E SELAM.....	13
HER KÖŞESİNDE GÜVERCİN DÜŞMANI DURUR	15
TACİM ÇİÇEK "KÜLDEN DEVLERE"E KARŞI.....	17
Şiirlerim hakkında yazılanlar	20
TACİM ÇİÇEK'İN ŞİİRLERİ	21
ELLERİMİZ TIRPANDIR ACIYA	22
EYLÜLE AYKIRI ŞİİRLER	24
TIRPANDIR ELLERİMİZ ACIYA	31
"ÖZGE BİR SEVDADIR HAYATI SAVUNMAK"	33
SÜREMEZ DAİMA HÜKMÜ ACININ HAYVANLARI.....	36
GÜLYAŞAM	39
Öykülerim hakkında yazılanlar	40
ÖYKÜ SERÜVENİM	41
TACİM ÇİÇEK'İN ÖYKÜ DÜNYASI 1	47
TACİM ÇİÇEK'İN ÖYKÜ DÜNYASI 2	51
TACİM ÇİÇEK'E ŞAPLAK	56
ÖYKÜDE UMUT VAR	60
BİR YAZAR BİR KİTAP.....	61
YAŞAMIN ÖZGE YORUMUNA BİR BAKIŞ*	63
KIZILIRMAK TAŞTI	66

YAŞAMIN ÖZGE YORUMU	68
YAŞAMIN ÖZGE YORUMU İÇİN	70
YAŞAMIN ÖZGE YORUMU	72
YAŞAMIN ÖZGE YORUMU	74
Romanlarım hakkında yazılanlar	77
CAN DOST TACİM	78
BOZKIRDA PATLAYAN TÜFEK	80
ÇUKUROVA'DAKİ İRGATLAR	82
"KIZIL VALİZLİ KADIN"	85
KIZIL VALİZLİ KADIN ÜSTÜNE	87
EYLÜL RÜZGÂRINDA KIZIL VALİZLİ KADIN!	95
BİR HAYAL ALIR MIYDINIZ? *	100
NOSTALJİK DÜŞSEL YOLCULUK *	102
GEÇMİŞ CEYHAN'DA ÇOCUKLUKTU *	104
HATIRALAR BUGÜNE DAHİLMİŞ *	106
TACİM ÇİÇEK'TEN İKİ KİTAP	109
Çocuk kitaplarım hakkında yazılanlar	116
TACİM ÇİÇEK ADINDA BİR YAZAR.....	117
TACİM ÇİÇEK KİTAPLARI	121
TACİM ÇİÇEK'TEN ÇOCUKLARA.....	125
TACİM ÇİÇEK'İN KİTAPLARINDAKİ DOĞA SEVGİSİ	127
ŞEFTALİ DEDE'NİN TACİM ÇİÇEK'İ	129
TACİM ÇİÇEK: ŞEFTALİ DEDE.....	131
ŞEFTALİ DEDE	132

ŞEFTALİ DEDE	138
KURTKIRAN VE ŞEFTALİ DEDE	140
BİR ÇOCUK ROMANI: ŞEFTALİ DEDE.....	142
KLASİK MASALLAR VE ÇOCUKLAR	143
EŞEK ÇALANLAR ÇETESİYLE SAVAŞ	144
KURTKIRAN	145
ŞEFTALİ DEDE	146
ALTIN İKİZLER	147
NİNELER VE DEDELER.....	148
Kekliğin Son Ötüşü.....	155
Ve BANA GÜVERCİNLERİ ANLAT *.....	155
DAYANIŞMANIN GÜZELLİĞİ *	161
Hakkımda yazılanlar.....	164
BİR KİTAP OLUR.....	168
DOSTLARLA GEZİ.....	169
KİTAP	170
“ŞİİR DEMLENSİN HELE”	171
İKİ ÜÇ DAHA FAZLA.....	172
EMEĞE VERİLEN ÖDÜL.....	173
BİR ÖDÜL İÇİN* ZORUNLU BİR AÇIKLAMA.....	175
OKUMAYI ANLAMLI KILACAK OLAN ÇOCUK EDEBİYATIDIR *....	178
GERÇEK DİYE SUNULAN BİRÇOK ŞEYİ REDDEDİYORUM *	181

Mektup, Tacim Çiçek'e

Azime Korkmazgil,
Ağlasun, 31 Mart 1998

Vefalı Tacim Çiçek, Vefalı kardeşimiz;

Ne güzel adınız var!

Ben vaktiyle Hasan Hüseyin'e, "yoksa bu senin takma adın mı?" diye sorma dalgısını gösterebilmişim. Bir daha kimseye böyle bir soru sormadım!

Dergi sayfalarında rastladıkça adınıza; gülümserdim, selamlardım da... günün birinde bu adın iyesine bir mektup yazacağım gelmezdi usuma!

Bugün, 31 Mart Salı. Sabahın 8'i. Kaç gündür yağan karın üzerine, parıltılı bir güneş yayılmış. Torunum, Temmuz'un kızını, 8 yıldır birlikte olduğum minik Duygun'u okula uğurlamak üzere çıkmıştım dışarı. Ardından koştum, başlığını çıkardım, istemez dedim, güneş var! Her sabah, yokuştan aşağı ağıncaya dek, döner döner el sallar; kış soğuk demem beklerim kapıda. En son el sallayışında parmak uçları da görünmez olunca, döndüm, yakındaki dereye doğru yürüdüm. Kıyılarında buzlar vardı suların, üstüne sarkan' ceviz dalları buzluysa... Haydi... diye seslendim dereye, yazın kurursun ama, şimdilerde keyfin iyi! Hasan Hüseyin gittikten sonra; bu demek on dört yıl önce sığındığım, bir buçuk gözlük, anadan kalma köyevinin giriş kapısının yanına bir heybe asmışımıdır; üstüne bir kar ton iliştiirmişim taa o yıllarda: Posta.

Yaşlı genç nice postacılar geldi geçti; postadan bana seslenen ne çıkmışsa, imzalanacak bile olsa, sabahacak ışığı yanıyordu, belki gündüzün uyuyordur... diye düşünür, kapımı çalmaz, heybenin içine bırakır giderler. Yalnız postacılar ve ben değilizdir heybenin içine sık sık bakan; gerçi kitaplığım, son rafına dek açıktır öğrencilere ve işsiz gençlere, öğretmenlere ve üniversitelilere... Ama bunlar çoğunlukla değildirler, her yerde olduğu gibi çoğunlukla değildir okuyanlar; onlar 'okumaz-yazmaz' olunca,

özlenen iletişim de kurulamıyor doğallıkla. Bir de, okuduğum günlük Cumhuriyet'i, en geç o akşam üzeri, en yakındaki, kahvenin kapısından bırakırım; içlerinde, tiryakisi olanlar vardır Cumhuriyet'in benim kalemle imlediğim köşe yazılarını ararlar sayfalarda, yazık ki hiçbirinin gücü, Bakkal İbiş'e gidip de, bir tanecik olsun satın almaya yetmez, gücü ve bilinci... Ha, posta heybesinin içine bakmaya meraklı birileri daha vardır; onlar, dergilerime göz koyanlardır! Eskiden, 40-50 yıl önce; sürdürümcüsü olduğum Varlık, Yeditepe... gibi dergilerimi, Burdur PTT'sine uğramışsa PTT gönüllüsü belediye çavuşu, alır bana getirirdi; yok, bir başkası uğramışsa, hele de tütüne düşkünse, o dergileri, benim köylük yerde dörtgözle beklediğim güzelim ürünleri, acımadan kendine saklar, parçalayıp tütün sarardı! Öğrenirsem üzüldüm, yapmayın derdim, ben size harçlığımla tütün kâğıdı alırım!

Hayır, dönem değişti, şimdikiler tütün sarmaya dadanmıyorlar heybeme; burda yoksam, bir yolculuğa çıkmışsam, alıp götürüyorlar dergimi, gazetemi, neyim gelmişse mektup dışında... Bir süre sonra, okurlar mı okumazlar mı belki değil, bana dönüyor götürdükleri, kılıfından sıyrılmış, çoğunca eskitilmiş olarak... Avuç içi kadar Ağlasun'da kim bilir kimlerdir onlar!

İşte... Bu sabah da; hani dedim ya, derenin suları çoğalmış mı bakmaya gittim; dönüşte, alışkanlıkla elimi kaydırdım heybeye.

Bir şeyler vardı yine: Damar'ın Şubat' 98 sayılısı da.

Ben Damar'ın Şubat sayılısının gelmediğinin ayrımında değildim:

Küçük yerde hem herkes birbirini iliklerine dek tanır; hem de, artık dünyanın değiştiği gerçeği, küçük yerlere de yayıldı, sindi...

Eskiden kimsesizler, toplulukça kollanırdı; şimdi yoksulluk büyüdü, sorumluluklar kişiselleşti. Benim de, kimsesiz mi kimsesiz bir Hasibe Teyzem vardır, annem sağken biricik kardeşiydi. Şimdilerde, bu dünyada tek başınadır. Bir kaç ay önce ağır hastalanınca, bir buçuk gözlük evimin bir köşesinde ona bir yeryatağı açmam gerekti.

O köşe, tek uygun köşeydi ve Duygun'un her yere, alıştığımız yayımlılığının dışında kalan, bana özgüllüğü dokunulmaz olan iki katlı rafı barındırıyordu. Ben o rafta mektuplarım, postadan en son çıkmışlarım, adreslerim, yazı notlarım vb. şeylerle dilediğimce oynayabiliyordum.

İşte Hasibe Teyzeyi oraya, 86 yaşında bir insanın nesi varsa onlarla birlikte, o iki katlı rafı kaldırmak pahasına yerleştirebildim! O yüzden, iki üç aydır her şeyim üst üste yığılı.

Ve ben, bir şeyleri yolu yordamınca izlemekten yoksun kaldım!

Damar'da Günişığına Mektuplar, hanidir ayrı bir ilgi kaynağımdı; sıcak bir bölümcedir kuşkusuz. Bundan böyle daha bir iyilikbilirlikle okuyup, izleyeceğim onları. Teşekkürler Tacim Çiçek! Şubatta burda değildim; biri eczaneye, bana verilmek üzere 8 Şubat tarihli Aydınlık'ı bırakmış. Aydınlık'ın o sayılında biri, Hasan Hüseyin'i sözde anmaya sıvanmış, ahmakça bir değerbilmezlikle... (Sizin de 14. sayfada değindiğiniz nedenlerle elbet) Ölçü olarak da, kitaplarının eskisi gibi pek basılmadığını, şiirlerinin okunmadığını almış.

(O sayının bir yararı oldu bana: Ordaki bir duyurudan yola çıkarak, varlığından son zamanlarda haberli, olmadığım Papirüs'ün Şubat' 98 sayılısını, Sevgili Remzi İnanç'ın yardımıyla edindim. Orda, bir başka içtenlikli Hasan Hüseyin sevgisiyle dolu Dost Öner Yağcı; Hasan Hüseyin Şiirinin Özü diyerek yola çıkıp adam gibi söz etmiş de, içime bir parça serinlik serpildi!)

Aydınlık'taki, değerlendirmeden o denli üzülmecektim aslında. Eğer Mart başında, İstanbul AKM'deki, Ozan Hasan Hüseyin'in 71. yaşı toplantısında, bir başka 'ozan' Ataol Behramoğlu, iyi niyetli görünüp aslında karalayan bir konuşma yapmasaydı... Çağrılıydı ama, gelmeyebilirdi, madem Ozan Hasan Hüseyin hakkında bu değin olumsuz yargıları vardı! Baştan, epek kepek birkaç laf ettikten sonra, şiirinde yinelemeler çoktur filan gibi; Aydınlık'taki o sıradan, sığ değerlendirmenin laflarını aynen yineledi. Hazırlıksızdı, dağarcığında hiçbir şey yoktu Hasan Hüseyin şiirine

ilişkin; yineledi ve yerinin orası olmadığını nasılsa sezdi, bir suçlu gibi oturdu, başka iyi sözleri dinlemeye gücü yoktu, çekti gitti.

Toplantıyı düzenleyen gençler bilmiyorlardı ki; son yüzyıl Türkiye şiirinin üzerine olanca ağırlığı ile oturan birkaç büyük ozandan biridir Hasan Hüseyin; sağ olsaydı, cüceler çarşısında birbirini ödünç kaşıyan; Kendi çalışıp kendi oynayan cudamlara böylesine söz düş mezdi!

Hasan Hüseyin dostu,

Sevgili Kardeşimiz Tacim Çiçek;

Yazınızı geç okuduğum için lütfen bağışlayın. Söylediğiniz her söz için yerden göğe teşekkürler. Böyle borçlarım çok benim: Başta, bu sayfaları açık tutan Özgen Seçkin'e...

Görebildim, göremedim, geçmişteki tüm yazılar için hepinize.

İki yıl önce, Sevgili Hasan Hüseyin dostları Mehmet Aydın, Osman Bolulu, Cemal Gürlek... ve ötekilere de yazamadım.

Bu benim dağınıklığım, güçsüzlüğüm...

Ve Güliiver dostumuz gibi, her hücremle kuşatılmışlığım, bir sürü çürük çarık sorumlulukla kısıvrak bağlanmışlığım.

Size iyilikler, güzel, dupduru günler ve nice yazmalar dolu yıllar, kafa ve gönül sağlığı dileyerek gözlerinizden öpüyorum. Şimdilik hoşça kalın.

Damar Dergisi, Haziran 1998/87. s

TACİM İÇİN ‘DUR DURAK’ YOK

Bülent Habora

Sevgili Bekir Yıldız, benim fotoğraf makinemle birçok resmimi çekmiştir. Her defasında da, "Koş Habora, koş. Seni dururken resmetmek yanlış bir şey" derdi. Gerekçesini de açıklardı: "Arkadaşlara, dostlara sorarım hep, 'N' apıyorsun'? diye. Sen dâhil, hepsinin verdiği yanıt aynıdır: 'Koşuşturuyoruz işte.' Bu sözü gerçekten yaşayan tek insan sensin.

Senin neden böyle sıksa olduğunun nedenlerini sigaraya ya da az yemek yemene bağlayanlar, yanırlar.

Senin zayıflığın o koşuşturmadan... "

Aradan yıllar geçti, yayınevime ilk öykü kitabı "Reşo Ağa"yla destek çıkan Bekir Yıldız'ı yitireli.

Şimdi onun bu sözlerini anımsıyorum, bir de Bekir Yıldız'ın sağken peşinden koşanların,bugün nasıl unuttuğunu da.

Böylesine mi ikiye bölünmüş bizim aydınlarımızın çoğu?

Ve bu aydınlarımız Türkiye'ye ışık tutacaklar, emekçileri, yoksul halkı aydınlatacaklar ve Türkiye'yi "Refah"a kavuşturacaklar!..

Hadi canım sen de, ufak at da oğul Unakıtan'ın civcivleri yesin.

Belki de Tacim Çiçek'i biraz da bu yüzden çokça seviyorum.

Çünkü o, sürekli koşuşturuyor. Yazıyor, çiziyor, panellerden panellere koşuyor, okuyor, notlar alıyor ve en sorunlu günlerinde bile çalışmasına ara vermiyor.

O zor dönemde bile yüzünden gülümseme eksik olmuyor.

Tacim Çiçek, en yakın arkadaşlarından yediği kazıklar karşısında bile sevecenliğini yitirmiyor.

Ve hepsinden ötesi şakalara da, kendisine karşı yapılan ağır takılmalara da bozulmuyor.

Bir dostum var. Dostum dediysem, yaşıtıml falan değil, oğlumdan da, kızımından da küçük. Şimdi çokook uzaklarda Sinan. Yeni Zelanda da mı ne! Her çeşit şakayı sineye çekmişti, ama intikamını da alırdı.

İstanbul'da, Cağaloğlu'nda Bekir Yıldız'dan, İzmir'de Tacim Çiçek'e, oradan da Yeni Zelanda'nın yenilerinden Sinan'a gittim. Tacim'di ortak payda.

Tacim Çiçek 1958'de Adana, Ceyhan'da doğdu. Eline fırsat geçtikçe tüm dergilerde, yerel gazetelerde yazdı. Kıyı, İmece, Gerçek Sanat, Sorun, Yeni Düşün, Eylül, Oluşum ve diğer birçok dergi ve gazete...

Bir aralar "Özgür Emekçiöğlü" takma adıyla da yazılar yazar Tacim. Özgür Emekçiöğlü... Bilmiyorum, benim hoşuma gitti. TYS İzmir Temsilcisi olduğum günlerde, ne zaman kendisini bir panele çağırırsam, ikiletmeden gelirdi.

TYS'nin verdiği görevlerden kaçmıyordu. Şimdilerde, Metin Erten'in temsilcilik günlerinde de durum aynı. Verilen her görevi, belki de içinde bulunduğu örgütü duyduğu saygıdan dolayı, kabul ediyor, itiraz etmiyor. Ama şöyle diyor, "Beyaz Kısa Pantolon" adlı öykü kitabının arka kapağında: "Ne şiirler okudum okullarda, ne de piyeslerde rol alabildim. Öğretmenlerin gözüne batamadım; Beni göreni olmadı... Hep sizden uzakta, kıyıda, köşede kaldım. Varlığımı hissetmediniz, hiçbir zaman. Benimle alay etmek için kimi kez aranıza alanınız olmadı değil, bunu şimdi da ha iyi anlıyorum."

Tabii Tacim değil, burada anlatılan, öykünün gerektirdiği sözcükler. Ama "Birinci tekil şahıs" olunca...

Neyse...

Turan Altuntaş, yirmi yıl önce Yeni Adana'da şöyle yazmış, Tacim üzerine: "Tacim Çiçek çok yönlü bir sanatçı olsa gerek, yazılarından öyle anlaşıyor. Şiir, öykü, deneme yazıyor.

Kafka'nın varoluşçuluğuna benziyor yazıları.

Özellikle denemelerini iki kez okumak zorunda kalıyorum.

Denemesini okurken, bir başka evrende yaşıyor, düş görür gibi oluyorum..."

Zamanla yarışıyor

Tacim Çiçek, zamanla yarışıyor.

Okumak, yazmak ve hepsinden öte oğlu Seçkin'le yakından ilgilenmek.

Belki bir yerde dünyasını Seçkin üzerine kurmuş Tacim. Seçkin, benim de çok sevdiğim bir çocuk. Salt telefonla konuştum birçok kereler. Radyoya program yaptığım günlerde beni sürekli izleyen ve telefon eden üç kişiden biriydi. İlki Aydın'ın bir köyündeki bir kız. Odası bilimkurgu filmlerindeki gibi teknolojik donanımlı bir odaydı. İkincisi Cumaova'ndaki bir emekli öğretmen. Ve üçüncüsü de Seçkin. Bayılıyordum ona.

Uyku saatlerini bile okumaya, yazmaya ve Seçkin'e ayırmak...

Ve öğretmenliği sürdürmek... Zor iş...

Yazıma koyduğum fotoğrafı tam 15 yıl öncesine ait.

Bugün ne gür siyah saçlar var, ne çizgisiz yüz...

Günlük Evrensel Gazetesi, 8 Mart 2006

GÖLGESİZLER VE TACİM ÇİÇEK'E SELAM

Mehmet Şekeroğlu

Damar'da yazılarını beğeniyle izlediğim Tacim Çiçek'in Damar'ın Mart 1996 sayısında yayımlanan Hasa Ali Toptaş'ın "Gölgesizler" romanıyla ilgili eleştirisini severek okudum.

Renkli dergilerde, ücreti hacmine göre değişen ve hiçbir şey söylemeyen 'profesyonel eleştiriler' yazılırken. Tacim Çiçek, sanırım (en azından) merhabalaştığı birinin, Hasan Ali Toptaş'ın "Gölgesizler" romanını edebiyat adına eleştiriyor. Üstelik, birçok eleştirmenin tersine, üzerine fikir yürüttüğü romanı gerçekten okuduğunu ve anladığını kanıtlayarak.

T. Çiçek, yazısının sonuna kadar, efendiliği dilinden bırakmıyor. Kitapta tespit ettiği yazım ve de anlatım hatalarını bile, "baskı hatası"(dır) diye yumuşatabiliyor. (Tabii ben kendi açımdan ironi olarak değerlendirdim.)

Öncelikle şunu söyleyeyim.

Toptaş'ın "Gölgesizler" romanını okumadım. Elime geçse sonuna kadar okuyamayacağımı sandığımı da itiraf etmeliyim.

Benim, tam, postmodern takılmaya çalışan türedilere ifrit olmaya, Karakitap bilmem ne çöp masalları gibi vicık vicık kan, leş, ceset, sır, büyü, gizem... çorbalarından tiksineye başladığım günlerde, Toptaş'ın "Gölgesizler" romanı, 1994 Yunus Nadi Roman Ödülü'nü kazandı.

Toptaş ödül aldıktan sonra, Cumhuriyet Kitap'ta "Gölgesizler"den bölümler aktarıldı. Onları okuyunca, "Evet" dedim kendime, işte bir postmodernci daha." Bazı öykülerini beğeniyle okuduğum Hasan Ali Toptaş adına üzüldüm. Nasıl oluyordu? Nasıl oluyordu da, bildiğim kadarıyla "halktan" biri olan Toptaş, birden

postmodern takılmaya başlıyordu. İçinden gelen, doğal bir gelişme miydi postmodernlik? Yoksa bir özentî miydi?

Renkli dergilerin Cumhuriyet-Milliyet edebiyat jürilerinin ancak postmodern takılanlara ödül verdiklerini bilen halktan bir yazarın ödül alabilmek için 'varlığını' terk edip gölgesizleşmesi, narsistçe nostaljileri bile halkı aşağıladıkları zaman ve ortamlara yönelik olan seçkinci-postmoderncilere dönüşmesi miydi burada gördüğümüz?

Ben, bunları soru olarak bırakıyorum.

Tacim Çiçek, olabildiğince nesnel eleştirisinde, herhangi bir ideolojiye kapılmıyor; Gölgeziler'i bir şeye göre değil, romanın kendisine, gölgesizliği yarattığı söylenen gerçekliğe bakarak değerlendiriyor ve görüyor ki romancı, figürlerini deforme etmek, gölgesiz hâle getirmek için elinden geleni yapmış.

Ben, buna 'postmodern takılmak' diyorum. Beni hayretler içinde bırakan bir şey var bu takılıştaki: Roman denen şeyin biricik işlevinin 'insan'ı anlatmak olduğunu bilinçli veya bilinçsiz olarak yadsıyan postmodernler, postmodern olmak için harcadıkları o yoğun enerjiyi neden polisiye roman yazmak için harcamazlar ki? Yoksa niyetleri, sadece ve sadece, insanı ve onun toplumsal ve ekonomik gerçekliğini deforme etmek ve böylece hâkim sisteme kişiliksiz gölgesiz ve yüzsüz, yaşayan ölümler üretmek mi?

Türk edebiyatının Tacim Çiçek gibi sabırlı, yaptığı işi ciddiye alan ve her şeyden önce dürüst eleştirmenlere ihtiyacı var.

Aykırısanat Dergisi, Ocak-Şubat 1997/ 27.s

HER KÖŞESİNDE GÜVERCİN DÜŞMANI DURUR

Osman ŞAHİN

Tacim Çiçek'in 'Ellerimiz Tırpandır Acıya' adlı şiir kitabındaki 'Sevmek Yürek İşidir' şiirinden aldığım bu dize, kanımca yazarın dünya görüşünü hemen haber veriyor. Tacim Çiçek, üretken bir yazar. Şiir, öykü, deneme türünden yapıtları ile yazınımızda yer alıyor. Kültür Sanat Dergileri'nde şiirler, öyküler, denemeler yayımlıyor.

Ayrıca kitap tanıtma ve kitap eleştirileri yazıyor.

Tacim Çiçek'in dünyası bunaltılı, karamsar, anlaşılmaz değil. Aksine açık ve aydınlık... Şiirlerinde, öykülerinde toplumumuzun ağır sorunlarının altını çiziyor. Öykü ve şiir temalarının temeli bu yüzden birbirine bağlı, haksızlığın girdabında boğuşan insanların çabalarını dile getirmek. Ama bunu yaparken asla karamsarlığa düşmüyor. İnsanların öfkesini, direncini bileyerek, onların yanında yer alıyor. Kötülüklerin sırtından insanların iyilik yanlarını öne çıkaran, onları coşturan militanca tavrını da gözardı etmememiz gerek. Bu da yazarı ister istemez bir 'özgürlük savaştısı' konumuna getiriyor. Sabahtan akşama dek ekmek ve iş peşinde koşan insanların haksızlığa olan gizil seslerine tanık oluyoruz. Yazarın bu tavrını kimi şiir adlarından bile anlamamız olası.

Hemen her şiir adı, kendi içinde bir eylemin sesini haber veriyor.

'Ellerimiz Tırpandır Acıya', 'Savaşçının Betiği', 'Kıstılar Sesini Radyonun', 'Acı Türkü', 'Patlarım', 'Tırpan Büyütür Yaşadıklarımı' gibi.

Tacim Çiçek'in ilk öykü kitabı 'Yaşamın Özge Yorumu'nda yer alan 'Bir Resmin Arayışı', 'Bozkırın Fareleri', 'Düşünen Adam' öykülerinde ayarda iyi verilmiş, birbiriyle örtüşmüş iyi bir öz ve biçim denemesi görüyoruz.

Tacim Çiçek'in öykülerinde dikkatimi çeken bir yan daha var, yazar ele aldığı konuların içindeki kişilerin, sorunların, yerli, bize özgü yapılarını bilinçlice bozuyor ve bu bozma, öyküyü soyutlaştırmaya dek götürüyor. Yazar bunu bilerek yapıyor. Acaba bu soyutlamalar öykünün hızını kesmiyor mu? Öykünün gerekli genişliğe ulaşmasını engellemiyor mu? Yazarın bunu düşünmesi gerek. Çünkü Tacim Çiçek, Çukurova'yı, öğretmenlik yaptığı Afyon yöresini iyi biliyor. Bu konuda zengin gözlemleri var. Ayrıca çok okuyan, yazın dünyasını yakından izleyen bir aydın. Hatta yazarın bu çok okumaktan gelen bilgece, filozof yanını 'Bir

Resmin Arayışı', 'Bozkırın Fareleri', 'Düşünen Adam' öykülerinden anlamamız olası.

Tacim Çiçek öyküsünün gelişme çizgisi kanımca, 'Bir Resmin Arayışı' adlı öyküde gizli. Bu öykü, yazarın öykücülüğünün gelişme çizgisini açık seçik bize haber veriyor. Eğer Tacim Çiçek, bu öyküdeki çizgisini kalınlaştırır bu çizgide yoğunlaşır, öykü çalışmalarını bu çizgiye göre sürdürürse, daha iyi yerlere gelecektir. Bundan da hem kendi öykücülüğü, hem Türk öykücülüğü kazançlı çıkacaktır.

Tacim Çiçek'e başarılarının devamı dileğiyle.

Damar Dergisi, Nisan 1999 / 97. s

TACİM ÇİÇEK “KÜLDEN DEVLERE”E KARŞI

Bilal Kayabay

O, kendine benzemez. Fotoğraflarda yani.
Bunu şunun için söylüyorum: Bir yerlerde rastlarsanız Tacim’e, fotoğraflardaki Tacim’i aramayın. Aramayın yanılırsınız. Kimilerinin fotoğraflarından yola çıkar kimliğini adlandırırsınız. Onlar kafalarınızda iri, görkemli, etkileyicidirler. Küçülen dünyamızda bir gün bir yede kendileriyle karşılaşılırsınız. Sonuç?.. Kocaman bir düş kırıklığı!...
Tacim, tersine şaşırtır insanı.
Hem de iki kez. Birincisi, fotoğraftaki sıradan insanın, gerçekten sıradışı olduğunu görürsünüz.
İkincisi, yüreğinin, beyninin bedeninden bin kat büyük olduğuna tanık olursunuz.
Edebiyat kovanının bal yapan işçi arısıdır Tacim. Kovanın içinde yüksek perdeden vızlayıp, beyliğe soyunmuş balsızlara karşı, o vızır vızır bal doldurur peteğine sanatın, edebiyatın. Bir tek yumurta yumurtlayıp gıt gıt gıdak... gag gag gıdak... bağırıp köyü ayağa kaldıranlar, başkalarının yumurtası üstünde kuluçkaya yatanlar bir yanda, Tacimler öte yanda.
İlkin “Yenises”te -ki Ceyhan’ da çıkmakta olan yerel bir gazetedir- kendi köşesinde şiirler, öyküler yayımlar. Lise yıllarıdır o yıllar. Desenler, resimler çizer. Derken Menemen’de -Menemen oluşu da ilginç bana göre- kısa dönem askerlik sırasında Şaban Akbaba ile tanışır.
Bir dönem tembelliğini yaptığı yazın dünyasına yeniden girer. Şiirler, eleştiriler, öyküler, ödüller peşpeşe. Birileri üretiyorum

diyerek, başkalarının ürettiklerini aşırıp tüketirken o, kendi balını yapar.

Araştırır, inceler, değerlendirir, aşırımacıların da ipini pazara çıkarır. -Bu ara bu konuda tembelleşti gibime de gelmiyor değil hani.- Eleştirileri yalanlamaları, yoksamaları havada kalmaz. Kaynağını, belgesini gösterir. Sözkonusu insanları kırmak, yaralamak, küçültmek gibi bir tavır değildir onunki. Eğer anlayabilirlerse bir incelemeci olarak onlara iyilik, dostluktur yaptığı. Özgün yapıtlar üretilsin, sanat çoğalarak gelişsindir tasası. Şiiri neden bıraktığı sorulduğunda verdiği yanıt şudur: “Şiir sanatını iyi bilseydim, etik ve estetik, işçilik gibi olmazsa olmazları kavrasaydım, o şiirleri yazmaz,yayımlatmazdım” İşte bu sözler biraz önce onun hakkında söylediğim eleştirmen olarak yansızlığının kanıtıdır.

Görünen o ki, Tacim Çiçek,şiiri de kendini de iyi tanıyor. Şimdilerde yoğun biçimde çocuk kitapları yazıyor. İyi de ediyor. Yüreği şiir dolu, sevgi dolu, beyni bilgiye her zaman aç ve oburca bu açlığı doyurmaya uğraşan bir öğretmen-yazar Tacim Çiçek. Şu altı üstüne, ayağı başına çevrilmiş değerler dünyasında Tacim’in öğrencileri ne kadar ayrıcalıklı, ne denli şanslı veliler de tabii olduklarının ayırında mıdır?

Belki gelecek yıllarda içlerinden birileri bunu anlayacak, kimileri hayıflanacak kaçırdıklarına, kimileri gönenecek kazanımlarıyla. Gönül istiyor ki ikinciler çoğunlukta olsun. Olsun ki dünü bugününe varmayan, sekiz çizip, çark eden bunun adını da gelişme-yenilenme koyan şaklabanların yerleri darala. Yerleri darala ki insan için, insandan yana, toplumsal-evrensel gerçekleri savunanların önü açıla. Açıla ki “tarih teker rürden ibarettir” safsatası yalanlana. Yalanlana ki insanlık geçmişteki onur kırıcı aşağılayıcı olayları ve zamanları yeniden yaşamaya.

İşte Tacim’in sanata yüklediği anlam bu. Bana göre en önemli çalışması Damar’da yayımlanan “Günüşiği’na Mektuplar”dır.

Gerçekten nesnel, olabildiğince bilimsel ve belgesel bir yazı dizisi ve şimdiden taklitlerini görüyoruz dergilerde, üstelik de bilinen, tanınan yazarların elinden çıkmış taklitlerini...

Tacim'in çok önemsedğim bir yanı da iyi bir arşivci olması. Dünden yarına kesin belgelerle yazın dünyasında olup bitenleri ince ince belgelemekte.

Bu belgeler yayımlandığında batman çakıldan ayrılacak, ödül alanların, ödül bağışlayanların ipleri pazara çıkacak. Bunun altını o "aşırıacılar" adına kalın çizmek istiyorum.

Eğer anlarlarsa bu bir dostluktur. Hem de gerçeğinden. Böyle gelmiş böyle gitmezi anlasınlar ve bilsinler ki meydan boş değildir. Yarınlar geçmişinizden ve geleceğinizden hesap soracaktır. Yol yakinken ayaklarınızı yere basın efendiler. Günübirlük ünler adına dünü inkâr edemezsiniz. Bugünlerde moda söylemlere kapılıp, post kapma adına, modern takılabilirsiniz. De bunların hesabını tutan bir Tacim Çiçek var bilesiniz. Sözün özü, yazılanlara, yaşananlara belgeli tanıklık ediyor...

Damar Dergisi, Nisan 1999/97.s

Şiirlerim hakkında yazılanlar

TACİM ÇİÇEK’İN ŞİİRLERİ

Mustafa Aslan

Tacim Çiçek, çok yönlü bir sanatçı, denemeleri, öyküleri, mozaik çalışmaları, şiirler... *Ellerimiz Tırpandır Acıya*, onun ilk kitabı. 1958’de doğan, ilk orta, liseyi Ceyhan’da yükseköğrenimini Ankara’da bitiren yazar, şimdi Anadolu’nun bir köyünde öğretmenlik yapmaktadır. Çukurova’nın kavurucu sıcaklığının hüküm sürdüğü yaz günlerinden birinde, Ceyhan’da Tacim’le öğretmenevinin bahçesinde saatlerce yazın konusunda söyleştik. Ceyhan’dan Osmaniye’ye gelmiştik sonra. Akşama doğru beni Antep’e yolcu etmişti. Ardından betikler geldi gitti. Bir gün posta kutusunda onun kitabıyla karşılaşacağımı, bu kadar çabuk ummuyordum doğrusu.

*sözel bıçaklar saplanır sevdama
kanatsız güvercinim kalır acıda
direnc şuncağız yürek ister kıyama karşı
sözel bıçaklar duyun (s. 42)*

Yaşamı güzelleştirme yolunda mücadelesini sürdüren şairin şiirinde insan, doğa ve toplum, gerçekçi sanat anlayışının estetiğinde buluşmuştur.

Nihat Behram, *şiir yazma işi, Yabancılar Dairesi’nde tasdik almaya gitmek değil ki, yanımızdaki pasaportumuzu göstermemiz gibi kural olsun! Sanatın tastiğine sanatçı yüreği, beyni, bileğiyle, teniyle, diliyle... gider*, diyor. Tacim’in şiirleri de yüreğiyle, beyniyle tastikli bence.

*bugün özge bir sevdadır hayatı savunmak
türlü tuzaklarda ölü renklerle örtülmüşken yaşamak (s. 31)*

Ellerimiz Tırpandır Acıya’daki şiirleri Tacim’in sesinden dinlemek isterdim... ama bir gün dinleyeceğim.

Yeni Ülke Gazetesi, 7.2.1990, Sivas

ELLERİMİZ TIRPANDIR ACIYA

Zafer Masalcı

Tacim Çiçek'in ilk şiir kitabı yayımlandı. Fakat şiir ve öykü türünde uzun zamandır çalışmaları sürüyordu. Çeşitli dergi ve gazetelerden yazılarını okuduğumuz şair Tacim Çiçek'in Gerçek Sanat Yayınları arasında çıkan Ellerimiz Tırpandır Acıya adlı şiir kitabı insan, doğa ve toplum konularını işliyor. Dizelerinde "sevmek yürek işidir," diyor.

*Anadolu'yu sevmek yürek ister yığidim
her köşesinde güvercin düşmanı durur
sevdalılarına tuzak kurulur
kanatlarını bekleyen yengeç kelepçe
ve demir özlü kadife zindan
seni bekleyen seni bekleyen*

*Anadolu'yu sevmek yürek ister yığidim
sokak sokak avuçlar
her yaştan ar pazarlayanlar
köşe başlarında ahtapotlar
ve kebabçıların geceyarısı dansı
ve de çok şeyin sahtesi
seni bekleyen seni bekleyen*

*Anadolu'yu sevmek yürek ister yığidim
birim birim küldevlerin barikatları
kumandalı itleri
ve güvercin sevda için kavgasıdır fesleğenlerin
seni bekleyen seni bekleyen*

Şair Tacim Çiçek, Anadolu'nun bir köyünde öğretmendir. 1958'li olup ilk, orta ve liseyi Ceyhan'da, yüksek öğrenimini de Ankara'da yapmıştır. Şiirleri dikkatli okunduğu zaman sevecenlik, insan sevgisi ve insan onuru için mücadele çoğu zaman imgeler hâlinde anlatılır. Fakat hissedilen odur ki çalışmaları yoğundur ve toplumumuza yeni kazandığımız seslerden biridir. Daha doğrusu 1980 sonrası sorunları

bilen, yeni yetişen fakat geleceğe damgasını vurmasını beklediğimiz kalem emekçilerindendir o.

*Eylül vurgunıyla düşen yürekler
yaprak kadar üzgünler
bu yüzden acıyı tatması ulu yüreğin
güze yenilmemek içindir
öfkemiz büyüdükçe yaşar sevgimiz
tekil kavgasından kan sızan
yüreğini denizimize bırak
gör ne setler yıkarız birlikte
bir bak boşuna değildir
kadınların kollarında aksesuar kelepçe
şimdi hükmü çektiklerimiz verir
öfkemiz büyüdükçe yaşar sevgimiz.*

Tacim Çiçek'in diğer şiirlerini *Ellerimiz Tırpandır Acıya* kitabından bir bütün hâlinde okuyabilirsiniz.

Sandıklı Postası, 4 Eylül 1989

EYLÜLE AYKIRI ŞİİRLER

M. Demirel Babacanoglu

KİTAPLA TANIŞMAK

Tacim Çiçek, on yıldır yazdığı şiirleri, 'Ellerimiz Tırpandır Acıya' adlı kitapta topladı. Kitabın kapağını İrfan Ertel çizdi. 'Gerçek Sanat Yayınları' arasında Mayıs 1989'da çıktı. 64 sayfa, 52 şiir.

SÖZCÜKLER

Kitaba girerken, kitabın kapağı ile içindeki başlıkta bulunan sözcüklerin birbiriyle yer değiştirdiğini görüyoruz. Şöyle; Kapaktaki ad, 'Ellerimiz Tırpandır Acıya' içerdeki ad, *Tırpandır Ellerimiz Acıya*. Görüldüğü gibi 'tırpandır' ile 'ellerimiz' sözcükleri yer değiştirmiş. Niçin böyle yapılmış anlamak epeyce zor.

Yine de sözcükler yer değiştirmese çok iyi olurdu.

Ozan mı, yayıncı mı, dizgici mi bu tür biçimledi bilemiyoruz. Ne tür biçimleme olursa olsun, böyle si yanlışlıklar basite indirgenemez.

Çünkü kitabın basımı tamamlandığında, bile bu yanlışın ayırımına varılsa (varılmıştır, kuşku yok) kapak ya da iç yaprak yeniden basılmalıydı. Denebilir ki, 'ha memedali, ha alimemed' bu yayıncılığın saygınlığına gölge düşürebilir.

HANGİ SÖZCÜKLER ÇOK KULLANILMIŞ

Kitabı baştan sona dek okuduktan sonra ilgimi bağlayan sözcükler üzerinde durdum. Bunlar, 'Sevda, Eylül, Fesleğen, Yürek, Güvercin, Serçe, Atmaca, Kurtağzı, Karanfil, Ölüm, Ustura. Bu sözcükler şiirin anlam sözcüksel altyapısını oluşturmaktadır. Sevda 28, Eylül 26, Fesleğen 18, Yürek 17, Güvercin 15, Serçe 4, Atmaca 4, Kurtağzı 3, Ölüm 2, Ustura 1 kez kullanılmıştır. Görüldüğü gibi en çok kullanılan sözcük Sevda'dır. Bunun içine, aşk, sevgi... gibi sözcükleri de katacak olursak bu sayı çok artacaktır. Nedeni de şu; insanın bu duygudan kaçamayışıdır. Kaçamaz çünkü onu yaşar, onsuz edemez. En az kullanılan sözcükte ustura'dır...

EYLÜL:

'Sevda' sözcüğü ne çok kullanılırsa kullanılsın, burada; temeli, çatıyı, bağı oluşturan sözcük 'Eylül'dür. 'Güz' sözcüğü 'Eylül' anlamında üç kez kullanılmış. Sözcük; yılın 9. ayı olarak tanımlıyor Eylül'ü. Ama 'Eylül' denildiğinde, ağaçların yaprak dökmesi, insanların kalın giysiler giymesi, hayvanların kış uykusuna yatması... ardından sayrılık, ölüm gibi şeylerin gelmesi çağrıştırılır. Bu doğasal bir Eylül'dür. İnsanlarımız yapaysal bir Eylül'ü daha yoğun bir biçimde yaşamıştır. Bu bakımdan Eylül bir simgedir.

Seçtiğimiz sözcüklerin hiçbirisi gerçek anlamda kullanılmamış. Bir simge (yani sembol) yerine geçmektedir. Denebilir ki, Tacim'in şiirleri sembolizm üzerine yazılmış. Ama değil. Çünkü, Tacim'in şiirleri okunduğunda ne demek istediği anlaşılıyor. Bu bakımdan toplumcu gerçekçi denmesi daha uygun olur.

Şimdi 'Eylül' sözcüğünün şiirde nasıl kullanıldığını örnekleyelim.

'Eylül bulutları yağar her akşam' (sy.7)

'Eylül vurgunuyla düşen yürekler' (sy.10)

'Her gün Eylül rüzgârı çaldı kapımı' (sy.14)

'Yaşanana bilenmeler durmuyor/bıçmek için bu Eylülüst acıyı' (sy.15)

'Bir başka yakar içimi / Eylül'le kırlangıçlaşması serçelerin' (sy.21)

'Sonra çoğu güllerin eylülü öcü görmesi' (sy.21)

-yüreğim/aldırmaz çivi kesmesine eylülün' (sy.24)

'eylül fırtınası eser fidanlarıma' (sy.24)

'yüreğim fesleğenleşti/eylülüst yağmurlara' (sy.29)

'hangi sel yıktı ki bizi / eylül seli de yıksın' (sy.30)

'yüreği güneşin güzüydü eylüle/güzün intazları süremez sonsuza dek' (sy.39)

'öğretiriz/asılsız kitaplar dışında/eylüle direnmenin özünü' (sy.40)

'sebeup sevdamız dirensin diye eylüle' (sy.40)

'usluluk yetmedi mi/akışına kapılmaktır kara eylülün' (sy.54)

'Eylül atmacası avlanır şimdi' (sy.58) (4 kez söylenmiş)

"Eylülün etkisi var türkülerinde" (sy.59)

'Karanfil güçsüz yanlarını bırakır eylüle karşı' (sy.60) Bir de

'bu yüzden acıyı tatması ulu yüreğini güze yenilmemek içindir' (sy.10)

'güz vurgunuyla düşen yoldaşlarımız yeşerirler.' (sy.24)

'güzün infazları süremez sonsuza dek" (sy. 38)

'yıkılır erki güzün' (sy.43)

DİĞER SÖZCÜKLER

Sevda: Kurtuluş; Fesleğen: Baskı yapanlar, Yürek: Korkmazlık; Güvercin: Barış; Serçe Eylemsizlik; Atmaca: Yırtıcılık; Kurtağzı Yolkesicilik; Karanfil: Gençlik; Ölüm, Amaç, Ustura, Ayrılık... anlamlarını içermektedir.

Bunları bulunduğu dizelerle birlikte okuyalım Biraz geniş bilgi edinmiş oluruz. Ayrıntı için kitaba bakalım.

'ötelerden sevdanın birikimi/kırar kabuğunu gül kozasının '(sy.35)

'fesleğenler kentlere iner' (sy.46)

'yaşadıklarımın karesi kadar/yüreğim direndi durdu' (sy.28)

'ne söyledimse güvercin sevda için' (sy.28)

'yuvaya çoktan indi serçeler' (sy. 47)

'eylül atmacası avlanır şimdi' (sy.58)

'Takılınca hayata kurtağzı' (sy. 7)

'kara eller varsın karanfil yolsun' (sy.60)

'ölüm oldu sevdiğim' (sy. 8)

'bilirim usturadır ayrılık' (sy.11)

Birer kez örneklerle gösterdiğimiz bu sözcükler eylülü oluşturan dizelerin hatta şiirlerin destekleyicisi, besleyicisidirler. O nedenle Tacim'in şiirleri uzun süren baskıların kaldırılması için söylenmiştir: Eylül'e aykırıdırlar. Sisler içinde değildir

DİL :Tacim'in şiirlerinde dil Anadolu Türkçesidir. O, Anadolu şiir geleneğinden Kaynağını alır; Ananın dilini konuşur. Katkısız Türkçeyi şiirlerine oturtur. Kitabından herhangi bir sayfayı açtığımızda şiirlerini okuduğumuzda yabancı sözcüklere rastlamak olası değildir.

Sağlamdır, dile egemendir.

ANADOLU'YU SEVMEK:

Her yurttaşın ülkesini sevmek denli mutlu olayı, yoktur.

Gerektiğinde yurdunu savunur, canını verir. Hiçbir kimseden bunun için karşılık gözetmez. Tek istediği, özgür, bağımsız yaşamak. İnsanları sevmek, düşüncelerini öğrenmek; tekillikten, bencillikten kaçınmak, insan gibi, insana yaraşır bir düzenle yaşamak...

Onun için

Anadolu'yu sevmek yürek ister yığidim

her köşesinde güvercin düşmanı durur

(Sevmek Yürek İşidir / s. 55)

der. Anadolu kimi zaman sıkıntılar yaşar. Sisli, bulanık havalar gezer üstünde. Kesintiye uğrar demokrasi; işkencededir çocuklar, ana yüreği durmaz ağlar.

*şimdi konduların girişleri kurtağızı
eylül bulutları yağar her akşam*

(Tırpandır Ellerimiz Acıya / s. 7)

Söylenmek istenen açık değil midir? Şiirdir insanı en iyi anlatan, Beynini, bilincini, yolunu, düşünüyü sövleyen. Çocuğunu yitiren ana-baba acıya düşer, isyanını şiire döker.

*sen götürüleli oğul rahat yüzü görmedim
her gün eylül rüzgarları çaldı kapımı*

(Ananın Oğula Güzellemesi / s.14)

*Ama umutsuz değildir, şöyle der:
bir bak boşuna değildir
kadınların kollarında
aksesuar kelepçe
şimdi hükmü çektiklerimiz verir
öfkemiz büyüdükçe yaşar sevgimiz*

(Ananın Oğula Güzellemesi / s. 14)

Kurtuluş onun sevdasındadır.

'Âşık'a Bağdat sorulmaz' demişler. Sevdaya hangi güç olabilir?

*yükledim sevdamı kanatlarına ülkemin
tekmil tuzakların tutması olası değil
çünkü yezit zamana bilenmiş yüreği*

(Güven / s 16)

Ozan simgeleri kullandığı gibi doğasal olmayı da öne almış. Ayağı yere basan havadan, gülden söz etmeyen şiirler yazmış.

*sevdiğim sevdiğim kuşlar kadar olmasak da
etten sellere karşı / sevda için kurmazsak da barikat
dudaklarda türkü / yüreklerde kin / ellerde bayrak olabiliriz*

(Gitmenin Vakti Değil, (s. 26)

Ozanın burada olduğu gibi kimi şiirlerinde öfkesini açığa çıkardığı oluyor:

*bacım / kafes olalı ülkemiz bize
tecritlere ekileli sevgimiz
gün boyu yeşillendi kondular
ve sürüden ayrılan kuzuya döndü
ökçeler altında güller / tetikler önünde gözler*

(Çoğalır Kardelenler, / s.34)

Tüm çabalarına karşın sonuç alamadığı için,
ne ettimse çiçeklenmesi için ülkem ve dünyanın
ardından yolundu fidanlarım

(Kırılmaz Gökyüzünün Mavisi / s. 29)

Fidanları yolarlar yaptıklarını bir gün anlayacaklardır. Umutsuz olmak, öfkeli olmak ozanın işi değildir. Gülü gül, acıyı sevgi eylemek zamanıdır. Öfkeler fidan yolucuların başına olsun. Kutlarım ozanı.

Adana Hürsöz Gazetesi, 16-22 Mayıs 1990

TOPLUMCU GERÇEKÇİ ŞİİRİMİZDE

Tacim Çiçek ve ilk Betik

Tamer Abuşoğlu

Tacim Çiçek, Türk yazın sanatına nice yetkin kalemler vermiş bereket yüklü bir yörenin, yazınıımızdaki cesur kemallerin toprağı Çukurova'dandır. Bize bizi anlatan, biz gibi gülen, biz gibi ağlayan yüreğinde şiir için yer açmış, yağız bir Anadolu çocuğudur Tacim Çiçek. ."Ellerimiz Tırpandır Acıya" adını verdiği bu ilk kitabında toplumcu- gerçekçi düşüncenin yaşamı güzelleştirmek çabasıyla ortaya koyduğu ürünleri sergiliyor Çiçek.

*acıdır zamansız ölüm
bunların beteri var be gülüm
güvercin yuvasına zoraki konuktur
kartal kanatlı baykuş
anla be güzel anam
dünyayı güzelleştirmek içindir kavgam (s. 11)*

Şiirlerini toplumcu dayançla insan, doğa ve toplum üçgeni içinde aynı potanın estetiğıyle yoğuran Çiçek okudukça sizi daha da kavrayacak ve üzerinde düşünmeye zorlayacak şiirleriyle.

*bilirsin a canım bilirsin
kar erimeğe yağar bilirsin
bilirsin a canım bilirsin
söylemeye ne hacet
güzel günler adına
bu yaşama ecelsin (s.18)*

Her dizeyi, ayrı ayrı çözmeye, tahlil etmeye çalışarak ondaki toplumsal mesajlarla, toplumcu tadı alacaksınız. Bir yerde okurla bütünleşmesi değil midir? yazarın, şiir ve şiir üzerinde yoğunlaşması okurun.

*ve en verimli çağında yığdım
kırılır kanatların / kalırsın kanda
ya bir kent meydanında / ya bir tezgâhta (s.19)*

Yaşadığı çağı tahlil etmede de ustadır şair, çağın acılarını ve sancılarını omuzlamayı onun yükünü taşımayı, kaleminin hakkını vermeyi görev sayarak girer şiire Tacim Çiçek.

*bilirim kolay değil kucaklamak ölümü
kök söktürmek / sarmaşığa, dikene
sel olmak kolay mı / başına kenelerin
sonra tuz olmak sülüklere
tezgâhlarda taş olmak / ecel olmak dışarda
ama seyircilik teslimiyetçiliktir
gülü öldürmektir açıkça (s.49)*

Zafer Gazetesi, 1990

TIRPANDIR ELLERİMİZ ACIYA

Orhan Selim (Süleyman Ekim)

Eylül'ü dolu dolu yaşadık hepimiz. Dolu dolu yaşamak ister istemez şiirin tahtına Eylül'ün kurulmasına neden oldu. İnsanlarımızın acılarına, dertlerine ve mutsuzluklarına ilgisiz kalamayan Tacim Çiçek, 12 Eylül'e de ilgisiz kalamıyor. Acıyla 12 Eylül'ü, mutsuzlukla 12 Eylül'ü bir arada düşünüyor.

*Her akşam eylül bulutları yağıyor
Yürekler eylül vurgunuyla düşüyor
Kapımızı her gün eylül rüzgârları çalıyor
Güller eylülü öcü görüyor
Eylül, eylül, eylül...*

12 Eylül'ün yenilgiye uğrattığı insan, 12 Eylül'ü yenecek güçtedir. (bu arada şiir/ler yukarıdaki gibi değil elbette, amacım için ben ufak tefek eklemeler yaptım.) Ozan gelecekteki yenginin ipuçlarını verir. Suskunluğumuzun eylülü korkutacağını vurgular.

Hangi sel yıktı ki bizi / eylül seli de yıksın, der.

Kuşlar üstüne yazdığı şiirde yine eylüle dokundurur:

*güzellikler tutsaksa karaya
her mevsim güzdür aslında
bundandır ki öğrettiniz
asılsız kitaplar dışında
direnmenin özünü (s. 40)*

Kardelenler çoğalmıştır:

bacım, kafes olalı ülkemiz bize

tecritlere ekileli sevgimiz
gün boyu yeşillendi kondular
ve sürüden ayrılan kuzuyla döndü
ökçeler altında güller
tetikler önünde gözler (s. 34)

Kimimiz birde bir, kimimiz yüzde bir, kimimiz onda bir yaşarız ama
yine de yaşamak sevdasından vazgeçemeyiz:

özge bir sevdadır hayatı savunmak
tuzaklarla örtülmüşken yaşamak
yiğitim yürekli olmalısın
yalnızken bile nar olmalısın (s. 32)

Ozan sevgiyle sıradan konuları konuşmaz.
Serçenin soğukta yuvasını terk etmemesinden ders alır.
Gitmenin vakti değil sevdiğim der ve sürdürür şiirini:

kanatlanmalara katılmalı yürekten
bu elleri bize zindan edene
buraları dar etmeli sevdiğim (s. 26)

Çorum Haber Gazetesi, 3. 8. 1989

“ÖZGE BİR SEVDADIR HAYATI SAVUNMAK”

A.Levent Alpüren

Şairler vardır, umudu tüketirler, yaşamla hiç barışamamışlardır. Şairler vardır, dizelerinden sevi çığlıkları eksik olmaz, yaşamla olan barışıklıkları can verir dizlerine. Onlar üretenlerdir. Gözlemcidirler onlar. Tanıklık görevlerini üstlenmişlerdir bugünle gelecek arasında. Sorumludurlar, sorunludurlar. En önemlisi söyleyecek sözleri vardır onların.

Yanıbaşımda bir şiir kitabı... Tacim Çiçek'in.

Tacim Çiçek söyleyecek sözleri olan bir yazın adamı.

Yıllardır öykülerinde ve şiirlerinde umudu dillendirir. Şubat 1993 basımlı şiir kitabının adından da bunu anlamak olası... Gülyaşam, Aykırı Sanat Yayınları'nın ilk kitabı. Aykırı Sanat Dergisi'nin güzel bir atılımı A.S.Y. özellikle de medyanın korkunç bombardımanı altında ezildiğimiz bir dönemde... “Gülyaşam” otuz dört şiirden oluşuyor.

Çiçek kitabını aydınlanma mücadelemizin iki onurlu savaşçısına adıyor; Musa Anter ve Turan Dursun. Kitaba adını veren “gülyaşam” şiiri ise Musa Anter'e adanmış:

*akşamın rengi sabaha yakın
müthiş yüreklerin yükselişi martı gibi maviye
sonra kaynar durur iç sularımda aşk
ödünsüz yaşamı savunmaya*

Hemen ilk şiirden anlaşılıyor Tacim Çiçek'in usta bir şair olduğu. Ancak sayfalar ilerledikçe hayal kırıklığı sarıyor beni.

Tekrarlar artıyor, şiir/ler gereksiz uzuyor.

Özellikle sözcük tekrarları bıktırma aşamasında.

Toplumcu bakış açısına sahip şairlerin sanırım en büyük zaafı bu. Bakıyorsunuz Ahmet Ada gibi yıllarını şiire vermiş bir şairde sözcük tekrarı kronikleşiyor. Halim Şafak'ın “Kendini Kanatan Düşler”inde

aynı zaaf. Asım Gönen'in güzelim şiirlerinde aynısı. Daha birçok örnek karşımızda duruyor.

Sanırım bu zaafın kaynaklarına inebilirsek, toplumcu şiirin önu yeniden açılacaktır.

Tacim Çiçek'te birçok toplumcu şairde olmayan bir yan var.

Dolayıcılığın, imge zenginliğinin bulunduğu şiirlere "soyut" damgasının vurulduğu bir dönemde Tacim Çiçek, imgenin sınırlarını zorluyor ve sınırlı da olsa dolayıcılığı kullanabiliyor. Bu gerçekten olumlu bir yaklaşım. Sanıldığı gibi bu onu hiç de toplumsallıktan uzaklaştırmıyor. Aksine toplumsal olan daha da çekicileşiyor onun Şiirlerinde. Bir örnek:

*özümü yakan sözel okların yayı
gecenin sardığı gibi dünyayı
ateşin var etimde (papatya olurum, s. 23)*

"Şiir" ve "duygu" iç içe kavramlardır. Duyguların kokmadığı şiir çok çok tatsızdır ama duyguların şiire hâkim olması da tehlikelidir. Tacim Çiçek'in birkaç şiirinde buna rastlamak olası. Duygu tutsağı olmuş şiir/ler gerçeğı çok yavan yansıtır/lar. Slogancı dediğimiz şiirler işte bu duygu fırtınaları ardından yazılır. İçeriğine katıldığım ancak biçimini kabul edemeyeceğim bir örnek:

*inan yaramızı büyüten yıldınlıktır
ölümcül vurgun gibi görünür
kır artık zincirlerini / kanatlarına bırak kendini
greve duranlar gibi / dik dur
yanımızda görmek isteriz seni
hüznü yakıştıramam sana
(hüznü yakıştıramam sana, s. 41)*

Tacim Çiçek'in imge yüklü şiirlerinin yanında çok soluk kalıyor, "hüznü yakıştıramam sana"sı "ananın oğula güzellemesi" ve "eylül atmacası". Tacim Çiçek dediğim gibi "söyleyecek sözü olan" bir yazın adamı. "Gülyaşam"da yaşamı savunuyor ödünsüz, intihar edenlere duyurulur.

Bugün/özge bir sevdadır hayatı savunmak
türlü tuzaklarla/l renklerle örtülmüşken yaşamak
(zge bir sevda, s. 22)

Eşik Dergisi/Temmuz-Ağustos 1993 / 29.s

SÜREMEZ DAİMA HÜKMÜ ACININ HAYVANLARI

M. Demirel Babacanoğlu

Tacim Çiçek'in iki öykü, iki şiir kitabı' yayınlandı. Öykülerinde olsun, şiirlerinde olsun hayvanlar O'nun öğeleri. Onlara oyunlar dağıtır. Bir yaşam biçimi kurar, o yaşam biçiminde yönetmenleri, toplumsal yaşamı eleştirir. Hayvanlı dizeleri okuyalım:

Serçe: "ezilmez ayaklarında kanatları serçenin (s.10), kanatları serçenin koptu kopacak! munzur serçelere ağıttır içli (s.11), serçeler için ağıt (s.12), kimi serçeler (s.23), unutma ki serçenin (s.28), ilk serçeler anladı (5.41), ana bir serçenin (5.56), düşürülmüş serçesin (s.13)"

Güvercin: "kanatları güçlendikçe hangi güvercin (5.5), güvercin sevda, yaralı güvercin (s.8), güvercin sevda, güvercin sevda uçar, güvercin sevda, güvercin sevda eri (s.17), güvercin sevdasıdır (5.18), güvercin kamplarına (5.20), düşen güvercinler üstüne, güvercinlik olsun diye bir dünya (s.29)"

Dev: "tarümer eder küldevler, küldevler elleri köle ettiler, vur başına devlerini yürü Üstüne küldevlerin, ne küldevler hükmeder (5.15-16), küldevler (s.17), ne zaman bir küldev görsem (s.56)"

Kartal: "can alırlar kartal yuvalarında doğunun, rahmine düştük bir kere kartal yuvalarının (s.11), kartal kuklalarının şölenidir (s.50)"

Kuş: "ve neyin reklamını yapar söylevci kuşlar (s.12), yürek kafese girmez yaban kuş olur (s. 19), bir kuş, vurduğum bir kuş olaydın (s.21), kuşlardan bir bulut (s.26)"

Bülbül: "hekimler altın kafeslerde birer bülbül (s.11)"

Kırlangıç: "kırlangıçlar terk ettiler bu kenti (s.10)"

Turna: "turna, turna, turna (s.33)"

Kelebek: "keser ışıği seven kelebeklerin seslerini (s.11)"

Maymun: "uç maymunu oynayalım (5.12)"

Ahtapot: "ve ahtapotun beyninden vurur (s. 17)"

Kaplumbağa: "bir kaplumbağa olunmaz bu çağda (s.31)"

Sürü: "sürü gelir sulagında sulanır (s.39)"

Karınca: "karınca muhtaç edemez cırcırları, karıncalar muhtaç onlara (s.40), gagasıdır karıncaların (s.50)"

Yarasa: "ölü gömmek yarasaların işi (s.44)"

Yılan: "yılan öyküsü (s.53)"

Balık: "balık istifi hücrede (s.53)"

On yedi türde hayvanla karşı karşıyayız.

Tacim'in şiirlerindeki hayvanlar, Jean Rostand'ın İnsan adlı kitabındaki hayvanları anımsattı. O, insanla hayvanları yapısal açıdan karşılaştırır. Hayvanların da insanlara benzediğini söyler. Tür tür ayrılan hayvanlar kadar insan olduğunu belirtir. Tacim'in şiirlerinde de bu böyle. Ama O'nun hayvanları insanların birer simgesidir. Yönetimlerin ve toplumdaki aymazlıkların yükünü on yedi türde sıraladığı hayvanların üzerine yükler. Sanki onlar yapmış gibi bu aymazlıkları şiirlerinde anlatır.

Bu bakımdan şiirleri sembolizm akımını andırır, ama O sembolist değildir: gerçekçidir.

O'nun şiirlerini anlamak, çözümlemek için seksenli yılların olaylarını yakından bilmek, izlemiş olmak gerekir...

-Serçe- ile göç etmeyen insanları, -güvercin-le yaşama istemini, -dev-le yıkma eylemini, -kartal-la artı değerleri kullanma, çalma, -kuş-la yalancı aldatıcı demeçler verme, -bülbülle korkak doktorları, -kırlangıç-la sıkışınca göç eden, kaçan öncüleri, -turna- ile içerden dışarıya sevgiler yollamayı, -kelebek-le özgürlüğün yolunu kapama, -maymun-la' gerçekleri örtmeyi, -ahtapot-la sömürmeyi, -sürü- ile bilinçsizliği, -kaplumbağa- ile yavaşlamayı, -karınca- ile -cırcır- ikilemini, -yarasa- ile karanlığı, -yılan-la anlaşmazlığı, -balık-la insan sayılmayı... anlatır.

O'nun çok hayvanlı bir şiirini okuyalım:

RAHMİNE DÜŞÜRÜLÜR KARTAL YUVALARININ

işlenen aşkının fırtınası, çıkamaz dışarı şimdi/havanın pususu sığınaklarımı kapattı birden/kaçıp gitmek yok; bireyci serüvenin erleri/yüreğinzin zırhını çıkaramazsınız eğer/yaralanmak yok/korkmak yok/yıkmak yok.../ayazında aralığın dört yanım cam/kanatları serçemin koptu kopacak/yaraları kanamaz

görünüü gül/hekimler altın kafeslerde birer bülbül/künyesini okur erkin haramileri/can alırlar kartal yuvalarında doğunun/munzur serçelere ağıttır içli/dicle, fırat durdurulmak istenen direnci özgürlüğün/ışığa dönüşür de ışıklandırır yöresini/keser ışığı seven kelebeklerin seslerini/bilinir, güneşe set duran bulutlar, korku larına yenilir/ (...) ve neyin reklamını yaparlar bu söylevci kuşlar- (s.11) Şimdi ne demeli Tacim'e? Güzel ama bu denli simgeci olmayalım.

**Süremez Daima Hükmü Acının, Şiir, Tacim Çiçek,
64 s. 1. Basım, Aralık 1991, Seçki Yayıncılık, İstanbul*

Yeni Adana Gazetesi, 28 Nisan 1992

GÜLYAŞAM

Faruk DEMİREL

Tacim Çiçek'in 5. kitabı yayımlandı.

Aykırı Sanat yayınları tarafından basılan Sandıklı Postası Gazetesi tarafından dizilen Gülyaşam adlı kitabını yayınlayan Tacim Çiçek yoğun bir çalışma enerjisine sahip. Şiirleri için İzzet Kılıçlı şöyle diyor:

Tacim Çiçek. 5 yapıtıyla yazınsal yaşamını sürdürüyor. Öykülerinin gizemli anlatımındaki toplumsal boyut onun ayrıca özelliğidir(...)

Dünya edebiyatının önemli yapıtlarını sindirdiği de yazılarından anlaşılmaktadır. Olay öyküsünün artık geçmişin bir anısı olarak yaşayacağını bilincinde. Şiirler, öykülerine göre daha geleneksel belli bir düzeyin üstünde olduğu gözlemleniyor.

Ananın Oğula Güzellemesi

seni götürüleli oğul rahat yüzü görmedim

her gün eylül rüzgârları çaldı kapımı

söktüler içimizden fesleğenleri

ve üstümüze korku yağmuru yağdıranlar

senden sonra oğul üzünç girmede evimize

sencileyin nice oğullarım var şimdi

aratmıyorlar seni, eksikliğini

sonra su yine yürüyor bahçemize

sen götürüleli oğul zindanlar aydınlanmış

şavkınızla güneşlenmiş de gece

sonra kamaşan korku gözleri

bundan boğuyorlarmış sizleri

sen inadına büyürken tecrit denen saksıda

kır çiçekleri kararlı yürür

kentlere de iniyorlar arada bir

ve birlikte örüyoruz kazasını sevginin

sen tutsaklığı bile güzelleştirirken a oğul

bir de başkaları için yaşamasını

yaşanan bilenler durmuyor

biçmek için bu eylülüst acıyı.

Sandıklı Postası, 1990

Öykülerim hakkında yazılanlar

ÖYKÜ SERÜVENİM

Öykü, her maçını nakavtla kazanmak zorundadır.

Cortazar

Yazın serüvenimi, askerlik öncesi ve sonrası diye iki bölüme ayırmam doğru olur sanırım. Çünkü, kısa dönem askerlik için İzmir/ Menemen'de tanıştığım şair Şaban Akbaba ile birlikte içime gömdüğüm bu 'dilber' beni yeniden kendine 'aşık' etti.

Askerlik öncesi yazın serüvenime içime gömdüğüm 'dilber' dedim. Bu tümceden yola çıkarak 'askerlik öncesi yazın serüveni'mi anlatayım:

En küçük amcam (şimdi müteahhitlik yapıyor ama, Adana T. İlimler Akademisi mezunu olmasına karşın) sözcüğün tam anlamı ile kitap kurduydum. Tabii, elma yiyen elma kurdu gibi değil...

Ondan ve onun kitaplığından çok etkilendim.

Yerli, yabancı klasikleri ortaokuldayken okumaya başlamıştım. Üstelik Ceyhan'da, işlek bir cadde üzerinde günlük gazete bayiliği de -satıcılığı- yapıyordum kardeşlerimle dönüşümlü. Yani okuyordum da gazeteleri, özellikleri haftasonu eklerini.

Bu arada annemden; rahmetli anneannemden, dayılarımdan da masallar, meseller, halk hikâyeleri dinliyordum. Bu süreç benim *yazın altbenimi* oluşturdu diyebilirim.

Liseye başladığım yıl (1975-1976) nazire denilebilecek türde şiirler, öyküler yazmaya başladım.

İyi bir edebiyat öğretmenimiz vardı: Abdükkadir Ünlü.

TRT'de spikerlik yapmış, düzgün Türkçe konuşan, hatta birkaç oyun kitabı bile yazdığını bize söylemiş olan...

(Bu öğretmenimiz birkaç yıl önce öldü.)

Bizi düzgün konuşmaya, yazmaya ve okumaya yönlendirmekle kalmıyordu. Yazmamız için de ikna ediyordu. Bu bana cesaret veriyordu. Yılsununda, birer hikâye yazmamızı istedi. Ben de *TRENDE BİR CİNAYET* adında bir hikâye yazdım. O zamanlar Mayk

Hammer takma adıyla polisiye romanlar da yazan -küçük kitaplardı bunlar- Kemal Tahir'den etkilenmiştim tabii ki. Para kazanmak için yabancı bir dalda polisiye yazmasından, beni heveslendirmesinden yani...

Birkaç gün sonra, o çok sevdiğim öğretminim beni arkadaşlarımın içinde sözcüğün tam anlamı ile 'rezil' etti. Sustum. Ne arkadaşlarıma ne de öğretmenlerime yazdıklarımın hiç söz etmedim bir daha. Ama Ceyhan' da halen yayımlanan YENİSES adlı mahalli gazetede bir sanat köşesine şiirler, öyküler yazdım.

Sayfanın sorumlusuydum. Başkalarının da ürünlerini yayımladım. (Bunların nasıl şeyler olduğunu şimdi bile merak ederim, elimde hiçbir örneği yok. Çünkü 12 Eylül rüzgârı çoğu kitaplarım gibi onları da benden aldı...)

Kaosun ve kavgaların hızlandığı bir süreçti, lise yıllarım.

Bu arada yaşamı güzelleştirme gibi genel ve çok doğru bir amaca da sevdalanmışım. Bu alanda da çalışmalar yapıyordum. Derken Tufan Liceli isimli bir yiğit arkadaş vuruldu tek kurşunla, arkadan, sivil bir polis tarafından. Onun için elejik bir şiir yazmışım.

1 Mayıs 1977 Taksim Katliamı'nı anlatmak için Anadolu'ya açılan NİHAT BEHRAM Ceyhan'a da gelmişti. Onunla tanıştım. Şiirlerimden verdim. ALPAGUT OLAYI isimli oyundan sonra Tufan için yazdığım şiiri büyük bir kalabalık önünde okudum.

O ilk şiirlerimi Nihat Behram götürdü. Neler olduklarını şimdi hiç mi hiç anımsamıyorum şimdi. Derken Ankara Eğitim Enstitüsü'nde okumak için Ankara'ya gittim. Yenises'teki sanat sayfasına yazmayı da bıraktım. Bizi zor günler bekliyordu çünkü.

Böylece bu yazma serüvenini içime gömdüm...

Sonunda öğretmen oldum...

Ama okumayı sürdürüyordum...

Sinop ilinde öğretmenliğe başladım...

Birkaç yıl sonra Konya/Cihanbeyli'ye bağlı Yeniceoba kasabasına atandım ve birkaç yıl sonra da 1983 yazında kısa dönem askerlik için Menemen'e gittim. Şaban Akbaba ile tanıştığımı söylemişim...

Konuşmalarımı, edebiyata, şiire, öyküye tutkumu sevmişti... Aramıza başka bir şey girmez oldu zaten. Hep fırsat buldukça bunları konuştuk. Yazıp yazmadığımı soruyordu.

Buraya kadar anlattıklarımı söyledim.

Olanları unutmamı ve yazmaya başlamamı ikna etmişti.

Bir hafta sonu 212. Piyade Alayı'ndan birlikte çıktık. Çizgili bir defter aldım... Yatakhane, loş ışık altında ve ranzada yazmaya başladım, her gece. İki öykü yazdım: ÜÇ AĞAÇ SEVDASI ve BİR TOKATLA.

Okudu Şaban. Beğendi. Düzeltti kimi yerlerini.

Bir daktilocuya (Arzuhalciye) verdim temize çeksindiye, bir hafta sonu. Birini Edebiyat 81'e, birini de Yarın dergisine gönderdim...

Doksan günlük eğitimimiz bitmiş görev yerlerimize dönmüştük. Ben Konya'ya, Şaban da Bursa'ya... Edebiyat 81 kapanmıştı. Tanju Cılızoğlu'ndan yanıt alamadım. Yarın'dan kısa bir not aldım. 'BİR TOKATLA'yı ileriki bir sayımızda yayımlayacağız,' diyen.

İçim içime sığmadı. Dünyalar benim oldu.

Daha sonra bu dergi de öykümü yayımlamadı ama.

Yazdığım öyküleri, şiirleri Şaban'a gönderiyordum.

Öyküleri, şiirleri adam ediyordu. Bana gönderiyordu. Ben de dergilere gönderiyordum. Öğretmen Dünyası da ATLARI DA ALIRLAR isimli öykümü yayımlayacağını kısa bir mektupla bildirmişti. Yine sevindim. (Ama bu öyküm de yayımlanmadı. Daha sonra Kıyı'da yayımlandı. BİR TOKATLA da Oluşum'da yayımlandı, 1986 yılında.)

Dergileri, gazeteleri, yayınevlerini öykü, şiir, deneme, masal ve kitap tanıtım bombardımanına tutuyordum. Çok yazıyordum. Demlendirmiyordum.

Oturup yeniden yeniden kurgulamıyordum, ayıklamıyordum.

Tabii ki haklı olarak olumsuz karşılıyorlardı.

O zaman böyle düşünmüyordum ki.

Yani, Yaşar Kemal'in *bir paragrafı yirmi otuz kere yazdığı yerde*, ben neci oluyordum ki bir öyküyü, şiiri bir defada bilemedim iki defada yazıyordum.

Askerlik sonrası yazın serüvenim Şaban Akbaba ile başladı. Bu arada Sivas'ta Dört Eylül Dergisi ve yayınlarının sahibi ile tanıştım. Mektupla bir tanışıklıktı bu hâlen de yüzcek bir araya gelmişliğimiz yoktur.

Şiirlerimi "Güvercin Seveda İçin" isimli bir kitapta toplayacağını ve yayımlayacağını söyledi. (55 bin liraya bin adet kitap.) Dosyayı ve parayı yolladım. Dosya kayboldu. Parayı da yıllar sonra geri alabildim. Şiir dosyasının bazı şiirlerini Metin Turan, Şaban Akbaba gibi dostlara okumaları için göndermiştim. Bunlardan istedim. Yeniden bir dosya oluşturdum. ELLERİMİZ TIRPANDIR ACIYA isimli şiir kitabımı Gerçek Sanat Yayınları sahibi Güngör Gençay çıkardı. Böylece Gerçek Sanat Dergisinde ürünlerim yayınlanmaya başladı. Devreye başka dergiler de girdi...

Edebiyatta Seçki. Seçki Yayıncılık da SÜREMEZ DAİMA HÜKMÜ ACININ isimli şiir kitabımı çıkardı. Yurtdışında ve yurtiçinde birçok dergide ürünlerim yayınlanırken her yazar gibi yazdıklarımı ve yaptıklarımı yeterli bulmuyordum.

Aydoğan Yavaşlı'nın Yazıt'ta yayımlanan bir yazısına yanıt niteliğindeki karşı yazımdan dolayı da İzzet Kılıçlı ile yazışıyorduk. İnsancıl'ın oluşma süreci olan yıl, bir yaz günü Kuledibi'nde Güngör Gençay'ı bekleyen İzzet Kılıçlı ve Şükran Kozalı ile yüzcek tanıştım. Dost olduk. Böylece ürünlerimi yayımlayan dergiler zincirine Yazıt da eklenmiş oldu. Hasan Ali Toptaş, Cemil Kavukçu, Özcan Karabulut gibi öykücülerle de tanıştım ve onlarla aynı dergilerde yer aldım.

Yazıt'ın öykü serüvenimde ayrı ve özgün bir yeri var.

Bunu anmadan geçemeyeceğim.

Farklı imzaların yer aldığı bu dergi, içimdeki öyküleri ve tarzı ortaya çıkardı. Bu dergide yayımlanan öykülerim bunun kanıtı. Yine Yazıt'ın yayınları arasında çıkan ve beğenilen "YAŞAMIN ÖZGE YORUMU" isimli öykü kitabım içimdeki öykülere örnek diyebilirim.

Bu öykülerden KIZILIRMAK TAŞTI, Sivas'ta yayımlanan İMECE dergisinde (Nisan 1988' de) yayımlanmıştı. TCK'nın 311 ve 312. maddelerinin birinci ve sonuncu fıkralarından yargılanmıştı iki yıl. 1990 yılında beraat etti. İmece'de yayın yaşamına son verdi. 1992 yılında da bu öykü sözünü ettiğim ilk öykü kitabıma girdi. Söylediğim gibi yazın yaşamımda Yazıt öykücülüğümü bulmama katkı sağladı. Yazıt'la birlikte yayın hayatına 1991 yılında başlayan DAMAR'la 1992 yılında buluştum. Yer yer öykülerim yayımlandı. Yazıt kapandıktan sonra Damar'la buluşmam derinleşti. 1992 Martından bu yana aralıksız bana yer veren Damar, yazmam açısından aynı zamanda bir okul oldu. Damar'ın ve Özgen Seçkin'in yararını gördüm, görüyorum da.

Yazın serüvenim Mersin/Adana eksenli bir edebiyat sanat dergisi ile devam etti. Aykırısanat'ın ilkelerini, sunusunu, adını, yani her şeyi ben oluşturdum. Bora Alagöz, M. Demirel Babacanoglu ve Arslan Bayır birlikteydik. Oğuz Atay'dan kotardığımız bir sloganı da vardı: BURADAYIM SEVGİLİ OKUR - SEN NEREDESİN! Üçüncü sayıda fiilen ayrıldım. Bora Alagöz de ayrıldı. Eşimin adı, benim adım uzun süre kaldı dergide. Bu arada kitaplar da yayımladık. GÜLYAŞAM isimli şiir kitabımı, AYKIRI SEVDALAR SÖYLENCESİ isimli deneme-romanımı yayımladım. Klasik öykülerim de vardı. Yayımlanmamışlardı.

Bunları da kitaplaştırmak ve okurla buluşturmak gerekiyordu diye düşünüyordum. Sonunda bu öyküleri BEYAZ KISA PANTALON adıyla İzmir'de Ozan Yayıncılık'ın sahibi şair Asım Öztürk yayımladı.

Üç şiir kitabımdan da şiirler bestelendi. (Grup Munzur ve Ekrem Ataer tarafından) Şiire dair poetikam şimdiki gibi olsaydı bu şiirleri asla yayınlamazdım. Gerekçemin etik ve estetik olduğunu benimle yapılan söyleşilerde dillendirdim. (ABECE-DAMAR-DUMLUPINAR-AYKIRISANAT-TÜRK DİLİ) Çünkü benim yazınsal türümün öykü ve roman olduğunu kavradım artık.

Öykülerimi nasıl oluşturunuyorum?

Bunu Damar'ın 55. sayısında uzun uzun anlattım. Ama yinelemek gerekirse, kurgusal olan şeyleri, düşsel öğelerle, masalsı ve şiir diliyle anlatmak hoşuma gidiyor. Trans hâlinde yazıyorum. Önce kafamda oluşuyor. En küçük ayrıntısına kadar... Kafamda bitmeyen bir şeyi kâğıda dökemiyorum. İçselleştirme bir doğum süreciyse, doğum da bir keredir. Parça parça doğurmak yanlış ve doğaya aykırı bir şey. Ama doğurulanı süreç içinde geliştirmek doğanın gereği...

1994'ten beri çocuklar için de yazıyorum.

Söyleşilerde bunun gerekçelerini açıklıyorum. *Kötü komşu insanı alet sahibi yapar* sözüne denk düşüyor, benim "alternatif çocuk kitapları" logosuyla yazdığım kitaplar. Şimdiye kadar on iki çocuk kitabı yazdım. Dördü yayımlandı. Üçü ödül aldı. (Şeftali Dede, Elma Ağacı, Kurtıran) Çınar Yayınevi çocuk kitaplarımı periyodik olarak yayımlayacak. 1999 yılı içinde iki büyük öykü dosyam yayımlanmış olacak. Telos ve Kaynak yayınları tarafından.

Ve hâlen yazıyorum. Okuyorum da...

Kırk yaşına geldim. GOETHE'in "Seksen yıllık ömrümün yarısını okumaya verdim yine de kendimden memnun değilim." dediğine takıldım kaldım.

Niçin mi yazıyorum?

Bunu herkes gibi kendime soruyorum.

Ama nesnel bir yanıt bulamıyorum kanıksadığımız yanıtları da içine alacak biçimde şöyle düşünüyorum bu konuda:

Yaşadığımı kanıtlamak ve yaşamı güzelleştirme kavgasında yer aldığımı başkalarını inandırmak için yazıyorum.

Yazdıklarım yazacaklarımın üstbeni sadece Adam Öykü, Fayton Öykü, Düşler Öyküler'den sonra Üçüncü Öyküler'de yer almak öykü konusunda hiç de yalnız olmadığımı gösteriyor, yüreğim şenleniyor...

Üçüncü Öyküler Dergisi, Kış 1999 / 3. s

TACİM ÇİÇEK’İN ÖYKÜ DÜNYASI 1

İzzet Kılıçlı

Şiir yapıtları yayımlansa da Tacim Çiçek özgün bir öykücü olarak bende yer edinmiştir.

Öykü kitapları ile dergilerdeki öyküleri irdelendiğinde özgünlük açısından yaptığım saptamanın doğru olduğu görülecektir.

Yazıt dergisinin ilk sayıları yayımlanıyordu.

O zaman onun ürünleriyle karşılaşmıştım. Daha doğrusu dergiye gönderirdi. Nitelikten çok niceliği önemseyen çalışkanlığını disipline etmesi gerekiyordu.

Şiir ve öykü bombardımanına tutulmuştuk çünkü.

Şimdilerde Mersin-Adana'da Aykırı Sanat dergisinin yöneticisi konumunda. Bir edebiyat dergisinde yayımlanacak yazı, şiir, öykü vb. ürünlerin seçiminde hangi güçlüklerle karşılaşılacağını artık deneyimleriyle bilmektedir. Hele bir de seçici kurul da varsa... Olanlar dâhilinde nitelikli her ürünü değerlendirmek istemenizden doğal olan ne vardır ki?

Tacim Çiçek o günlerde olay öyküsü bombardımanına tutmuştu bizi. Birkaçını dergimizde yayımlanması için öykü kurulumuza sunmuştum. Seçici kuruldan geçmeyen bu öyküler için gerekçe, elbette ki olay öyküsü oluşlarıydı.

Çünkü o güne dek, bizim öykülerimiz alışılmışın dışında oldukları için birçok sanat dergisinde yayımlanmamış. Yazıt öykücüleri olarak biz de olay öykülerine tepki duymaya başlamıştık. Yeni olanı arıyorduk. İstiyorduk ki Yazıt'ta yer alacak öyküler' alışılmışın dışına taşabilen öyküler olsun. 70'li yıllardan beri bu tür öyküler dergilerde kolay kolay yer almıyordu. Yazıt'ın öykü politikası bütün bunlara karşı sessiz bir tepki olacaktı. Dergimiz, yayınına ara verdiği güne kadar da bu politikasını sürdürdü.

Tacim Çiçek, öyküleri dergimizde yayımlanmayınca haklı olarak yeni ürünlerini göndermeye başlamıştı.

İki yıl sonra İstanbul'da bir sanat ortamında karşılaşp tanıştık. Karşılıklı kitap imzaladık. Dergiye ürünlerini bekliyorum, dedim. O günden beri Yazıt'ın dostları arasındadır. Zaman zaman öyküleri ve yazıları

yayımlanmıştır. *Yaşamın Özge Yorumu* adlı öykü kitabı yayınlarımız arasında çıkmıştır.

Bu yazımda İzmir'de Asım Öztürk'ün yönettiği Ozan Yayınlarından çıkan *Beyaz Kısa Pantolon* ve *Yaşamın Özge Yorumu* adlı kitaplarını ele almak istiyorum.

Yaşamın Özge Yorumu, 64 sayfa, 8 öykü içeren, ilk okunuşta anlaşılması kimilerine göre zor olan, ama daha çok düşündüren bir yapıt.

“Işığı Görmeden” adlı kitabın ilk öyküsü, yalın bir üslupla yazılmıştır. Sonuna kadar da bu yalınlık sürer; ayrıca yazar merak ögesini elden bırakmaz. Okumayı bitirdiğinizde alışmadığınız bir öyküyle karşı karşıya kaldığınız için burun kıvrıp geçer, belki de yazarına saygısızlık da edersiniz; kimileri şunu da der, kim bilir: “ne anlatıyor?”

Bir yerde bu soruya aşağıdaki yanıtı vermiş miydim?

Vermişsem de yineliyorum:

“Ölünün körünü...”

Günümüz öyküsünün ne olduğunu, ne olacağını ya da ne olması, gerektiğini öykü yazarlarının, öykü eleştirmenlerinin bilmesini istedim hep. Sevmedikleri bir tarz olsa da bilmek zorundaydılar. Yazarına saygısızlık yapmazlardı hiç olmazsa.

Ayrıca günümüz öyküsü “kıssadan hisse” de değildir artık. Yazarın sonsuz düş gücünün at oynandığı özgür bir alandır. Felsefenin, psikolojinin, parapsikolojinin, psikiyatrinin ilgilendiği konulara da el atarak sınırlarını her gün biraz daha genişletir.

Kimi zaman bu bilimlerin de önündedir.

Bu tür öykülerden hoşlanan okurlar kitabı bitirebileceklerdir kuşkusuz. Sonuçta şunu göreceklerdir. Tacim Çiçek anlamında farklı bir biçim geliştirmiş, içeriğini ise düşler, sanrılar ve gerçeklerin karmasıyla oluşturmuşsa da yine ezilen insanı anlatmış, toplumculuk yolunda sanatıyla mücadeleyi elden bırakmamıştır.

Toplumcu Gerçekçi edebiyatın yalnızca var olan örneklerinin yeterli olamayacağı, farklı yanlarla zenginleştirilmesi gerektiğini o “Yaşamın Özge Yorumu” adlı yapıtıyla belirtmeye çalışıyor yargısına katılıyorum.

Kızılmak Taştı, Karıncalar, Bozkırın Fareleri, Yaşamın Özge Yorumu gibi öyküler bu yargımızı doğruluyor.

Öykü kitapları üzerine yazdığım yazılarda genelde öyküler üzerinde durarak tek tek yorum yapmamaya çalışıyorum. Yazarının öykü dünyasına girip ayrıntıları ve incelikleri yakalamaya çaba gösteriyorum.

Gerekirse değerlendirmelerine kanıt olsun diye öykü adı da belirtiyorum.

Tacim Çiçek, özellikle *Yaşamın Özge Yorumu* adlı yapıtındaki öykülerini düşsel gerçekçilik diye adlandırılan akıma bağlı olarak oluşturmuş.

Düşle gerçeğin iç içe girdiği sarmallar sonuçta çözölmüyor, bir düğüm olarak bırakılıyor. Zaten asıl amaç da çözmek değil. Önemli olan anlatımda yakalanan gerçek ötesini doğalmış gibi verebilmektir. Öykünün anlatımdaki doğallığı düşsel olanda da yansıtmak elbette deneyimlerle kazanılacaktır.

Yazarın iç dünyası ve hayal gücü de zenginse, yaşam deneyimi çoksa, düşlerini kimi kurmacalarla sınırlamıyorsa böyle bir öyküyü yazamaması için hiç bir neden yoktur. Yani bu tür öyküyü yazmak çok zor olmasa gerek.

Bu yapıtındaki öykülerde Kafka'nın dünyası, Dostoyevski'nin gerçeküstücü kimi ürünlerinin etkisi ilk planda sezilse de nihayet konu düzeyinde kalan uzak benzeşmeler diye geçiştirilebilecektir. O büyük ustaların izlerinin yok edilmesi kolay olmayacaktır.

Hep yeni versiyonlarla genç yazarlar onların yaratılarına açılım getirmektedirler.

Burada bir öyküsünü masalımsı öğeler içerdii için konu açısından irdelemek istiyorum.

“Keklikler ve Avcı” öykünün adı.

Ve kitabın ikinci öyküsü...

Anadolu'da keklik avcılarının keklikleri kolayca avlayabilmek için kullandıkları bir yöntemi öyküleştirmiş Tacim. Ötücü keklikler aslında birer hain değildirler. Nihayet hayvandır onlar. Kafestedirler. Kendi cinslerini yakalatmak diye bir amaçları yoktur. Yalnızca yarenlik edebilmek için öter dururlar. Avcının amacının ayırımında bile değillerdir. Her gün aynı sonucu görseler de yine de kavrayamazlar. Gerçek böyle olsa da biz insanlar o kekliklere hain damgasını basarız hemen.

Tacim'in öyküsünde keklige hain gözüyle bakılmamaktadır.

Avlanılacak kekliklere de gerçekte olması olanaksız bir misyon yüklüyor. Örgütlenmiş keklikler gelip kafesteki kekligi kafesiyle birlikte kaçırıyorlar.

Daha önce bir grup keklik, Muhammed'i koruyan Erbil Kuşları gibi gagalarıyla taş parçaları vb. taşıyıp avcının üzerine üzerine atıyorlar.

Sonuçta bir mesaj verilmesi amaç edinildiği için öykünün doğallığı yer yer bozulmuştur. Keklik avcısının gülünç durumu ustalıkla verildiğinden öykü sağlamlığını koruyabiliyor.

Bilemiyorum, Tacim hiç keklik avına çıktı mı?

Öyküde kekliğin özelliğine aykırı olan birkaç hususu belirtmek istiyorum.

-Yamaçtan aşağı uçabilirler ve sessiz olamazlar. Hele düz yerlerde uçmaları çok zordur. Kümes hayvanlarının uçuş yetileri onlarda birazcık daha gelişmiştir. Yalnız yokuşlarda ve düzlüklerde oldukça hızlı koşarlar.

-Durdukları yerden havaya uçarak yükselemezler...

Gelecek yazımda ikinci yapıtını ve dil konusundaki eleştirilerimi sunacağım.

Damar Dergisi, Eylül 1993/30.s

TACİM ÇİÇEK’İN ÖYKÜ DÜNYASI 2

İzzet Kılıçlı

Geçen sayıda yazarın YAŞAMIN ÖZGE YORUMU adlı öykü kitabı üzerinde durmuş, genelde bu tür öykülerin yapısını irdelemeye çalışmıştım.

Bu irdelemenin doyurucu olmadığını belirtmek istiyorum.

Çiçek'in kitabındaki kimi öykülerde kahramanlara yaşatılan kâbus, aslında ideolojik mücadelenin satır aralarında da olsa işlenişidir. Yazarın felsefi ve de politik düşünceleriyle psikolojisi, yaratılанда özgür bir anlatıma dönüşür.

Gerçeğin yansıtılmasının yolunun tek olmadığını bize kavrattım böylece. Bu tür öyküleri yaratmak biraz da düşlemin sınırsızlığına ulaşmakla gerçekleştirilebilir. Toplumsallığı durağanmış gibi, ya da belirlenen kurallarının değişmezliğini savunmak bizce geçerliliğini yitirmiştir. İnsanın insanca yaşama savaşımını belli biçimlerde anlatmasını yazardan istemek onun yazma özgürlüğüne de set çekmektir. İstemediği, sevmediği bir anlatıma yöneltilen yazar bir süre sonra okunmamak tehlikesiyle de karşı karşıya kalabilir. Neyi anlatıp neyi anlatmayacağını ve nasıl anlatacağını yazarın kendisi belirlemelidir. “Ele verir talkımı, kendi yutar salkımı” diye bir deyim vardır. Salkımı yutup da telkin verenlerin çizdiği yoldan çağımızın özgür yazarının yürüyeceğini sanmıyorum. O, yüreğinde insan için duyum sadığı sese kulak verecektir hep. Yaşam mücadelesinde düştüğü tuzakların, bastığı mayınların yarattığı kâbusları, kaosları yazarken, alegorik anlatıma yönelmesinde ve bilinçaltının labirentlerinde dolaşmasında yadırganacak bir durum, karşı çıkılacak bir yan olduğuna da inanmıyorum.

Gerçi yazarın bu kitabındaki öyküler, türünün başarılı örnekleri içinde gösterilecek denli sıkıca örülmüş değildir. Yazar alıştığı türden yeni bir türe geçiş yaparken zorlandığını duyumsar elbette. Öyküye de yansır bu zorluk.

Geçiş öyküsü olduğu da o türü bilenlerce kolayca anlaşılır.

Tacim'in *Yaşamın Özge Yorumu* adlı kitabındaki öykülerde soyutlaşan anlatımı ve ürünlerin içeriği henüz geçiş aşamasında olduğunu gösteriyor. Bütün uğraşların başlangıçsal başında insan mükemmele ulaşamaz. (Mükemmellik zaten mutlak değildir)

Hele edebiyat; en büyük ustaların son kitapları bile birçok hatalar barındırabilir, kaldı ki ilk yapıtlar. Yine de edebiyat, özellikle dil açısından mükemmellik ister.

Biçem, kurgu, biçim ve içerikteki eksiklik neyse de...

O yüzden Tacim'in kapalı öykülerinden oluşan yapıtındaki kimi eksiklikler hoş görülebilecektir.

Kitaptaki karıncalar öyküsü; üzerinde fazla düşünülmeden yazılmış bir öykü bence... Yaşar Kemal'in "Filler Sultanı ve Kırmızı Sakallı Topal Karınca" adlı yapıtı bu konuda eşsizdir. Doğaldır sonra. Fabl türünün bütün özellikleri usta yazarımızın zengin anlatımıyla yerli yerine oturtulmuştur. Benzer bir temi, -üstelik özetin de özetini- yeniden yazmaksa gereksizdir.

Tacim'in, ideolojisine uygun hayvan kahramanları ve onların yaşadıkları bir mekânı öykü konusu olarak seçişine bir şey demeye hakkımız yoktur. Ama eleştiri hakkımız olduğunu belirtmeye bilmem gerek var mı?

Bu öykünün hangi yaş grubu için yazıldığı anlatımdan anlaşılabilir. Çocuklara yönelik değil; dili oldukça ağır! Hantal... Kimi sözcükler çocuk anlayışında yerine oturmaz. Akıcı değil, yalın değil.

Yetişkinlerse böyle bir öyküden yola çıkarak yaşamları için savaşımlarını geliştirmeye gereksinim duymazlar.

Ezilen, sömürülen insanın yaşam mücadelesini anlatan o kadar çok usta işi yapıt var ki. Üstelik anlaşılır, kolay okunur...

O hâlde böyle anlatılar gereksiz oluyor. Sonra öykü 1987 yılında yazılmış. Düşünce özgürlüğünün tümüyle kısıtlı olmadığı bir dönem... Yazar, öğretmek için bir şeyi anlatmak istiyorsa, öğretmek istediği neyse açık açık anlatmalıdır. Eğitimin temel ilkesidir bu.

Soyut anlatıma, alegoriye, masala vb. başvurmamalıdır.

Ama edebiyat yapmak için anlatıyorsa onun da kural ve yöntemleri vardır. Hakkını verebilmelidir yazar.

Karıncalar adlı öyküyü tümünden yokumsamak için ele almadım.

Belirtmek istediklerime bir dayanak olsun diye düşündüm.

Öykünün ayrıksı biçimlerini yaratmanın güçlüğünü biliyorum.

Önümüzde öylesine usta ürünler dururken bir de.

Hayran kaldığım o öyküler karşısında küçülür küçülür nokta kadar kalırım okudukça. Yazmak kim ben kim derim kendi kendime.

Yıllarca yazdığımı saklarım, yayımlamam. Dinlendikçe dinlenirler.

Yayımlandıktan sonra bulduğum hatalarımı düzeltmeden edemem. Fazla kullanılmış bir sözcük bile beni rahatsız eder.

Tacim'in "ivedilikle" sözcüğünü neden bu kadar çok kullandığını da merak edip dururum. Kafka çevirilerinde "derken" sözcüğü hemen hemen her sayfada vardır. Belki de çevirmenin karşılık olarak bulduğu bir sözcüktür. Bilemem. Ama yerinde kullanılır hep.

Asturias, Kasırğa adlı romanında, çıkan kasırgayı canlı bir varlıkmiş gibi anlatır. Marquez, Yüzyıllık Yalnızlık'ta büyüğü gerçekçiliğın zirvesine ulaşır. Juan Rulfo, Latin Amerika yazınında 'belirtilen yöntemi kullanan yazarların öncüsü sayılır. Borges daha bir avangart yazardır. Gerçekle gerçek olmayanı ustaca birleştirir. Anlatımındaki entelektüel ağırlık öylesine doğaldır. Düşünüp de yazmasına gerek yoktur. Kaleminden inciler dökülür.

Yazdıklarımıza çekidüzen vermezsek, dil olsun, anlatım olsun kendimizi yetiştirip geliştirmezsek emeğimize de yazık etmiş oluruz.

"Beyaz Kısa Pantolon" adlı öykü yapıtında kitap düzenine önem verilmemiş. Biten öykünün hemen ardından yeni birinin başlaması okuru şaşırtmaktadır. Bütün içinde ara başlıklar gibi algılanıyor önce, okudukça ayrı ayrı öyküler oldukları ortaya çıkıyor.

Kitaba "içindekiler" bölümü konmaması da ayrı bir eksiklik. Kapaktaki "öyküler" yazısı kitabın öykülerden oluştuğunu belirtiyor ayrıca. O zaman okura, eleştirmene, bölümlere yapılarak yardımcı olunması gerekirdi. Öyküler klasik tür. *Yaşamın Özge Yorumu* adlı yapıtının dışına çıkıyor yazar.

Yalın anlatımı ve gerçekçi konuları yeğlemiş. Her ne kadar özensiz dili, okuyanı rahatsız ediyorsa da anlatımın sürükleyiciliği öyküden tat almayı sağlayabiliyor.

Ve öykü psikolojik bir çözümleme öyküsü. Oldukça da başarılı Tacim. Kahramanın içdünyası adım adım önümüzde açılıyor. Kitabın hemen hemen bütün öyküleri toplumun alt katmanlarının ahlakdışı trajik yaşam biçimini örnekler. Küçük çocuklara, yaşlı kadınlara, komşu gelinlere tecavüz... telekizlar, geçinmek için kendini satanlar... Toplumdaki çürümüşlük... Kapitalizmin her ülkede yarattığı insanlık dışı manzaralar. Hızla artan nüfusun ekmek mücadelesiyle oluşan kaos... Çabuk ve kolay yoldan köşe dönme istemi...

Günümüz insanının vazgeçemeyeceği tutkusu oldu sanki.

Tacim, yarattığı savaşımca kahramanları aracılığıyla kurtuluş yollarını da göstermeden edemiyor.

Kitabında oldukça çok dil yanlış var.

Ya da ayıklanacak birçok fazla sözcük...

Örnekler:

“Bunu niçin istediğimi bunları okudukça anlayacaksınız belki ama benim niçin istediğimi de bildiğimi de sanmayın.” (s.5) Oysa: “Bunu niçin istediğimi, yazdıklarımı okudukça anlayacaksınız belki ama istemimin nedenini bildiğimi sanmayın.” gibi bir tümce kurulabilirdi.

“Sizce belki öyle olmadığını düşüneneceğiniz bu olay, benim çocukluğumun en kahredici anısı.” (s.5) Bu tümcede fazla olan sözcükler; “sizce, belki, benim,” öyle olmadığını düşüneneceğiniz bu olay” deyişinde de bir kulak tırmalaması var. Yanlış bir ifadeymiş samsını yarat maması için daha değişik söylenebilirdi.

“İki kişilikli olduğumu düşünüyorsunuz ama öyle değil, inanın. Ya da ben öyle sanıyorum ama bilemiyorum işte; ama iki kişilikten daha farklı bir şey yaşadığım, nasıl açıklasam, buna bilgim yeterli gelmiyor, bu yüzden bunu yeterince açıklayamayacağım. Ama şunu bilmeni istiyorum ki, içimdeki etkisinde bir maşa

olmaktan el içine çıkamayacak duruma gelmiş bir zavallıyım ve bu yüzden de utanç içindeyim.” (s.14)

“Bugün için ekonomik kazanımlarını artan pahalılık karşısında çoğaltmaya ve asıl mücadeleleri için birer okul olan sendikaları kapatılmış, öncüleri tutuklanmıştır.” (s.33)

“Tüccarlar tüccarların, esnaflar esnafların, siyasetçiler siyasetçilerin burunlarından düşmüşlerdi.” (s.34) “Salona, yanımıza büyük oğlum giriyor.”(s.35) “...herkesler yem fabrikasındılar sanki.” (s.35) “Yine düş görüyorum sanki, o kızın yanındaki genç gitmişte benim oğlum var gibi.” (s.44) Bu örneklerdeki hataları fark ettiniz sanırım. Kitap baştan sona benzer tümcelerle dolu. Bir gün yeni baskı düşünülürse öykülerin adamakıllı elden geçirilmesini öğütlerim. Ancak böylece kurtulmuş olurlar.

“Her kadın güzeldir, biraz özen ve bakım ister yalnız” sözünü öyküye' uyarlarsak “her öykü güzeldir, anlatımına özen göstermek yeter” diyebiliriz.

Aynı hatalara hep düştük. Ama hatada inat etmek affedilmez. Demir Özlü'nün ilk kitaplarındaki dil yanlışları o kitapların yeni baskılarında da sürer. Halide Edib'in yazdıklarında ürkütücü yanlışlar görürsünüz. Buna rağmen örnek metinler diye okul kitaplarına alınmıştır. Kimileri şunu savunur; yazarlık apayrı bir uğraştır; dili, bilerek yanlış kullanan birçok usta biliniyor. Bir fark var yine de; “bilerek yanlış kullanmak”... Önce bilmek gerekiyor demek ki.

Yazımı sonlandırırken yazar dostum un çalışkanlığını ayrıca kutlamak istiyorum.

DÜZELTME: Bir önceki sayıda çıkan yazımda anlamı değiştiren kimi dizgi yanlışları olmuştur. Aşağıda verilmektedir.

13. sayfa, 12. satır... “Olanlar” sözcüğü “Olanaklar” olacak.

13. sayfa, 27. satır... “göndermeye” sözcüğü “göndermemeye” olacak.

14. sayfa, 26. satır... “değerlendirmelerine” sözcüğü “değerlendirmelerime” olacak.

14. sayfa. 2. sütun, 16. satır, “Erbil” sözcüğü “Ebabil” olacak.

Damar Dergisi, Ekim 1993/31.s

TACİM ÇİÇEK'E ŞAPLAK

Metin Turan'a Ağırcaklı Selam

Turan Altuntaş

Afyon'dan Tacim Çiçek'in yazları Yeni Adana gazetesinin sanat sayfasında sıkça görölmeğe başladı. Çok yönlü bir sanatçı olsa gerek, yazılarından öyle anlaşıyor. Şiir, öykü, deneme yazıyor. Kafka'nın varoluşçuluğuna benziyor Tacim Çiçek'in yazıları.

Özellikle denemelerini iki kez okumak zorunda kalıyorum, Çiçek'in denemesini okurken, bir başka evrende yaşıyor, düş görür gibi oluyorum. Anlatılanlara ussal bir yaklaşım anlamayı zorlaştırıyor. Gelin birlikte Çiçek'in "Işığı Görmeden"adlı denemesinden birkaç alıntı okuyalım:

"Şaşkınlıkla karışık bir sevinçle' bağırdı:

"Babaaa...."

"Bağırma oğlum..."

"Ne arıyorsun, hani gelmiyordun, nasıl oldu da, hem sen nasıl duruyorsun orada? Seni tutan nedir?"

"Boşluktayım evlat. "

"Olamaaaz."

"Ama..."

"Zamanla bazı şeyleri daha iyi anlarsın evlat." .

"Peki ne yapıyorsun?"

"Buradaki musluğu onarıyorum. Tıkanmışta."

"Kuyularda musluk olur mu?"

"Her kuyunun bir musluğu vardır evlat."

Yazı böyle sürüp gidiyor.

Boşlukta duran kuyudaki baba, Kafka'nın örümceği sanki.

Sanatçı Çiçek, bir şeyler anlatmak istiyor bu yazısıyla.

Kendi burada olsa da okuyup anlatsa. Afyon'lu Tacim Çiçek yazın türü olarak şiirde başarılı. Şiirin ne imgesinden, ne de simgesinden bir şey anlamam. İyi bir şiir okuyucusuyum. Hani, futbol oynamayı bilmezde, seyircilikte uzman bazı kişiler vardır. Benim şiirseverliğim de böyle bir şey.

Sanatçı arkadaşın "Yaşamak" başlıklı şiirini okudum. Anladığım için sevdim. Bir alıntı:

Yaşamak karşı durmaksa duyusuz

Severek karıncayı, yürümekse

Ölüme nişanlı kötülöklere

Ölmemekse güzeli yaşatmak tutkusu

Korkmadan katılmaksa kanatlanın barışa

Yıllar önce, Yansıma Dergisi'nde tür şiir okumuştum. Anlamadım.

Yazarına mektupla sordum. Yanıtı, nasıl gelse beğenirsiniz? Şair arkadaşım 'söyle açıklamış, aklımda kalanı aktarayım: "Güneş ışınları çiçeğin yaprağına vuracak; yapraktaki klorofil taneleri yeşile dönüşecek..." Yazar bu açıklaması ile, aydınlanan. Toplumların ileriye yönelik dönüşüme uğrayacağını anlatmak istiyor.

Bu açıklamadan sonra, şiirden bir iyice soğumuştum ki... İmdadına M. Nuri Ayvalı yetişti. "Ben ılıca köyünden Çörük Bekir/Anafartalar, Dumlupınar, Conkbayırı demişler/Gitmişim/Ağalar bir güzel çevirmiş toprağı/Ben cıbil kalmışım/Herkes toprağına gömülecek diye bir kanun çıksa/ Vallah ben ayakta kalmışım."

Ağzını öpeyim Ayvalı ne de güzel söylemiş.

Şiir diye ben buna derim. Tacim Çiçek in:

"korkmadan katılmaksa kanatlanın barışa" dizesi de pek hoşuma gitti. Neden mi? Çünkü anlayarak sevdiklerim: N. Hikmet, E. Gökçe, H. Hüseyin. A. Yüce gibi, toplumcu yazarların şiirleri.

Sanatçı Çiçek'in "Atlari da Alırlar" başlıklı öyküsünü de okudum. Konusu: Kır insanının tahsildar elinden çektiklerini içeriyor. Konuyu, anlatımlarla, alıntılarla biraz açalım:

Vergi toplamak için köye tahsildar gelir.

Öykünün kahramanı, dolaşmadık kapı bırakmaz, para bulabilmek için. Bulamaz. Bir tek atları ellerinden gidecek diye şaşkına dönerler.

«Nasıl alırlar, dedi kadın bağıra bağıra, bu atla evimizin ocağını yakıyoruz, geçiniyoruz.»

Sonunda atı yatağı yatırıp üzerini örterler.

"At kıpırtısız yatmaya başlamıştı. Köruk gibi soluk alıp vermesi dışında bir aksiliğı de yoktu."

Tahsildar eve gelir. Para alamayınca atı almak ister. Adam at öldü der. Tahsildar muhtara söylenmeğı başladığı sırada, gözüne salonun ortasına serilen yatak ilişir.

"Bırak şunu be adam, dedi Tahsildar, sana bir laf sorduk. Yatan kim? "

"Babam, dedi önüne eğerek başını. Kızardı o an, babaaaam."

"Soluklarına bakılırsa, dedi alaylı, çok hasta olmalı."

“Evet, öyle, dedi yutkunarak.”

“Onu tanırım, dedi, bir geçmiş olsun diyeyim bari.”

“Zahmet etmeyin beyim...”

“Yok canım, ne zahmeti, dedi ve yorganın ucundan tutup şöyle bir kaldırdı. Işığı gören at ayağa kalkmak için aniden kafasını kaldırıncı, Tahsildar korkuyla kenara çekildi. Tir tir titriyordu ayağa kalktığı anda. Güçlkle, “Allah babanı sana bağışlasın.” dedi.

Adam kapının eşğine yıkılır gibi çöktü. Salondakilere bakmadan hıçkırıklara boğuldu.

“sayenizde beyim sayenizde,” dedi. Ve öykü de burada biter.

Çiçek’in bu öyküsünde, günümüz insanına verebileceği bir ileti yok. Sonra, masal öykü türünde yazılmağa çalışılmış. Kahraman ve kişilerin yapıları, psikolojik durumları iyi işlenmemiş.

Belirsiz kişiliklere sahipler. Okuyup bitirdikten sonra öykünün kahramanları bir süre belleklerde yaşamalıdır.

Yaşar Kemal’in Demirciler Çarşısı Cinayeti’ndeki Mustafa böyle, Derviş beyi unutabilir misiniz?

Öykü vurucu ve çarpıcı olmalı. Okuyucu Varto Depremi gibi sarsılmalıdır. Konu yüzeysel de olsa anlatım derinliğine işlenmelidir. En önemlisi de, neden, niçin yazdığımızdır. Amacımız ne? Öykü bittikten sonra bu soruları kendimize sormalıyız. Yanıtları varsa, öykü vardır. Peki, Tacim Çiçek’in öyküsü nasıl? Salt dili güzel... Şiir yazsa daha başarılı olur, derim. Eleştirmek kolay. Çiçek için, salt dili güzel deyip çıktık. Sanatçı arkadaşımın yazım tekniği de oldukça gelişmiş. Sonra da bir o kadar olgun. Ve tam bir yazıneri. Çok üretiyor. Emegine saygılıyım. Yine de eleştirdik.

Bakın, Edirne’den metin Turan, benim “Reis Öldü” adlı yapıtım ve “Ortaköyün Hayvanları” başlıklı uzun hikâyem için neler yazmış: (Yeni Adana G. 11 Ekim 1986 “Köy Günlüğü” Çilehane Günleri 2)

“Kitaba adını veren Reis Öldü adlı öyküde, genel olmayan bir olayı anlatıyor Altuntaş. Genelde egemen olan trajik olanla komik olanı ustaca verebilmek ise Altuntaş öğretmenin çok usta yanı...”

Reis Öldü de genel olmayan bir olayı anlatmadım ben.

Öyküyü Eski Milletvekili Oğuz Yazıcıoğlu’ndan dinlemiştim. Bir olaymış. Öykünün özünde, insanın kendi emegine yabancılaşmasını yakalamıştım.

Yabancılaşmayı iyi vermemişim demek ki...

Adaşım Metin Turan, buna hiç değinmiyor. Yaşanmış bir olayı da “genel olmayan bir olay” olarak değerlendiriyor. Elin ağzı torba değil ki çekip büzesin. Çilehane’nin Gurbet Kuşu Candostum Metin Turan, “Ortaköyün Hayvanları” adlı öyküm için de:

“Olayları hayvanların diliyle, onların yaşadıklarıyla yansıtmak, baskıcı yöntemlere uygun bir yol ama aslolan öyküsel anlatımı yakalamak, yorumlamak, yalınlıktan kurtarmak söylenenleri. Söylem ustalığı yakalanmış değil. Bu bakımdan öykü sürükleyicilikten çok uzak...”

Arkadaş “yöntem” konusunu iyi yakalamış.

Söylem ustalığı yakalamamışım. Bak, Metin ben usta falan değilim. Taşrada amatörce çalışan, sanat merkezlerinden uzak kalmış, bir sanateriyim. Hani bir türlü profesör olamayan doçentler var ya? Biz taşralı sanatçılar da kesinlikle “usta” olamayız. Bu bizim kaderimiz.

Ha, bak; bir ödül-mödü kazansak, sen böyle konuşmazsın...

“Sürükleyicilikten çok uzak” diyebilir misin?

Aynı ödülü Tacim Çiçek alsaydı, ben “salt şiir yazsa daha iyi olur,” deyip onun diğer yazın türlerine ambargo koyabilir miyim?

Zor dostum zor, deriz. Sanatçı Çiçek’e şaplak-selam...

Metin Turan’a ağırcağı selam...

Yeni Adana Gazetesi, 1987

ÖYKÜDE UMUT VAR

Osman ŞAHİN

Tacim Çiçek, Alışılmışın Dışında - Ölümüne Bir Aşk Hikâyesi ile Yen-geç'likten Kurtul-ama-mak adlı soyut anlayışla yazdığı iki öyküsünün girişinde yer alan, öykülerin içini haber veren kısa açıklamaları gereksiz bence.

Tacim Çiçek'in dili yalın, anlaşılır.

Öykülerinde belirgin bir bütünlük ve yaratıcılık var. Ancak, soyut bir düzlemde öykü yazmak, öykü sanatını geliştirmek, klasik öykü yazmaktan daha zordur. Tacim Çiçek, bu tür öykü anlatımında sabır ve inatla çalışmasını sürdürürse, yukarıdaki öykülerinin ilerisinde güzel öyküler yazacağına inanıyorum.

Tacim Çiçek'in kanımca şunlara dikkat etmesi gerek: Kurguladığı düşsel kişiler, fanteziler yeterince inandırıcı olmuyorsa, tipler şematik çiziliyorsa, sevgi arayan kişi itici oluyorsa, öykü, okurun uzağına düşüyor ve okur, öykü kişisiyle yakınlık kuramıyor.

Varlık Dergisi, Şubat 1999/1097. S

BİR YAZAR BİR KİTAP

Gönül Çatalcalı

Önce adı ilgimi çekti kitabın: *Yaşamın Özge Yorumu*. O yaşam ki, ilk insandan, mağara duvarlarındaki resimlerden bu yana; sözle, müzikle, yazıyla yorumlanageliyor. Bu sonuz yorum insanı hep ayakta dimdik farklı kılan.

“Yorumlayabiliyorum, öyleyse varım!” düşüncesine getiren bir bakış açısı, görme zenginliği, yalnızlık dolambacının çıkış noktası... ya da yarına uzabilecek bir “şimdi” de demir atıp; bugünü anlamlı kılacak imleri yakalamak ve sunmak yorumlamaya cesaret edebildiğimiz ölçüde “bizim” olan özge bir yaşam. Kitabın adı, önce bunları düşündürdü bana. Tacim Çiçek 1985-1990 arasındaki 8 öyküyü bir araya getirmiş, Yaşamın Özge Yorumu’nda. Büyük olasılıkla baskıdan kaynaklanan yazım yanlışlarını (hece bölmesi, bitişik yazılan bağlaçlar, yanlış yazılan sözcükler vb.) dikkate almadan okuyorum kitabı. Her öyküsüyle okuyucuya bir görev yüklüyor Çiçek: Öyküyü tamamlama görevi.

Kolay bir okur kitlesine seslenmediğini anlıyorsunuz. Yoğun bir düş gücü karşısında, ayıklayabildiği gerçekleri bir yerlere oturtmaya çalışıyor okur. İlk öykü “Işığı Görmeden” bozkır ortasında araba bekleyen üç Anadolu insanının öyküsüyümüş gibi başlıyor, ama biraz ilerlediğinizde gerçeküstücü unsurlar, hiç de klasik bir öyküyle karşı karşıya olmadığınızı duyumsatıyor. Öykünün başında araba bekleyen baba, önce yok oluyor; daha sonra da bir kuyunun içinden gelen sesiyle karşımıza çıkıyor: “Oradan nasıl geldin, ne ile?”

“Değişerek.”

“Düş olmalı bu...”

Evet, değişim ve düş... Bu iki özelliği öyküler de sıkça görüyoruz. Gerçek mekânlarda düşsel ve değişime uğramış insanlar ve onların duyulabilen iç sesleri. Bu seslerden ipuçları ya kalamaya çalışıyor okur:

“Bırak özenmeyi bırak...” diyerek babanın kuyudan yükselen çığlığını duyunca, okur “kendin ol!” iletisini alıyor ama, “Abimin gittiği yol bu muydu?” diyerek yola yeniden koyulan gencin arkasından merakla ilerlediğinde, öykünün de bittiğini görüyor. Kısa bir süre gördüğü bu düşü nasıl yorumlayacağını düşünmeye başlıyor.

Kızılırmak Taştı, kitaptaki en beğendiğim öykü: Ülkemizin her on yılda bir alışık olduğu darbelerden birinden sonra, (büyük olasılıkla da 12 Eylül) babası düşünce suçlusu olarak tutuklanmış bir kız çocuğunun öyküsü. Okuyan, düşünen, tartışan, hakkını arayan insan, anarşist tanımlamasının getirdiği acılar...

Düşünce suçlarına uygulanan cezaların, işkence gerçeğinin çocuk bilincinde yarattığı düşsel korkular da var bu öyküde.

Çocuk mantığında, çocuk kitaplarından yola çıkarak yapılan işkence sorgulamaları, olayın ironik yanını ustaca ortaya koyan anlatımlar seçiliyor.

“Bu fareler kediye nasıl yenip de cumhuriyetlerini koruyorlar, konuş!”

“Bu fareler siz, kedi de bu yurdun millisever malcıları mı ha?” gibi...

Anadolu’dan çıkıp tüm yurda yayılan Kızılırmak imgesi de, düşüncenin dinamizmini aktarmak için kullanıyor. Öykü kahramanı kız çocuğu babasının tutuklanması ve işkence görmesine karşın, düşünen babaların düşünen çocukları olmasının coşkusunu duyuyor erkek arka daşlarıyla birlikte, coşkuyla da bitiriyor öyküyü. Kitaptaki öteki öyküler, “Keklikler ve Avcı, Bir Resmin Arayışı, Yaşamın Özge Yorumu, Bozkırın Fareleri, Düşünen Adam ve Karıncalar” adını taşıyor.

“Keklikler ve Avcı” öyküsü, ötekilerin kurgu, anlatımından farklı olarak neşeli bir masal havası uyandırıyor okurda.

Zengin bir düş gücüne sahip olan Tacim Çiçek, birikimlerini bu zenginlikle birleştirerek, üretici bir edebiyat insanı olarak YAŞAMIN bu kitaptakilerinden daha ÖZGE YORUMLARI’nı yapabilecektir kanısındayım.

Akköy Dergisi, Mayıs-Haziran 2001, 5-6. S

YAŞAMIN ÖZGE YORUMUNA BİR BAKIŞ*

E. Bülent Yardımcı

Özge, başka demek...

Yaşamı kozmik parçalara ayırıp bu parçalardan yola çıkarak onu sonsuz kere yorumlayabiliriz. Bunların hepsi de bireysel, kişiye özgü olmaktan öteye geçmez. Ancak bu yaklaşım, insanlık serüvenine, oluşumuna katkı koyan iki ana felsefen birine dayan dırıldığında bir anlam taşır. Yaşamı ya idealizme ya da diyalektik maddeci anlayışa göre kavrayıp yorum getirmek; üzerinde düşünülmesi, tartışılması gereken bir olgu kor ortaya ancak.

“Yaşamın Özge Yorumu” Tacim Çiçek’in felsefi anlamda diyalektik maddeciliği temel yapıp oluşturduğu bir öykü kitabı.

Yaşamın idealistçe yorumu birçok alanda olduğu gibi edebiyatta da çok yaygın bir trutum. Toplumda Marksist duruş sergileyen kimi yazarlar da bilmeden ya da farkında olmadan düşer bu bataklığa. Neyse... Çiçek, kitabına “Yaşamın Özge Yorumu” ismini koymakla bu başkalığı belirtmek istemiş, bunda da haklı. Kitapta sekiz öykü yer almış. Yazar, anlatımında doğayı paylaştığımız, paylaşmak zorunda olduğumuz varlıklardan karıncadan, keklikten, kartaldan, fareden... simge olarak yararlanmış. Kimi zaman onların biçimsel özelliklerini bir gövdede bir araya getirip düş varlıkları yaratmış. Bu simgeler alegorik anlatıma zenginlik katmış. Öykülerde, kapitalist düzenin kötülükleri, haksızlıkları, insanın bir başka insanı aşağılamak adına uyguladığı en iğrenç yöntem olan işkence, yabancılaşıma gibi konular bu simgeler aracılığıyla ustaca işlenmiş. Tüm bunların yanı sıra umuda da ters düşülmemiş, umut çürütülmemiş. Tüm öyküler umudun sürdüğü bir sonla noktalanmış. Yenilgiyi çözemeyip umudu çürütenlere karşı bir duruş sergilemiş.

“Kızılırmak Taştı” isimli öyküden bu saptamaların işkenceye ilişkin olanına bir örnek verelim:

(“Bu fareler, kediye nasıl yenip cumhuriyetlerini kuruyorlar lan konuş,” diyor ikinci ses.

“Peki arılar kimleri temsil ediyor. Nemrut Kimi gösteriyor, şifresi nedir bunların konuş?” diyor üçüncü ses.

“Şifre mifre yok, onlar öykü kahramanlarıdır. Öykü okumak...” diye yanıtıyor onları Mazhar) Yazar, bu öyküsünden çok çekmiş. 1986 yılında ilk olarak İmece Dergisi’nde yayımlanan öykü nedeniyle “ halkı kanuna itaatsizliğe tahrik” ete suçundan yargılanmış. Beraat kararı 1990 yılında verilmiş.

T. Çiçek, dil anlamında şiirin zengin dünyasından da yararlanmayı bilmiş. Benim öykü anlayışıma uygun düşüyor bu tutum. Bir öyküde “durum” bildirme düzanlatım biçimin de sürüp giderken kimi zaman şiir olmak isteyen satırlarla karşılaşmaktan estetik bir haz alıyorum. Şiiri düzyazıdan kovma kararlılığını sürdüren “klasik öykü” anlayışının edebiyatımızdaki egemenliğine karşın bunun estetik değer yaratma uğraşında önemli bir kavrayış olduğuna inanıyorum.

Kitapta en sevdiğim öykü, “Bozkırın Fareleri” isimli öykü oldu.

Öykünün konusu üstünde durmayacağım. Bu öykünün anlatım biçimini, dilini sevdim. Sevmemin nedeni bireysel beğeni olmaktan öte, bir hak teslimi yalnızca. İnsandan yana çok önemli bir konu ele alınıp çok kötü bir biçimde anlatılabilir. Edebiyatımızda bu biçimde karalanmış tomarla kâğıt yığını var, kimsenin ilgisini çekmeyecek, belki de sadece yazarın gerçeği olan bir konu ele alınıp verili dili yıkıp parçalayarak bu anlamda da dil zenginliği oluşturan estetik bir değer yaratabilir.Tacim Çiçek’in bu öyküsü, kendi genel skalasını da aşan bir yetkinlikte; sanki kimi öykülerine bir ihtilal, umarım 1990 yılında yazılmış bu öyküdeki dil zenginliğini, biçim yazar tarafından yeniden hatırlanıp bundan sonraki yazım serüvenine ışık tutar.

Her yazar, dilini oluşturma sancısı çeker, kahrılı bir arayıştır bu; emek gereksinir. Bu nu yakaladığınız anda da artık yarattığınız dile sahip çıkmak zorundasınız. Yarattığınız dil, güncel edebiyat kavrayışına aykırı da olabilir, genellikle kabul de görmez bu dil, ama edebiyat bir gelecek oluşturma işidir. O nedenle, Tacim Çiçek 1990 yılında kavradığı dili daha da aşkınlılaştırarak devam ettirmeli.

Kimi edebiyat kalpazanlarının dil değerlendirmelerine(!) bakıp şiir ve öykünün arakesitini yaratma, bir anlatma verili dili yıkıp yerine yepyeni bir dil oluşturma uğraşından ödün vermemeli. Bugünün yaratısı yarının anlamı olabilir, olacaktır da... Bu öyküde yukarıda savladığımızı örnekler vermek gerekiyor.

(“gözleri alev alev köpürüyor.” “güneşe uzanan dünyalar.” “yaşanmış sayfalar” “dokunulsa kül gibi dökülecekmiş gibi görünüyordu.” “gözleri... kurumuş bir gölün görünümündeydi.” “ışıklaşmış ve vahşi gülümseme.”) Bu öyküdeki güzelim anlatımda ayırık otu gibi duran bir yinelemeden söz etmeden geçemeyeceğim. Çiçek, “zaman adlı ulu kitap” devimini sanırım çok sevmiş ki, öyküde okuru bıktıran bir şekilde yinelemiş durmuş. Gereksiz bir dikkat çekme uğraşı...Kitapta anlam veremediğim bir de arka kapak yazısı var. Turan Altuntaş’ın yazar ve kitap hakkında söyledikleri oturtulmuş arka kapağa. O laf olsun diye söylenenlerden bir tümce şöyle:

“Anlatılanlara ussal bir yaklaşım anlamayı zorlaştırıyor.”

Us ne demek, akıl demek. Demek ki, Tacim Çiçek’in anlattıklarına okur akılcı bir yaklaşım gösterirse; bu yazarın anlattıklarını anlamayı zorlaştırıyormuş. Hiç böyle şey olur mu? Hadi oldu, Tutan Altuntaş böyle bir yazı yazdı; iyi de bu yazıyı kitabın arka kapağına oturtmak gibi orijinal(!) fikir kimden çıktı. Her yapıtta, her öyküde ayırık otları vardır. O yüzden de henüz en mükemmel öykü yazılmamış, en mükemmel kitap basılmamıştır. Belki de bu, edebiyatın sürekliliği ve sonsuzluğudur. Eğer “ışıklaşmış ve vahşi gülümseme” eşliğinde “yaşanmış sayfalarda,” “güneşe uzanan dünyalar”ı tanımak; kimi zaman öfkelenmek, üzölmek, estetik bir haz almak ve kimi zaman da düşünmek “niçin değil,” “neden” diye sorgulamak istiyorsanız “Yaşamın Özge Yorumu”yla buluşun. Ya da “ışığı söndürüp uzan”ın, bakarsınız “ gün doğacak neredeyse...” vb.

**Tacim Çiçek, Öykü, Yaşamın Özge Yorumu,
Telos Yayıncılık, 2000/İstanbul*

Damar Dergisi, Ekim 2002, 139. S

KIZILIRMAK TAŞTI

HÜSEYİN PEKER

Tacim Çiçek'i tanımadan önce; dergilerde izlediğim toplumcu, devrim göndermeleri içeren yazılarını izledikçe, coşku veren bir kimlikti bende. Bir de özgün ismi nedeniyle, adını sık sık söyleme gereksinimi duyduğum kişiydi. Onun toplumcu savlı yazılarından da ilgiyle izlediğimi, bir toplumsal birikimi okura yansıtmak istediğini hatırlıyorum en çok. Bir şiir kitabı varmış, onu görmedim. Şimdi de bir öykü kitabı ile buluştu, geçtiğimiz aylarda.

"Yaşamın Özge Yorumu" adlı 2000 ortasında bize gelen Telos yayını bu kitapta, aralıklarla yazılmış, elinde biriken öyküler çıkıyor karşımıza. Kâh köyünden, kâh çocukluğundan, bazen de şehirden, yaşadığı ortamdan sesleniyor Çiçek. Oldukça duygulu bir yürek...

Öyküyle ömrünü adayarak ilgilendiğini sanıyorum Çiçek'in.

Sanki bir hobi gibi ilgilenmiş sonunda. Tam kendini vermemiş, ama beğeni toplayan, yeni ülke evreninden seslenen öyküler bunlar.

Bakıyorsunuz annesine bağırıyor öykünün sonunda, anarşist tarifini verdikten sonra: "Kızılırmak Taştı..." Bu sembolik taşma elbette, bir ırmaktan çok bir dünya görüşünün kızaran taşması, zaten önce de söylediğim gibi, denemelerinden devrimci yönüyle tanıdığımız Çiçek, her toplumsal bir görüşün yaralanmalarını yansıtıyor bir biçimde. İşin içine, hem de sık sık yüreğini, ezilmişliğini, sıcakkanlılığını katarak. Öykülerinin içinde bakıyorsunuz sertleşiyor, sık sık 'şapşal' dedirtiyor kahraman kişilere.

Bakıyorsunuz karıncalarla bir bilimkurgu öyküsü yaratma girişiminde.

Benim, en çok ilgi çeken öykülerinden biri saydığım Düşünen Adam'da ise toplumsal olayların ağına, çarkına takılmış Ayla adlı bir kızın düş dolu serüvenini izliyorsunuz. Zaten düş görmeyi seviyor Çiçek. Bunu kitaba adını veren "Yaşamın Özge Yorumu" adlı öyküde de yapıyor. Paralardan örülmüş bir dünyayı düşünde gözlerken, belki de küreselleşen dünyamızın vardığı noktayı toplumsal bir ivmenin içerisinde gözetliyor. Uyanması bile, belli belirsiz öyküde. Çiçek, aslında hep sorunlu kahramanları, yürekli bir dille seslendirmeyi seviyor. Yarı uyanık düş içerisinde de, sevgiyi titreyerek yaşayan kişiler bunlar. Bir tarafı hep iğreti,

bir tarafı dünyaya tutunamaz ama hep devrimci mesajı söylemeyi, hissetmeyi bilen kimselerdir. “Bozkırın Fareleri” adlı öyküde, Çiçek’in ne denli sorunlarla yoğrulmuş bir öykü dünyası olduğunu anlatmaya yeter. Tacim Çiçek biraz da klasik öykü anlatımından yana. Aslında şiir de yazmış zamanın da. Bunu öykü diline pek karıştırmamış. Bence şiirin olanaklarından yararlırsa biraz daha modern bir dille, ya da tavırla yanaşıp, öyküyü soyadı gibi çiçeklese, daha ilginç sonuçlara varabilirdi diye düşünüyorum.

Ama bu kadarıyla bile, Tacim Çiçek ayrıksı evreninden bir ses getirebilmiş bize.

Konuşurken bağırarak isteyen, duygulanırken ağlamaya yaklaşan bir iniltiyi beraberinde getiren bir içli ses.

Her şeyden önce bir toplumcu söylem neferi...

Önlüklerini çıkarmamış bir sanat işçisi.

Onun yazdıklarında, yürüyüşlere yakışan bir ayak sesi var...

AGORA Dergisi, Aralık 2000 / 12. s

YAŞAMIN ÖZGE YORUMU

M. Demirel Babacanoğlu

Tezgâha koydum, okudum Tacim'in kitabını. İçinde sekiz öykü var. Giriş tümceleri, öykülerin bileşke tümcelerini oluşturuyor.

"Uyandırılmış bozkırın içine kara bir yılan gibi uzanan yol, Yezit zamandı/Terk edilmişliğin takvimi bu!... Karımın sesini duyuyorum./ Neden aynanın karşısından çekilemiyorum/Hem cırcır böceği, hem de arı beyine benziyordu/Evde sessizlik var/Karıncaların yaşama istemi. Asalak yaratıkları ürkütmüştü."

Tümcelerini birleştirdince şiir okur gibi oldum.

Zaten Tacim'in öyküleri de şiire benziyor. Sonra betimlemeler... İnsan, avcı, köpek, keklik, karınca, dağ, çiçek, güneş, zaman, rüzgâr... betimlemeleri şiirsel bir tatla ulaşıyor insana.

Ayrıca bu imler, öykülerin de belkemiği. Bir örnek sunalım:

"Köpek, iri ve karaydı. Uzun kulaları vardı, azıcık eğilse yere değiyordu. Arada bir burun deliklerini aktabağın içerisine sokup sokup çıkarıyor, sonra salt kulak kesilip etrafına ba kınıyordu. Bazen de gözlerini ta uzağa dikerek bir yontu gibi duruyordu."(s. 14)

Tacim, öykülerini; masal, fabl, kurgu, şiir...

Tekniklerinden yararlanarak yazmış. Böyle olunca da karşımızda yeni bir öykü tekniği görülüyor. Masallar, fabllar... Olayın kimliğini örtetek gerçeği anlatan öykülerdir.

"Karıncaların bulunduklarını varsaydıkları yerlerde, önce gerçeğe uygun bir yeryüzü yaptılar karanlığa. Tarlalar... dağlar... tepeler... ağaçlar... çiçekler... göller, akarsular ve kimi canlı varlıklarıyla gerçeğin aynadaki yansıması gibi göz kamaştırıcı bir gökyüzü yaptılar... Akbulutlarla süslendi. Uçan kapıcı kuşlar, güvercinler, martılar, serçeler kurulup bırakıldı bu gökyüzüne. Gökyüzünün ortasına yakın bir yerinde de bir güneş yapıldı. Işıl ışıl... Sarı yuvarlağından sarı soğuk yağdıran ve bu sahte dünyayı aydınlatan... Her şey gerçeğinin (...) benzeriydi." (s. 58)

Tacim Çiçek, öykülerinde; us içine, zaman dışına gidiş gelişler yapıyor. Bu gidiş gelişler için kullandığı tümceler hemen kendini veriyor ele. Bir canlı organizma gibi korkuyu içinde taşıyor. İnsanın bir karmaşık

dünyasını, demokrasiye yapılan dokuncaları anlatıyor. Duvarlar, hayvanlar, maddeler... konuşuyor. Bunları, alıp dama taşının yerlerine koyduğunuzda, damayı oynayabiliyorsunuz. Bu yüzden öyküleri kimi zaman birden fazla okumak zorundasınız denebilir. “Yaşamın Özge Yorumu”nda şöyle diyor Tacim: “İçinde yaşadığın bu yapı paralardan yapılmış, duvarlarıyla, çatısıyla, penceresiyle. Dokunuyorum ürkerek. Yapının paradan duvarları taş kadar sert.(...) Gördüklerim gitgide biçim değiştiriyor karşımda. Onları, o dadakilerin beyin hücrelerinden yapılmış olduklarını görüyorum.” (s. 26) “Niçin bir fareye benziyorum? Saçlarım kafama yapışmış... (...) Yoksa bir fare miyim?” (s. 32) “Bu fareler nasıl oluyor da kediye yenip cumhuriyetlerini kuruyorlar?” (s. 41) “Kızılırmak her yerdedir. Geneldeki kuraklığı yenmek için her yere yayılacak. Biz bağışlasak kitaplar bağışlamaz.” (s. 44) “Orta boylu, esmer, sert bakışlı bir kız, elini uzatıyor; tutuyorum. Sımsıcak” (s. 47) Ve böyle sürüp gidiyor tümceler.

Tacim öykülerini yeniden okusa iyi olacak diye düşünüyorum: “İnsanlar hangi düzeyde ortam yaratırsa, ortam da aynı düzeyde insanlar yaratır.” Dolayısıyla biz bu yaşamın ürünleriyiz.” (s. 48) saptamasını birkaç yerde anıştırdığı gibi, 53. sayfada da yinelemiş. “Bağlam” özcüğü çok kullanılmış, “tırpan” sözcüğü de birkaç kez yinelenmiş. “Serçe, eylülüst” gibi sözcükler şiirlerinde yer almışken burada da görüyoruz.

Dili ustaca kullanan şair, öykücü Tacim Çiçek, sağlam tümceler kurarak, değişik öykü tekniğiyle, gerçekçi tavrıyla halk katmanlarına ulaşmaya çalışıyor, bildirimini iletiyor.

Ben de bu “bağlam”da Tacim’i kutluyorum.

Yazıt Edebiyat Dergisi, Aralık 1991 / 8. s

YAŞAMIN ÖZGE YORUMU İÇİN

Turan Altuntaş

Tacim Çiçek, “Yaşamın Özge Yorumu” adlı öykü kitabı, sekiz öyküden oluşmaktadır. Öykülerin tümü de şiirseldir. Anlatımdaki imgeler, doğa varlıklarıyla somutlaşmakta. Bu tarzını o denli ileri götürmekte ki, fabl türünden toplumsal gerçekçiliğe geçtiği her öyküsünde sezilmektedir. İmgesel betimlemelerle öyküye giriyor; daha sonra konuyu doğa, insan ilişkisine bağlayarak yürütüyor.

Anlatımdaki dil, sanki bir araç değil de öykünün estetik verisidir. Ari dilin tüm olanaklarından yararlanan yazar, kendine özgü sözcükler üreterek, yepyeni sözdizimleri bulmaya çalışıyor. Dildeki değişme şiirselliğe dönüşünce, anlatımdaki değişmeye etki ediyor. Bu etki, yazarın sanatsal çizgisini belirtiyor.

Kurgucu bir anlatım ağırlıklı öyküler, iç gerçeğe ağırlık vererek, ruhsal çözümlemeler yapıyor. Beklenmedik ani dönüşümlerle 'Novel Öykü' türü çözümlemelerine götürüyor insanı. Öykülerdeki bu çözümleme yöntemi bilinçaltı ile bilinçüstü arasında geliş-gidişlere yol açıyor.

Öykülerin yapısında birbirini takip eden zamana rastlayamazsınız. Tüm zamanlar üstüste birbirine geçmiş biçimde. Şimdi ile geçmiş yan yana. Olay ve mekân da çağrışımlara bağlanmış. Bu durum, anlamayı az da olsa güçleştiriyor.

Öykünün kişileri, aynı kuşağın devrimci kahramanlarıdır.

Karakterlerin dış dünyaları verilirken; iç dünyaları da ihmal edilmemekte. İşkencenin bir insanlık ayıbı olduğu, karakterlerin iç konuşmalarıyla verilmektedir.

Yazarımız, çoğu kez, öykünün kahramanları arasına karışarak, kuramsal ders vermeye de çalışmaktadır.

Öykülerin bildirisine, toplumsal kavrayış egemen...

Toplumun bozuk düzeniyle, yıpranmış değer yargılarıyla çalışmaya giriyor. Düzeni belirleyen altyapı ve sınıfsal ilişkiler konu içerisinde yedirilerek veriliyor. Son çözümlemede, bozuk düzenin yerine, neyin konacağı da imgesel, sezgisel yöntemle verilmeye çalışılıyor.

Tacim Çiçek, çok yönlü bir yazar. Şiir, öykü, masal, deneme de yazıyor. Çiçek'in sanatsal yazıları, Kafka'nın varoluşçuluğuna benzer.

Boşlukta duran kuyudaki baba, Kafka'nın örümceği sanki... Bahrengi'nin "Kara Balık"ına, Erol Toy'un "Fareler Cumhuriyeti"ne, Tacim Çiçek'in "Karıncalar"ını katabilirsiniz.

Tacim Çiçek'in "Kızılırmak Taştı" öyküsünden bir alında:

Anarşist kimdir anne?"

Düşünür gibi sustu bir süre, sonra yanıt verdi:

"Diyelim ki bir ev ar, bu ev içindekilerin rahat edecekleri kadar elverişli değil. Yaşanacak bir duruma getirilmesi için yerine bir yenisini koymayı amaçlamayan anarşisttir kızım" dedi.

Yeniadana Gazetesi, 6 Mayıs 1991

YAŞAMIN ÖZGE YORUMU

Ruşen HAKKI

Tacim Çiçek'in Telos Yayıncılık yayınları arasında çıkan "Yaşamın Özge Yorumu" adlı öykü kitabını okurken, kendimi zaman zaman başka dünyalarda buluyorum. Yazarın düşlerle, akıldışı oyunlarla yarattığı dünyalarda, zamansızlığı da yaşadığım oluyor. İnsanın insanla, insanın doğayla ve hayvanlarla olan ilişkisi üzerine kurulan öykülerin yolu da düşlerden geçiyor.

85 sayfalık kitapta 8 öykü var: "Işığın Görmeden", "Keklikler ve Avcı", "Bir Resmin Arayışı", "Yaşamın Özge Yorumu", "Bozkırın Fareleri", "Kızılırmak Taştı", "Düşünen Adam", "Karıncalar"

Zamansız bir dünyada geçiyor ilk öykü (Işığın Görmeden).

Düşler mi ağır basıyor, yoksa ölen bir insanın ruhu mudur ortalarda dolaşan, anlayamıyorsunuz... İnsanlar birine hakaret etmek istediklerinde, "Kuş beyinli" derler ya... *Keklikler ve Avcı'yı* okuduğumuzda, kekliklerin avcıya oynadıkları oyunu öğrenip, kuşların aklına şaşıp kalıyoruz. Masal, ama bir güzel masal *Keklikler ve Avcı*.

Ülkenin çalkantılı günleri Ölüm, işkenceler... Öldürüldüğünde bir başka dünyaya taşınmış olan bir genç, kentini ziyaret eder, evini arayıp bulur ve geçmişini yeniden yaşar, *Bir Resmin Arayışı* adlı öyküde...

Yaşamın Özge Yorumu'nda, öykü kahramanı olarak para'yı görüyoruz... İnsan dahil, her şey ve her yer para.. ve hücre... Böyle bir dünyada yaşamaktansa, ölmek daha mı güzel ne?..

Bozkırın Fareleri de bir fantezi... Aynada kendini bir fare gibi gören adam için eşi ve çocuğu da bir faredir...

Kızılırmak Taştı adlı öykü de düşlerle örülmüş, ama bu düşler, yaşanan olayların bir yansımasıdır... 12 Eylül günleri... Babası tutuklanan bir kız çocuğunun gözlemleri, kuşkuları, korkuları...

Bu öyküde benim 1977 yılında yayımlanan *Irmak* adlı öykü kitabımın, kız çocuğu üstünde bıraktığı etkilere de yer verilmiş...

Düşünen Adam da, çalkantılı günleri, üniversite gençlerinin katıldıkları eylemleri, gene yer yer düşlerle anlatan bir öykü....

Kitabın son öyküsü *Karınca*lar' da ise, asalaklara karşı karıncaların verdiği savaşım anlatılıyor...

Tacim Çiçek, benim sevdiğim bir yazar. Bu kitabındaki öykülerini de severek okudum. Son olarak şunu söylemek istiyorum: Akıcı bir dili olan, Türkçe'yi seven Tacim Çiçek'in *Keklikler ve Avcı, Bir Resmin Arayışı, Kızılırmak Taştı, Düşünen Adam* adlı öyküleri, daha bir öykü.

Özgür Kocaeli Gazetesi, 8 Ekim 2000

YAŞAMIN ÖZGE YORUMU

Aydın Karataş

Tacim'i ta Ceyhan'dan, üstelik de okuldan tanıyorum. Mahalleden de tanışıyorum. Birlikte büyüdük diyebilirim. O zamanlar, ben ve benim gibi birçok arkadaş da Tacim'i yalnızca resimle uğraşıyor sanıyorduk. Çünkü gerçekten de güzel resimler yapıyordu. Bu yönünün var olduğunu, bir kez evine gittiğimde, duvarı süsleyen karakalem çalışmalardan gördüm, neyse.. Derken yollarımız ayrıldı. Öğretmenliğe farklı farklı yerlerden başladık. Birkaç yıl önce, Ankara'da Öğretmen Dünyası'nın yönetim yerindeki kitaplıkta onun bir kitabına rastladım ve böylece tekrar arkadaşşıma kavuştum. Yüzcek pek fazla görüşemesek de telefonla, kimi zaman da mektupla haberleşip görüşüyoruz bir bakıma. Bir kere çok üretiyor. Dergilerde yayımlanan çeşitli yazıları, yayımlanmış kitapları bunun kanıtı. İşte bundan kaynaklanan hatalar da var, fakat bu yazıda ikinci basımı yapılan kitabından söz etmek istiyorum.

Yaşamın Özge Yorumu isimli öykü kitabı Tacim'in daha önce Ankara'da bir dönem dergisiyle, yayımladığı kitaplarla edebiyat çevresinin dikkatini üstüne çeken Yazıt Yayınları arasında çıkmıştı. 1.Basım, Mart 1991'di. Kapak resmi Tacim'in yakından tanıdığı arkadaşı *Ahmet Yeşil*'indi. 64 sayfalık kitapta sekiz öykü yer almıştı. Öyküler özgündü, ama küçük harflerle dizilmiş olması kitabın en büyük eksiği idi, bana göre. İkinci baskısını Telos yapmış. 1. Basım Haziran 2000. Kitabın kapağı-boyutu, harflerin iriliği gerçekten güzel. İnsanı yormuyor. Kâğıt da kaliteli... Fakat kapaktan başlayan teknik eksiklikler insanı üzüyor. Sanki aceleyle getirilmiş. Tacim'in özgeçmişi verilirken yalnızca bir şiir kitabından söz edilmiş. Oysa ödüllü beş çocuk romanı, üç şiir kitabı, iki öykü ve bir roman denemesi olan Tacim'in bu yapıtlarına yer verilmemiş. Telos, kitabın birinci baskısındaki bilgileri aktarmış. Bu kimden kaynaklanmış bilmiyorum, fakat kitabı okuyan eğer Tacim'i imza olarak tanıyorsa, kendince kuşkular duyacağı bir gerçek. Sonra kitabın girişinde birinci basım Haziran 2000 yazılması, ilkinin yok sayılması da pek yakışık almamış.

Yaşamın yorumu: Aslında kitaplarla ilgili teknik bi bir bilğim yok, yalnızca gördüklerimi dillendirmek istedim, yoksa tereciye tere satmaya

kalkmak, en azından benim gibi işi okumak, arada sırada da burnunun direğini sızlatan konularda kalem oynatmak olan birisinin tavrı değil. Yaşamı, herkesin başka başka yorumladığını bir kez daha anladım, bu öykülerin tümünden.

Demek ki "Her insan kendi hayatını yaşar"mış. Böyle olunca da farklı şeyler soğururmuş ve yazarsa da farklı şeyleri dillendirirmiş.

Tacim'in öykülerini iki bölüme ayırdım.

Bu arada şunu belirtiyim, Tacim'in alınganlık göstermeyeceğini bildiğimden, bir kez daha okuduğum kitabı bütün samimiyetimle ele almak istiyorum. Bir kere ilk öyküleri olduğu halde, öyküler usta işi. Dili akıcı. Merak ögesi okurun kitabı elinden bırakmasını engelliyor. Bir solukta okumayı dayatıyor.

Bir konuya dikkatini çekmek istiyorum Tacim'in. Sırf okuyucuya mesaj (ileti) vereceğim diye kendini zorlamış. Oysa öyküyü, öykücü kendi doğal akışına bırakmalı. Çünkü iyi okuyucu iletisini alır zaten. Dedim ya, öyküleri iki bölüme ayırdım.

Birinci bölümde bulunan, *Işığın Görmeden, Bir Resmin Arayışı, Yaşamın Özge Yorumu, Bozkırın Fareleri* adlarını taşıyan ve soyutlama tekniği ile işlenmiş öyküler, bana göre somut çıkışlara kapalı çalışmalar. Işığın Görmeden'i birkaç kez okudum, ama yine de pek bir şey anlamadım.

Çoğu öykü okurunun anlamayacağını düşünüyorum. Şimdi, gerek ruhsal konumu, gerekse yaşam koşulları gereği düşünsel karmaşa içinde olanlar vardır. Doğanın yapısı gereğidir bu. Fakat toplumsal ilişkilerdeki işleyiş, bireylerin anlaşılır yanlarıyladır.

Bu yüzden öykücü de bireydir. İçsel hesaplaşması, yolculukları kendisinde başlayıp kendisinde biten gerçekler ve olgulardır. Fakat iş yazıya döküldü mü, sahiplik eki yalnız kendinde kalmaz. Pek bir şey anlamadığım bu öykülerden özelde tat aldıklarım ya da kendimce sonuçlar çıkardıklarım oldu. Bir Resmin Arayışı öyküsü, Ceyhan'ı, 12 Eylül sonrasını anlatıyor. Kitaba ad olan *Yaşamın Özge Yorumu*'nda para simgesiyle kapitalist dünya anlatılmış, eleştirilmiş.

Soyut-somut örgüsü:

İkinci bölümdeki, Keklikler ve Avcı, Kızılırmak Taştı, Düşünen Adam, Karıncalar adlı öykülerde de soyut-somut örgüsü var. Fakat bu öykülerde yapılan soyutlamalar, nesnel gerçekliğe ulaşabilme yolunda araç olarak kullanılmış. En çok hoşuma giden öykü Keklikler ve Avcı. Durağan zekâlı sayılan hayvanların, özgür yaşam için insanla yaptığı

mücadele anlatılı yor güzel bir dille. Öykü bittiği zaman, haklı olmanın, mücadele içinde değişen zayıf ve güçlü değer yargılarının derin anlamları içine biraz daha gömülüyoruz, Kızılırmak Taştı ile Karıncalar adlı öykülerde ise öykücü masalsi bir anlatım yöntemi uyguluyor, bu yolla somut gerçeklikleri dillendiriyor.

Böylece okuyucuyu kendi anlatısına çekiyor.

Kanıksadığımız gerçekliklerin hiç de masal olmadığını anlatmak istiyor. Düşünen Adam'da devrimci bir mücadelenin, hesaplaşmanın ve kendisi olmanın kesiti anlatılıyor. Bence, sanki bu öyküde Tacim daha çok kendisinden söz ediyor. Öyle; böyle kitabın en sağlam öykülerinden biri diye düşünüyorum. Tacim'in yazdıklarını ve yapıtlarını yakından izleyen birisi olarak, hiç abartısız onun dile sözcükler kazandırmak istediğini de söyleyebilirim. Örneğin kimi yerde kar sözcüğü yeri ne "akbatak", dürbün yerine "göreç, kofadam yerine "küldev", benzer yerine "kopyaşıklık" ve "beni saymadı" türündeki "saymak" yerine "saylamadı" gibi.

Tabii bunlar kullanıldıkça yaygınlaşacak sözcükler. Gelelim kitabın en olumsuz yönüne, yani dizgi hatalarına.

Okurken not alarak saptadığım 49 tane dizgi-hece bölmesi-harf eksililiği-bitişik yazma-harf yanlışlığı var. Bunlar bence çok önemli. Çünkü bazı dizgi hataları tümcenin anlamını tamamen değiştirmiş. Böyle birkaç hata var, ama bir örnekle yetinmek istiyorum. 37. sayfada bir "n" harfi eksikliğinden tümce ne hâle gelmiş:

"Çalışan makinelerde kedimizi biçimlendirdiğimizi algılıyorum." Tabii Tacim'den de kaynaklanan hatalar yok değil. Acaba ikinci baskıda düzeltme olanağı bulamadı mı diye kendime sormadan edemiyorum, çünkü örnekleyeceğim hatanın gözardı edilmesi olanaksız: "Dozların içinde kara bir yılan gibi uzanan yol, güneşin altında parlayıp duruyordu. Bu yol bir derenin altından düzlüğe uzanıp akardı." (s. 7) 23. sayfanın son paragrafında da benzer bir hata var. Bunlar, ustalığını kanıtlamış bir öykücünün özgünlüğünü gölgelemiyor, okuyun, göreceksiniz zaten

16 Kasım 2000, Cumhuriyet Kitap

Romanlarım hakkında yazılanlar

CAN DOST TACİM

Aydın KARATAŞ
İskenderun, 26 Haziran

Biraz geçte olsa son romanın BOZKIRDA PATLAYAN TÜFEK'i okudum. Beynimde okuma tadı bıraktı. İlk başlarda "klasik sendikal mücadeleyi konu alıyor" hissine kapıldım. Sayfalar ilerledikçe yanıldığımı anladım. Okuduğum roman, beni içine aldı. Çoğu kez romanın başkahramanı Bora öğretmenin sen ya da ben; her hangi bir aydınlanmacı cumhuriyet öğretmeni olduğunu varsaydım.

Romandaki bütünlüğü nasıl sağladın, Allah aşkına!
(Bilirsin metafizikçi değilimdir, son sözcüğe daha uygun bir anlatım şekli bulamadım. İçimden öyle geldi.) Bir yanda sosyal, toplumsal olaylar, bir yanda kan davası.

Diğer yanda aşklar, sevdalar...

Başka bir yanda ise kişisel sorunlar... Hepsini nasıl sarmalladın? Aziz NESİN' in bir şiirinde dediği gibi: USTA işi. Kefeni çoktan yırtmış, ustalaşmışsın. İyi bir gözlemci olduğun romandan belli... Anadolu kültürünü iyi özümsemişsin. Zaman zaman masal(sı) anlatımlarıyla romanını daha da güzelleştirmişsin. Deli Fadik tiplemesi çok güzel. Sayfa 46'daki tanrıların koyunlarının çobanı masalı, sayfa 53'teki Dağ Güvercinin hareketlerinin anlatımı gibi bölümler folklorik özellikler taşıyor. Halk kültüründen çıkan deyimleri- sözcükleri iyi ki sık sık kullanmışsın.

Bizim Çukurova'da "HERHALDE" anlamın da kullandığımız ZAGAR (zahar da olabilir, emin değilim.) sözcüğünün -bir tür av köpeği olduğunu romanından öğrendim. Cahilliğimi hoş gör!

Romanının bir yerinde (Sayfa 41'de) öyle bir milletvekili profili çizmişsin ki, şaştım kaldım. Böyle milletvekilleri kaldı mı?

Milletvekiline göre; Dünya değişiyormuş, uygarlık paylaşmak demekmiş. Sosyal adaletçi-bölüşümcü olduğumuzu herkese (Sözde uygarlık merkezi kabul edilen batı -Avrupa, Amerika'ya herhalde) göstermeliymişiz. İnsan haklarını savunmak, emeği öne çıkarmak toplumsal barışın teminatıymış. Sendika yasalmış v.b... Bora'nın

sürgününe karşı çıkan bir milletvekili!? Nerde o yoğurdun bolluğu! Hiciv yapmışsındır, her halde.

Edindiğim izleme göre olayların anlatıldığı bölgede çok büyük toprak ağası yok.Tarlaları olan zengin köylüler var. Bu zengin köylülere "pancar üreticileri" demişsin. Hatta oluşturdukları örgüte "Pancar Üreticileri Birliği" adını koymuşsun. Mevsimlik tarım (çapa) işçileri ile tarla sahipleri arasındaki mücadelede oradaki "üretici" sözcüğü pek yerinde olmuyor. Bilirsin üretici; üretendir.Toplumda "üretici" olmak olumludur. Bu bağlamda işçi-üretici çatışması öne çıkıyor. Çelişki değil mi? Pancar üreticileri ifadesi yerine Pancar Tarla Sahipleri ifadesini kullanabilirdin. Ayrıca sayfa 107'de Tarım İşçileri Sendikası ile Pancar Üreticiler Birliği arasındaki görüşmelerde kişilere ad verilmemiş. Sendika temsilcisi zayıf bana göre, Üreticiler Birliği temsilcisi ise şişman kişi diye tanımlanmış. Bu sığ biçimlendirme sana yakışmamış. Oysa temsilcilere ad verilmeli, adları ile anlatılmalıydı. Sayfa 150'de romanın mesajını çok güzel vermişsin:" İnsanlar hangi düzeyde ortam yaratırsa, ortam da aynı düzeyde insanlar yaratır."

Son olarak okulumuz (İskenderun Kurtuluş İlköğretim Okulu) Türkçe öğretmenlerinden Şükran ALTUN'a kulak verelim: "Gerçekçi, etkileyici bir roman. Romandaki olaylar halktan derlenmiş, ülkemiz koşullarına göre ilerici bir özle yazılmış. Halkın kolayca anlayabileceği türde oluşu toplumsal sorunlarımızı rahat yansıtmakta ve halkın bilinçlenmesine katkı da bulunacak bir özellik vermektedir. Yazardan kaynaklanmadığını bildiğim bazı yazım kuralları hataları-hece bölme hatası gibi- var. Ayrıca yazı puntoları minik olmuş."

Mektubumu sonlarken, ailene ve sana kucak dolusu selamlar.

Ellerine sağlık. Ellerin dert görmesin.

Hoşgörüne sığınarak eleştirilere ağırlık verdim.

NOT: Yararı olur mu bilemem, ama ekte gözüme ilişkin yazım hatalarının bir listesini gönderiyorum.

Aydın KARATAŞ

BOZKIRDA PATLAYAN TÜFEK

Aydın Karataş

İzmir’de öğretmenlik yapan Tacim Çiçek’in on ikinci kitabı. Daha önceleri 3 şiir, 2 öykü, 1 roman ve 5 de çocuk romanı yayımlanan Tacim Çiçek, son romanında yine Anadolu insanlarını akıcı halk diliyle anlatıyor.

Roman, Alız Köyü’nde görev yapan Bora Öğretmen ekseninde köy sorunlarını, gelenek-görenekleri, sevdalarını, kan davasını irdeliyor. Mevsimlik tarım (çapa) işçilerinin sendikal mücadelesi öne çıkıyor.

Alız Köyü, ilçenin son köyü. Sırtını kuzeyin karlı, engebeli, ormanlık dağlarına dayamış. Kasımın sekizinde başlayan yaprak dökümü kışın başlangıcı... Kışın hastalar kızakla götürülüyorlar anayola. Köyün esas geçim kaynağı şeker pancarı.

Aydınlanmacı Bora Öğretmen, şehirli olmasına karşın, köylülerle kaynaşır. Onların sorunlarını kendi sorunları kabul eder. Mevsimlik tarım işçilerinin sendikalaşmasını destekler.

Sendikalaşma tarla sahiplerinin hiç mi hiç hoşuna gitmez.

Köylülerin sendikaya üye olmasından Bora Öğretmen sorumlu tutulur. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü soruşturma başlatır. İlçedeki tarla sahipleri toplanır, karar verilir, tetikçiler ayarlanır:

Bora Öğretmen vurulacaktır.

Tam bu sırada, kan davası yüzünden yıllardır cezaevinde yatmakta olan Vahap, cezasını çekmiş, salıverilmiştir. Vahap’a karşı hasımları Zülfi ve oğlu Hüseyin pusu kurarlar. Köy yolunda aynı yer ve zamanda Bora Öğretmen’e de pusu kurulur. Bozkırda tüfek patlar: Bora Öğretmen vurulur. Vuran belli değildir.

Vurulan öğretmeni hastaneye yetiştiren Deli Fadik, romanın en ilginç tiplemesidir. Kadınların ezilmişliğini simgeler.

Ailesi tarafından sevdiğine değil, bir başkasına verilen Canan’ın kendini düğün günü asması zorla evlendirilmeye tepkidir.

Bora Öğretmen’in vurulması, köylünün dayanışmasında etken olur.

Ali Sefa’nın şu dediği anlamlıdır: “Bozkırda patlayan tüfek Alızlıları birleştirsın, kini öfkeyi geri çevirsin.”

İlçede yayımlanan Topluma Farklı Bakış Gazetesi, olayların aktarımında güzel kullanılmış, hiç sıkıcı değil.

Romanın üçüncü bölümünde köyün en yaşlısı Kemik Hüseyin'in yatalak durumu... Onun komaya girişi... Ölecek diye uzak yakın tüm akrabaların hasta evinde toplanması... Buna karşın Kemik Hüseyin'in yaşamaya devam etmesi... Uzun bekleyişten akrabaların usanıp evlerine dönüşü... Ve birkaç gün sonra Kemik Hüseyin'in ölmesi...

Tüm bunları Tacim öykü tadında anlatıyor.

Zaman zaman masalsı unsurlar katmış romana.

Dağ güvercini ile Deli Fadik'i konuşturur.

Ve Tanrıların koyunlarının çobanı olan adamın masalı da bu dediğime örnektir.

Romanın ana düşüncesi Bora Öğretmen'in ağzından dile getirilir:

"İnsanlar hangi düzeyde ortam yaratırsa, ortamda aynı düzeyde insanlar yaratır." (s. 150) (Marks)

Öğretmen dünyası aylık meslek dergisi, Ekim 2001 / 262.

ÇUKUROVA'DAKİ İRGATLAR

Emine UYAR

"Çukurova'da ırgalar vardı, bunların çoğu Doğu'dan Güneydoğu' dan gelip Ceyhan'ın etrafına çadır kuruyorlardı ve bu insanlar geçici tarım işçileri olarak pamuk tarlalarında çalışıyorlardı. Onların yerli insanlarla ilişkilerinde de bazı sorunlar ve güzellikler oldu. Bunların çoğunu insanlardan duyuyordum. Bazılarına kendim de çocuk çalışan birisi olarak tanık olurdum. Bunları yazmaya başladım Bu öykülerin toplamı benim Beyaz Kısa Pantolon isimli öykülerimde var. İrgatların ve geçici tarım işçilerinin duygularını düşüncelerini, beklentilerini ekonomik sıkıntılarını geliş-gidişlerde yaşadıklarını anlatan öyküler- den oluşan bir kitap" diyor, şair, öykücü, çocuk kitapları yazarı Tacim Çiçek, 'Beyaz Kısa Pantolon' isimli öykü kitabı için.

1958'de Adana'da doğan Tacim Çiçek'in ilk, orta ve yılları Ceyhan' da geçmiş. Yüksek öğrenimini Ankara'da bitiren Çiçek, 1980'den beri öğretmenlik yapıyor

Yaşadığını kanıtlamak, güzelleştirmeye yazdıklarıyla da katkıda bulunmak istediğini söyleyen yazar, çocukların iyi şeyler okumasını da dert edinmiş ve ar için de yazmış.

Eserleri; Damar, Evrensel Kültür, Edebiyat Gündemi, Adam Öykü gibi dergilerde yayımlanan Çiçek, Edebiyat Derneği, TYS ve PEN yazarlar. Derneği üyesi.

"Önce ülkemizin daha sonra ülkemle birlikte bizim gibi diğer ülkelerdeki insanların mutlu olmasını ama un kendiliğinden olmayacağını, bunun için bir çaba 'etmek gerektiğini düşündüğüm için yaşamı güzelleştirmek, dönüştürmek, eserlerimle de içtenli bu mücadeleye bir şeyler katmak için, yazıyorum." diyerek açıklıyor yazma nedenini.

Yazmanın doğuştan bir yetenek olmadığını, onda bir oranında bir yetenek gerekiyorsa onda dokuz oranında da disipline edilmiş bir çalışmak gerektiğini söylüyor Çiçek.

Başlarda, içselleştirdiği, çok önemseydiği ülkemizin ve dünyanın edebiyat-şiir denizlerine, okyanuslarına akan şairlerimizin şiirlerini çokça sevdiği için onlar gibi şiirler yazarak, onlara öykünerek, onlara nazireler yaparak bazı şiirler yazmış...

"Ülkemizin nehirleri gibi yatağını şiir anlamında derinleştiren ünlü şairlerimiz Nâzım Hikmet'i, Enver Gökçe'yi, Hasan Hüseyin Korkmaz'ı, Ahmet Arif'i; benzerlerini yani toplumsal kaygıyla şiir yazan insanları daha iyi anladıkça benim bir 'Kasabalı kemancı' olabileceğimi, onların ise gerçek birer virtüöz olduklarını gördüğümde şiire nokta koydum. Ayrı bir emek ve çaba gerektiriyor şiir yazmak. Onun için 'Kasabalı kemancıyı gerçek şairlerin arasından çektim" şeklinde açıklıyor şiire ara verme nedenini Çiçek.

Çocuk kitapları

Bugünlerde yazarın Çınar Yayınları'ndan "Sihirli Tozun Sahipleri" isimli çocuk romanı çıkacak. Didaktik olmamak koşuluyla çocukların gereksinim duyduğu sözcük dağarcığı ve düş dünyasını geliştirici kitaplar yazacağım. Onların dostluk kardeşlik, paylaşımcılık, birliktelik gibi kendi ülkelerinin gerçekliklerini kendilerine göre kendi sözcükleriyle algılamaları yönünde ürünler olması gerektiğine inanıyorum. Bazıları, bir çocuk yazınının olmaması gerektiği iddiasındalar. Nasıl ki çocuk ayakkabısı, elbisesi varsa, besinleri varsa; beyin sel besinlerinin de onların seviyesine göre olması gerekiyor." diyor çocuk yazını konusunda.

Tacim Çiçek, "Özellikle Marks'ın "Egemenler hangi düzeyde ortam yaratırsa, ortam da aynı düzeyde insanlar yaratır saptamasına uyan biçimde davranan, metropollerin yeni dekadancı (teslimiyetçi) bar şairleri ne yazık ki İzmir'de de varlıklarını göstererek, teslim oluyorlar olumsuzluklara ve teslim ediyorlar insani değerlerini, güzellikleri zulme" diyerek eleştiriyor bazı şair ve yazarları.

Bozkırda patlayan tüfek

Tacim Çiçek'in kısa bir süre sonra çıkacak olan, 'Bozlarda Patlayan Tüfek' isimli romanı geçici tarım işçilerinin sorunlarını anlatıyor. 'Tarım işçileri sendikası' adı altında örgütlenmek isteyen tarım işçilerinin bunu başardıklarında çalışma koşullarını belirleyeceklerini böyle bir mücadelenin de zaten gerekli olduğunu çünkü angarya yöntemlere bu insanları çalıştırmamanın hiç de insanca olmadığını çağdaşıktan demokrasiden söz eden yöneticilerin var olduğu günümüzde böyle bir çıkışla kurguladığım bir roman.

Bora öğretmeninin ve *Topluma Farklı Bakış* isimli bir yerel gazetenin çevresinde gelişen olaylar, günümüzün köyü, kasabası ilçe ve ilini kapsayan bir roman. Naifliği ise postmodern söylemle yazılmış bir roman değil.

Yalın, herkesin anlayabileceği, hana çok basit bulabileceği, bir dili ve kurgusu olan bir roman... İnsanlar okudukları zaman hatta işte böyle şeyler olabilir mi diyecekleri cinsten olaylar da var ama ben benim tanıdığım insanlar bu tip olayları yaşıdılar.

Köylülerin sendikalaşması sorunu nun ülkemizde romanlara girdiğini sanmıyorum. Bu anlamda ütöpik olabilir ama ütopiyalar sonuçta gerçekleşen düşünceler bütünü diye düşünüyorum".

Yayımlanmış şiir kitapları

Şiir: Ellerimiz Tırpandır Acıya Süremez Daima Hükmü Acının, Gülyaşam, Öykü: Yaşamın Özge Yorumu Beyaz Kısa Pantolon

Roman: Aykırı Sevdalar Söylencesi

Çocuk kitapları: Şeftali Dede, Eşek Çalanlar Çetesiyle Savaş, Kurtkıran, Elma Ağacı Altın ikizler, Günışığı'na Mektuplar

Ödülleri: Şeftali Dede; Çankaya Belediyesi ve Damar Edebiyat Dergisi Çocuk Roman ödülü dalına birincilik, Kurtkıran, Mevlüt Kaplan Edebiyat Ödülü dalında mansiyon, Elma Ağacı ile Eğitim Sen, Çocuk öykü yarışması dalında üçüncülük, Genç kuşak dalında, Damar Edebiyat Emek ödülü.

Günlük Evrensel Gazetesi, Nisan 2001

"KIZIL VALİZLİ KADIN"

YAŞAMI SORGULAYAN ÖYKÜLER

Timuçin ÖZYÜREKLİ

Uzun zamandan beri insani öğeler öykümüzden kovulmuştu.

Tacim Çiçek öykü kitabı "Kızıl Valizli Kadın"da bu geriye dönüşü sağlıyor. İrdelediği toplumsal gerçekçi konular insani sorunları işliyor. Yaşamdan aldığı kesitler anlatı zenginliğiyle sergileniyor.

Tacim Çiçek, sözlü gelenekte var olan anlatıcılar gibi bir "anlatıcı"... söylemek istediklerini kurgu içinde öykü kişilerine anlattırıyor.

Böylece konuşanların kimlikleri, mücadeleleri, düşünüş biçimleri sergilenmiş oluyor.

Yazar da vermek istediği duyuruyu, öykü örgüsünde sunmuş oluyor. Genel olarak öykülerin giriş bölümleri zorlu, uzun cümlelerle okuyucuyu birden öykünün içine almıyor. Daha sonra anlatım ve olaylar geliştikçe merak ve beklenti artıyor. Öykülerdeki diyalog ve monologların uzun ve ayrıntılı oluşu bir handikap gibi görünse de genel yargı içerisinde üslup biçimine dönüşüyor.

Öykü kişileri, bütün öykülerde görünerek sıralı öyküler oluyor. Bu yaklaşım roman tekniğine yakın olmakla başka çalışmaların da habercisi gibi görünüyor. Öykü kahramanları bulundukları mekânları "sahici" kılıyor. Sert ve kalıcı anlatım gerçekliği kuvvetlendiriyor.

Getirilen yorumlarla içsel sorgulamalar doğru-yanlış ikilemini sormamızı sağlıyor. Bu süreç kahramanları anlamamız kadar onları sevmemizi, yakın bulmamızı getiriyor.

"Kızıl Valizli Kadın" öykü kitabında yer alan dokuz öykü bugün eksikliğini duyduğumuz insana ve insani olguları tekrar öyküye taşımıştır. Vahşi kapitalizmin doğurduğu faşizmin insanlar üzerindeki tahribatı, duygusal çöküntüyü karşıt olarak direnme gücünü okuyucuyla bütünleştirmesi açısından önemli.

Anlatım zenginliğine en güzel örnek olarak kitabın birinci öyküsü olan "Milan Ressa"nın son paragrafı verilebilir... Teknik ve kurgusal başarı "Meraklanma Ben Gittim" ve "Yüreğinde Sevgiseli Olan Çocuklar" gösterilebilir. Bir filmde yola çıkarak yaşanan hayatın içsel

sorgulamaları ve hayatın acımasız zorlukları "Bu Hayat Tarzının Sonucu Düşler" öyküsü başarılı anlatımı daha ilerlere taşıyor. "Aklın Tutsağı Şüpheler" insani olanın altını kalın çizgilerle çiziyor.

İki kişinin arasında çekilen zorluklar, niteliksel değişiklikler anlatım zenginliğiyle veriliyor. Teknik olarak yararlanılan mektup, monolog ve diyaloglar öykülere görsel bir zenginlik katıyor. "Zehra ve Selim" ve son öykü "Kızıl Valizli Kadın" açılıp genişletilerek roman kavra mına yataklık yapacak kadar derin çizgiler barındırıyor.

Tacim Çiçek "Kızıl Valizli Kadın" öykü kitabıyla ülkemiz insanının yaşam ve mücadele kesitinden parçalar sunarak bizi gerçeklerle yüzleştiriyor. Yaşamın içinden yola çıkıyor "bizim insanlarımızı" gerçekten "bizim" kılıyor.

Okurken içiniz acıyor, yüreğimiz burkuluyor.

Belleğimizde uzun zaman saklayacağımız öyküler.

Çağdaş yaşam dergisi, Temmuz 2014

KIZIL VALİZLİ KADIN ÜSTÜNE

İlhan SOYTÜRK

Yazmak, mecrası ne olursa olsun, sözcüklerden oluşur; sözcüklerse bedenseldir, bedenden ve nefesten oluşur, beden tarafından alınılanır, bedenle hissedilir; sözcüklerin ritimleri bedenselritimlerdir/ Ursula K. Le Guin

Tacim Çiçek ismiyle tanışmam yıllar öncesine dayanır. Cismiyle tanışmamsa yılını tam olarak anımsamıyorum ama 90'lardı sanırım. Afyon'dan İzmir'e gelmesi Hasan Hüseyin Yalvaç'ın Minerva dergisini çıkardığı yıllardı. Aydın, yazar olmanın sorumluluğunu yüreğinde taşıyan Çiçek çağına tanıklık eden ve bu tanıklığını da yazdıklarına çekinmeden yansıtan biri.

Tanıklığının yanında doğru bildiğini söylemekten de hiçbir zaman sakınmayan, başka biçimde söylemek gerekirse *sivri dilli* biridir. Bu yüzden çok dost ve arkadaş yitirmiştir. Yine de doğru bildiğinden şaşmıyor. Bülbülün çektiği dili belası misali, Çiçek de *sivri dilli*ğinden çekiyor hep.

12 Eylül dönemini, öncesini, sonrasını, hapishanelerin içini, dışını anlatan çok sayıda kitap yazıldı. Orhan Pamuk'un Sessiz Ev'i 12 Eylül ruhunu yansıtan bir kitap. Adalet Ağaoğlu'nun "Hayır"ı yine 12 Eylül temalı. Kaan Arslanoğlu'nun "Devrimciler"ini de bu dizgeye katabiliriz. Mehmet Eroğlu'nun "Yüz 1981" ve daha nice roman/öykü bu zalim dönemi çeşitli yönleriyle anlatır. Hüseyin Kıran'ın "Resul" romanı olmazsa olmazlardan biri bana göre. Çiçek'in "Kızıl Valizli Kadın"ı da bu dizgede okunması gereken bir kitap.

Kızıl Valizli Kadın'da birbirinden güzel dokuz öykü yer alıyor. Öykü kahramanlarının yolları aynı cezaevinde kesişiyor.

Bu bağlamda hikâyelerin neredeyse tamamı cezaevinde geçiyor. Cezaevleri sürecini yaşayan insanların hikâyelerinden oluşan bu kitapta yalnızca içeridekiler değil, onların aileleri, dostları, tanıdıkları sıkıntılarıyla, özelemleriyle ve birbirine olan sevgileriyle de anlatılıyor. Çünkü tutuklananlar yalnızca onlar değil, onların tüm çevreleridir de aslında yazara göre.

12 Eylül'ün üstünden uzun bir zaman geçmiş olmasına karşın hayatımızın o dönemini unutamadığımız gibi izlerini hâlâ taşıyoruz bir bakıma. Bizler, 12 Eylül'ün farklı jenerasyonlarıyız. Yani öykü kahramanlarından Militan Ressam'ın deyişiyle" yaratılan ortamların sonuçlarıyız." Farklı disiplinlerde yetişmiş olup hayatın farklı alanlarında yol almış olsak da süreç içinde hep muhalifiz ve daha yaşanılabilir bir ülke/dünya için çabalıyoruz. En azından kendimizce ve bildiğimizden şaşmadan, üstelik de ödün vermemeye çalışarak... Eylül'den sonra her yerde her şeyde cezaevleri gerçeği bin bir biçimde karşımıza çıktı. Çıkmaya da devam edecek.

Çünkü biz karşı koymadıkça başka başka biçim ve tutumla kendini gösterecek. Bugün dün, yarın bugünün sonucu olmayı sürdürecektir, büyük güç olarak hayatlarımıza ve geleceğimize sahip çıkamadıkça biz. Tacim Çiçek'in kitabı da 12 Eylül'ü farklı yönden ele alıp şiir tadında ve çarpıcı bir kurguyla okuyucuyla buluşmuş. En baştaki "Militan Ressam" adeta bir gizem yumağı. Kurgusu gereği öykü içinde bir öykü... Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü öğrencisi olduğunu öykünün akışından öğreniyoruz, onun. Özel yaşamında kahvecilik yapan orta yaşlı bir adamın dikkatini çekiyor önce. Biz de bu meraklı adamla onu tanırız. Kahraman tren yolculuğundadır. Tren yolcularından üniversiteli bir grup kız onu ayartmak için iddiaya girer. Onu ayartmak isteyen kız ve o meraklı yolcu üzerine kurgulanmış bir öykü. İddiacı kızla ressam tanıştıktan sonra öykü dönemin sosyal, politik olayları üzerine gelişir. Meraklı yolcu, iddiaya giren kıza bir "kötülük" geleceği kaygısıyla ikisini izler, kulak misafiri olur. Konuşmalarını yolcunun kulağından duyarız. *Mutluluğun yanında dediğin kadın, aslında eşinin yanındadır. Bu yüz den zorbanın eşi zorba, işçinin eşi işçi, savaşçının eşi de savaşçıdır. Onun gibi düşünür, ya şar demek istemiyorum. Beni yanlış anlama olur mu?* diyerek bireylerin özgür iradesini sorular. Kahramanı ayartmaya çalışan kızın "varsıllar yalnız değildir" sözü adama oğlunu anım satır. Çünkü bu lafı yüksek okulda okuyan oğlundan da duymuştur. Adam, kendi içinde yaşama mına, oğluyla olan kavgalarına döner. Onun bir fabrikadaki işçi eylemine verdiği destek yü zünden tartıştıklarını, daha sonra hapse düştüğünü ve yakınları tarafından oğlu yüzünden dış landıklarını öğreniriz. Ve zaman zaman kendi öyküsüyle öyküye dâhil olur.

Militan Ressam, ülkenin ekonomik sorunlarını, insanların sınıf mücadelesini anlatırken; *Diyelim ki her koyun kendi bacağından asılır. Ama sonunda herkes o koyunun kokusundan rahatsız olmaz mı? Şimdi tuhaf bir*

örnek olacak ama bir alanda bir koyunu bacağından asalım. Birkaç gün sonra ondan yayılan koku oradan geçenleri, alanın çevresindeki evlerde oturanları rahatsız etmez mi?

Elbette rahatsız edecek ve tepkilerini göstereceklerdir. der.

Militan Ressam, ülkenin ekonomik sorunlarını, insanların sınıf mücadelesini anlatır. Somut kanıtlarla sanatçının özünde olan muhalifliğini, taraflılığını burada da göz önüne serer, yazar. Militan Ressam trenin bir ara istasyonda uzun süreli kalacağını bildiğinden trenden iner ve kıza hemen geleceğini söyler. Tren hareket etmeden de gelir, elinde bir paketle. Onu kıza verir.

Aralarında geçen konuşmada; Dışımızdaki koşulların, doğmaların, yaşamların eseri olmamalıyız. Bunlar iç dünyamızla örtüşmüyorsa, bunlarla mücadele etmeliyiz. Yani bizi biz olmaktan uzaklaştıran her şey ve herkese karşı müdahil, muhalif ve mücadelecî olmalıyız. Bilinçlenerek kendimiz olabiliriz ancak. Başkalarının mutluluğunu düşünmek bir sorumluluk ve görevdir aslında. Bence insan olmak budur.”Sanık olmak başka şey, tutsak olmak bambaşka bir şey... Suç, var olanın değerlerini hiçe sayan her davranışa yakıştırdığı bir tanımdır. Bu bağlamda erke muhalif olan her davranış ya da kişi sanıktır, suçludur. Suçun koşulları çoğul bir saplantıdan oluşsa da verilen cezanın haklı bir dayanağı yoktur. Tutsaklık çoğunluğun istemeden çekmeye zorunlu oldukları dayatmaların, hayatların sonucudur. Tutsaklığı anlamak için bir örnek vermek istiyorum. Düşüncelerini, var olan yaşam biçimi karşısındır diye yaymaya kalkışanların engellenmesi, bu engeli istemeden kabullenmek tutsaklıktır.

Yani sonuçten neden sayılmak, tutsaklıktır.

Bu yüzden tutsaklıktan kurtulmak kolay olmayan bir yoldur.

Tacim Çiçek'in "Militan Ressam"ı öykü ve deneme sentezi, bir o kadar da dünya görüşünü yedirdiği bir öykü.

Meraklanma Ben Gittim Ben merkezli öykü (Modern Öykü) İnsanların hergün gördüğü fakat önemsemediği, fark etmediği bazı olayların, durumların gerisindeki gerçeği, olağanüstülüğü gösteren öyküler var. Bu öykülerde, öykünün kahramanı yazarın kendisidir ve yazar kendisini öykünün merkezine koyar. Genellikle şehirlerdeki yozlaşmış tipleri, sosyal toplumsal bozuklukları, felsefi bir yaklaşımla gözler önüne serer. Daha çok yazarın ruh hâli ve hayal dünyasının yansıtıldığı öykülerdir. Öykü kahramanı düş dünyasına sığırır.

Yazar, kendisini birey olarak ele alır ve olayları anlatır. Dolayısıyla bu öyküler bireyi birey olarak ele alıp değerlendiren öykülerdir. Yazar, olaylardan ve gözlemlerden hareketle dışdünyayı içinde bulunduğu ruh hâliyle, bunalım ve çıkmazları nasıl algılamışsa okurla öylece paylaşır.

1920'ler de ortaya çıkan bu tarz öykünün en bilindik temsilcisi Kafka'dır. Türk Edebiyatındaki ilk temsilcileri de Bilge Karasu, Oğuz Atay, Nezihe Meriç'tir. Tacim Çiçek'in *Meraklanma Ben Gittim* öyküsü panik, korku, heyecan, sevinç gibi duyguların tümünü bir arada tutan "*Geliyorlar... Geliyorlar!*" tümcesiyle başlar. Öykü içinde beş yerde aynı nida tekrarlanır. Okuyucuyu yeni bir bölümle öyküye çeker, merak uyandırır bu tümce. "*Meraklanma Ben Gittim*" aslında birinci öykünün (Milan Ressa) devamı niteliğinde ama aralarında kurgu olarak hiçbir bağ yok neredeyse. Bağ öykünün sonunda anlıyorsunuz. Bu da ayrı bir ustalık. Tacim 'in ne kadar öyküye hâkim olduğunun da kanıtlarından. 12 Eylül öncesi kırsalda kuşatılan bir grup militanın kurtulmalarını anlatır. Aralarında Milan Ressa da var. (Bu öyküden sonra başlayan öyküler 12 Eylül'ün acımasızlığını resmederler. "*Zehra ile Selim*" ve kitaba adını veren öykü ise 12 Eylül sonrasının güdümlü sivil yönetimin başta olduğu döneme aittir. Özetle bu öyküler üç bölümde düşünülmüş: ilk ikisi, 12 Eylül Öncesi, sonrakiler 12 Eylül Süreci, son ikisi de 12 Eylül sonrası.) "*Meraklanma Ben gittim*" *ben merkezli öykü* türüne örnek dedim, ama bir nokta da değinmek istiyorum. Bu tür öyküler biraz önce de söylediğim gibi şehirlerdeki sosyal, toplumsal bozuklukları ve yozlaşmış tipleri ele alıp göz önüne seren öyküler olduğu hâlde, Tacim'in kurgusu, konusu köyde, kahramanın kaygılarını, sevinçlerini, çekincelerini, inançlarını, dayanışmalarını irdeliyor.

Yüreğinde Sevgiseli Olan Çocuklar öyküsünde de yazar, bir önceki öyküde olduğu gibi kendini yine öykünün merkezine koyup modern öyküye yakın bir öykü yaratmış. 12 Eylül'ü bir çocuğun gözünden sorguluyor ustaca. Çiçek bu öyküyü de diğerlerini olduğu gibi şiirsel bir anlatımla kurgulamış. Gerçeklik, masal ve rüya sarmalıyla...

Öykünün kahramanı çocuk sabah, annesinin asık suratıyla karşılaşınca onunla yetişkin biri gibi konuşur. Ona gördüğü rüyadaki askerle gazetede ki askerin benzerliğini anlatır...

Darbeyle evden uzaklaşan babanın daha sonra hapishaneden kızına yazdığı mektuplarla, ailesine olan özlemi işlenir. O dönemin insanlar üzerindeki baskısı, sosyal ve psikolojik tahribatı sorgulanır. Yazar, bu öyküyü şiir gibi ilmek ilmek işlemiş, dili iyi kullanmış.

Generalin fotoğrafı kendisinden daha çok korku tuyor yüreğinin incecik zarında saklanmaya çalışanları." (68) "*Borular bir vantuz gibi emiyor, korku gözlü insanların giysilerindeki renkleri."* (58) "*Bu bildiğimiz beyaz değil ama. Daha çok ölüm renginde... Ölüm sarısına yakın bir beyazlık."* (58) "*Martılar çığlıksız. Deniz*

türküsüz. Ve martılar göğe asılmış kâğıttan kuşlar gibi sallanıyorlar."(60)
 "Uğruna yola çıkılan sevdanın kefareti ödenirmiş kimi zaman(63)

"Sözcüklerin kabukları da kırılabilirliyormuş istenirse(63)) "Pencereden bana bakan kendime bakmadım. (63) gibi imgelerin altını çizmek istiyorum. Adeta imgelerle yoğrulmuş şiir tadında bir öyküyle içleniriz. Babası, kızına yazdığı mektubun birinde;

Güzel kızım bunların bir anlamı ve açıklaması olmalı demiyorum, bunların anlamını çok iyi bildiğinden eminim. Ne kadar çoktuk biz? Yaşamı, güzel likleri, güneşi ayakta tutan bizi. Biliyorsun. Sırası gelen korkmadan verdi yüreğini ışığa. Kimimiz gencecik boynumuzu uzattık kirli ellerin kirli iplerine. Daha da sırasını bekleyen var korkusuz ve ikirciksiz."(70) diye yazar.

Babalar kaybolunca anneler de kayboluyor.

Beni bekle anneciğim babamla döneceğiz sana. (71) diyen Yüreğinde Sevgiseli Olan kız evden çıkar. Parktan, apartmanlardan, sokaklardan yüzlerce çocuk toplar. Her taraf onlarla dolur. Çocuklar engelleri, dikenli telleri, nöbetçileri aşarlar sonunda üç kuyuya ulaşırlar. Üç gruba ayrılırlar. Birinci gruptakiler mavinin, ikinci gruptakiler sarının ve üçüncü gruptakiler de kırmızının hapsedildiği kuyunun kapaklarını açar. Öykü buradan sonra masala bürünür.

Öykünün sonunda gerçekliğe dönülür.

Babanın yazdığı mektupta:

Generalin fotoğrafını yırtan kız sokağın başında belirdi.

Arkalarında çocuklardan bir ordu vardı. Yer gök onlarla doluydu. Çocuklar yürüdükçe duvardaki fotoğraflar bir bir yere düştü. Fotoğraflar düştükçe duvarlar aydınlandı. Güneşi kucaklayan her şey renklendi. Karanlık çekildi. Güneş yeryüzüne egemen oldu. O zaman çocukların birer güneşi olduğunu gördüm ve sevindim. Canım kızım sen de onlardan birisiydin. Ve öğrendim kiçimdeki yaşlı ve tutsak bir çocuk değilmiş.

İçimdeki "Fırtına Çocukları"ymış.

"Bunların her birinin yüreğinde sevgiselivarmış. Sevgi seli birlikteliğin akıcılığıymış. Ve sevgiselini durdurmak da olanaksızmış. Seni özledim biri çık kızım. Yakında birlikte olacağız, önceden olduğu gibi. Seni ve anneni öpüyorum. Hoşça kal. Baban"

"Unutma ki aklın tutsağı şüpheler"(92)

"Hücreye iriyarı bir gölge süzüldü. (100).

Kahramanına; "Cıvılcıplak soydular Gözlerimi ellerimi bağladılar. Uç tarafına metal hortum takılmış tazyikli su ile ıslattılar. Bacak arama ve orama çok yakından acı verecek biçim de su tuttular. Bu acıya daha fazla dayanamadım bayıldım." dedirten Tacim Çiçek Aklın Tutsağı Şüpheler öyküsünde; "Acı yüreğini kefen gibi sarmıştı.(96) "Üşüyordum ve titriyor dum, neredeyse

donacaktım. Ayaklarıma tahta sopa ve bazen copla vuruyorlardı. Sonra bir gece çarmıh denilen yere alındım. Kollarımı sımsıkı bağladılar. Ayak başparmaklarıma dayanılmaz acılar yaşattılar.

Parmaklarımdan bir yerlere doğru elektrik kablosu uzanıyor du.Üzerime işemeler, tuvalet oturaklarına baş aşağı sokmalar, soğuk suyla ıslatmalar suyun altında saatlerce bekletmeler. Daha neler neler...

"İstesen de ölemezsin onlar izin vermedikçe ya da bunun için ortam hazırlamadıkça (100) Bir işkence nasıl bu kadar gerçek çi anlatılır. Kahramanının sorgulama sırasında, işkencede çektiği acılar yüreğimi acıttı. İçim kıyıldı, onun acısını hissettim. Sanki lime lime ben de yaşadım onun yaşadıklarını. Bu denli canlı ve de etkili...

Beyaz Karanfi İroman ile öykü arasındaki büyük farklardan biri romanda karakterler ön plana çıkarken öyküler olaylar üzerine kurgulanır. Kahramanların tanıtımında ayrıntıya giri lip her yönüyle yer verilmez. Öyküde kişiler sadece olayla ilgili yönleriyle anlatılır. Bu yüz den karakter olarak karşımıza çıkmazlar.

Tacim'in öykülerinde baskın karakter yoktur, öyküye temel teşkil edecek olaylar derinliğine verilir.

Yazar bu kitabındaki her öyküsünde olduğu gibi ustaca bir kurguyla öyküyü öyle bir yerde bırakıyor ki okuyucu yeni bir öykü düşünmek zorunda kalıyor. Öykü kahramanlarının hemen hemen hepsi (üçü hariç) isimsizdir. Bu öykünün de kahramanı isimsiz. Koğuştaki arkadaşları ona *Sevdalı* diyor.

Hapishanedeki bir arama sıra sında bir *beyaz karanfil* bulunur.

Karanfilin toprağının ve tohumunun nerden bulunduğuyla ilgili sorguda, uzun süre işkence görür. Karanfilin sahibi genç aklını yitirir. *Görüşmecilerimizi yasakladılar. Karanfil kokan sigaramıza el koydular. Soğanlarımızı ezdiler dizeleri Ahmet Arif'i prangalarından çıkıp gelmiş gibi insanın içini kanatır.*Bu ülkenin geleceğini kendile rine kaygı edinmiş olan gençlerin teşhis aynıydı ama reçeteleri farklıydı. Olması gereken de buydu, ama ne olduysa birbirlerine düşman oldular.

Birbirine düşürülen bu insanlar sonra aynı koğuşları paylaştılar. İşte, birbirlerini anladıklarındaysa ne yazık ki atı alan Üsküdar'ı çoktan geçmişti. Dışarıda aileleri açtık, içeride de onlar.

Çiçek, *Militan Ressam'ı*, *Yüreği Sevgiseli Olan Çocuğun* babasını, *Bu Hayat Tarzının Sonucu Düşler'in* kahramanını, film Kahramanına benzeyen mahkûmu, *Aklın Tutsağı Şüpheler'in* Zafer'ini, *Zehra ve Selim'in* Selim'ini *Beyaz Karanfil'de* aynı koğuşta bir araya getirir. Tıpkı

bir zamanlar farklı fraksiyonlu gençleri zindanlarda bir araya getiren 12 Eylül gibi, ama güzel bir amaç içindir Tacim'in çabası. Daha sonra bu topluluğa Ahmet Arif'i, Enver Gökçe'yi Değişik Bir Betik'te, dâhil eder. Bu betik bir mahkûmun sevgilisine/eşine, yazdığı bir mektuptur yani. Bu mahkûm sonraki öyküde karşımıza Selim (ya da bir başkası) olarak çıkar.

Mahpushanedeki yaşanmışlıkları, öykü tadında sunarken bunun bir öykü mü yoksa bir mektup mu olduğuna karar vermek zordur.

Bu öykünün de kahramanı isimsiz. *O güzel insanları ve korku çiçeği olmuş gözlerini unu tamıyorum. Aynı damarı sürdürenler ölümlü olabilirler mi? Aynı damarı sürdürenler fiziki görünüşlerine karşın birbirinin hayatını sürdürme mezler mi? Kendimi ve bilincimi çeç ettim. Aklıma şiir gözlerin düşer.*

Ahmet Arif'ten ve En ver Gökçe'den söz eder. *Ranzasında bağdaş kurup o incecik yazısıyla yüreğindeki beyindeki kâğıda döküyordu. Toprak yüzü, sarı benizli, derin bakışlı siyah yağlı saçlı, ince ve uzun boyluydu. Gözleri üstümden di. Öteki mahkûmlar çevreme toplanırken o daranzasından indi, yanıma geldi. Gözlerini gözlerime dikti."zaman akar, zaman geçer, zaman zindan içinde/biz mapusta gürül gürül yataydık/yılan çıyan içinde/getirdiler ite kalka bir yiğit, ayak çıplak/ak bir mintan içinde./ şiiriyle beni sakinleştirdi. Ranzaya çıkacağım sırada bir el dokundu omzuma. Döndüm. Orta boylu iri yarı, esmer, kısa saçlı, oval yüzü kartal bakışlı, gülen gözlü birisini gördüm. Birisine benzetir gibi oldum ama üstünde durmadım. "hakikatli dostun muydu can koydu gün ustan mıydı/bir uyumaz hasmın mıydı/Oooof de bunlar olsun muydu/*

Bir pehlivan gibi öyle bir çekti ki kendine, boş bulunmuşum.

Öptü alnımdan. Şaşkınlığımı atmaya çalış tım üstümden.

Enver Gökçe tanıştırdı onu: Ahmet Arif, dedi. Mektup, Ahmet Arif'in ve Enver Gökçe'nin şiirleriyle içerideki yaşanmışlıklar harmanlanarak sürer.

Kitabın adı olan *Kızıl Valizli Kadın'da* Eylül'ün kitap düşmanlığı işlemiş. İnsanların evlerindeki kitaplardan nasıl kurtulacaklarının hesabını yaptıkları anlatılır. Bu kitapları yüreği gibi gören genç bir kadının yıllar sonra satılan babaevinin içinde bir yere tenekeler içinde gömülen kitaplarını çıkarmasını düşle gerçek, dünle şimdi arasında geçen olaylar örgüsünde buluruz.

Çoğumuz içimizdeki kendimizi kaybettik. Yaşadığın süre önemli değil yaşadığın sürece yaşadığın güzelliklerden olmak önemli olan, başkaları için yaşamak sonra, yaşamı dönüştürmeye ve güzelleştirmeye katılmak gibi şiarlaştırılmış söylemler peşinden gitmenin bedeli ağır biliyoruz.

Yazar bu öyküde *yüreğinde sevgiseli olan çocuklar*’ da olduğu gibi masaldan da yararlanmış.

Gülüyordu, beynimi yerine yerleştirdi. Kemikleri de... Kafa derimi kemiklerin üzerine geçirdi. Deriyi dikti ivedilikle. Kavanozdaki merhemi geniş ağızlı bir fırçayla alıp dikişlere sürdü. İnanılmaz bir şey oldu. Dikişler kayboldu. Birdenbire saçlarım eskisi gibi uzadı. GDK ibikli bir güvercin oldum. Görmedim, Duymadım, Konuşmadım demek. Üç Maymun gibi bir şey mi? Gerisini merak ediyorsanız okumalısınız bu öyküleri.

*Kızıl Valizli Kadın /Öykü 1. Basım Aralık 2013
Phoneix Yayınevi / Ankara

Çinikitap, 2014, s: 2

EYLÜL RÜZGÂRINDA KIZIL VALİZLİ KADIN!

Mustafa GÖKÇEK

Bugün kendini ‘tarih yazan’ diye gören nice politikacı çok yakın gelecekte unutulup gidecek!Bunu söylemeden önce düşündüklerimi açıklamak isterim; yıllar önce öğretim üyesi olan bir arkadaşım, bu yorulmaları, bunca verdiği emeği siyasete harcasan...

İnan çok başarılı olursun! Ben ise direktip, kendimi edebiyatın içinde alabildiğince yetiştirmeyi amaçladım. Çünkü kanıksanan bir tür narkoz alma eğilimi var bünyemizde... Bunun dozu kimi insana ve kimi yöreye göre değişir. Üstelik halimden çok memnunum. Ayrıca politika bana göre değil. Bünyem kaldırmaz! Sanat öylemi ya... Ben zorlansam bile, o hep kaldırmıştır... Oysa politika da düşmeye gör... Ve bir gün tarih yazanlar unutulup gidecek.

Ama sanatçılar, şimdi olmasa bile nesiller sonrasında muhakkak anılacak! Bu düşüncelerimi bir nebze bile olsa açıklayabildimse...

Yazar ‘Sait Faik’ ise hiç unutulmayacak... ‘

Sait Faik’in ‘*Sinarit Baba*’ kısa öyküsünü okumamış olanlar ya da okuyup da unutmüş olanlar bence ‘*narkozun etkisini yitirerek hızla dağıldığını*’ göremezler. Bilenler başıslasın, öykü özetle şöyle; ‘*Dedesı bir orfoz balığı olan sinarit, başı dik yaşar. Gurur, kibir doludur. Hiçbir zaman tökezleyeceğini düşünmez. Denizde her yarattığın kendine hayran olduğunu ve çok uzun yaşayacağını düşünür. Sinarit uzun yaşar. Sonunda yaşamına son vermeye karar alır. Canına kıyacaktır. Günlerce arar, tarar. Ölçer, biçer. Gerçek bir balıkçının gerçek bir oltasını bulur. Sinarit, zokayı yutar. Kibrine, gururuna uygun, şanına yakışır ölümü seçer...*’

Narkoz çok şiddetlidir... Teslim alır! Kendinden geçirir. Gerçeği örter ve akli, vicdanı gölgeler...

Gardırobunuzu açarsınız, o an için giymeniz gereken bir gömleği seçmek üzeresiniz. Birçok çeşidiniz var giysi olarak! Oysa birini giymek istersiniz. Hangisini giyeyim derken... Geçenlerde, sevgili

dostum ‘Tacim Çiçek’le, kendisi için düzenlenen bir etkinlikte bir araya gelmiştik. Bir yazara ‘*hangi kitabın?*’ diye sormak sanırım abes olur!

Bu nedenle elbette böyle bir soruyu usumun ucundan bile geçirmedim. Fakat birbirinden güzel öykülerin sunulduğu ‘*Kızıl ValizliKadın*’ kitabı okunmaya gerçekten değer.

Ve birbirinden güzel öykülerin bütünleştiği bu kitap, o an için gardırobu ve seçilecek gömlekleri düşündürdü. Giyit olarak bir gömlek seçersiniz belki ama maalesef aktarabileceğiniz ya bir kitap ya da bir öykü olabilir ancak... Çünkü bu son öyküsü, kuşağımın da bir getirisi gibi olan sevgili ‘Çiçek’ tarafından adeta yaşanarak betimlenmiş! Çünkü beni, bizi anlatmış bir yerde. Acımasızlığı ve okuyamamanın verdiği işkence, görülen, gösterilen ama reva olmayan yaklaşımlar...

Zaman adeta seninle alay ediyor. Var olmak, hiçliğin içine düşmekle aynı anlama geliyor. Bütün dinlerden ayrıldın ve düşünde yaşanan bir gerçek... Bütün tanrılar sana küskün. Sanki bir deliden geceleri tanrıya isyan etmenin yollarını soruyorsun. Deli sen konuşunca yünü gizliyor ve olanca sesiyle bağıyor: İsyen boyun eğmektir ve dünya ‘Plath’ın, ‘*Sırça Fanus*’ ta söylediği gibidir. ‘*Sırça Fanus*’ içinde bir bebek gibi tıkanıp kalan insan için dünyanın kendisi kötü bir düşten başka bir şey değildir ve kendimizi uyandıracak iğnelere de sahip değiliz. ‘Beckett’ın kahramanı ‘*Hamm*’ geliyor: “*Tanrı kalleşin teki! Öyle biri yok*” diyor.

Hayatın kıyısında çeşitli renkler vardır!

Her şeyi görmenin, görebilmenin verdiği acı, tüm bunların yanı sıra ise mutlu görünme formülü... Eylül rüzgârında yaşayan, o gerçeklikle yaşayıp, adeta demoklasin kılıcı tarzında olan bir insan ve yaşamış ama ‘muş’ gibi görünen insanlarla... Olası realite, bir tür ikiyüzlülükle karşı karşıyasın. Daima bir şimdiyi düşün diyorlar, popüler zevkler edin, yaşayanların kanı yeni bir toplum için iyi bir gübredir ve kurukafalardan oluşan piramitlerin üzerinde duran kişi, daha uzakları görebilir. Böyle diyorlar. Neyin bittiğini

bilmeden, bitti diyoruz; neyin başladığını bilmeden başladı diyoruz. Her şeye hakim olan insan, kendine hakim değil. Kendi yarattığı boşlukta bir kayıp insan...İnsanlık ve dünya bu kayıpların ürünü...

Ve tüm bunları görenler, ‘Eylül Rüzgârında Kızıl Valizli Kadın’ gibi, gibiler!

Öyküye geçmeden önce, sevgili yazarımızın anılarını hep ön düşüncelerinde yoğunlaştırdığını gördüm. Kendisinden bir söz; *“yazar, yaşayan kişilerden ve yaşanmışlıklardan istediğini alır...”* bu söze katılır veya katılmazsınız ancak unutulmamalı olan bir realite ise, inanılmaz gibi olan olgular, yüzleşmelerimizde bizlere adeta tokat vazifesi görür, belleğimizi onmaz biçimlere savurur. Bu nedenle yaşananlar merak ediliyorsa, düşüncelere yoğunlaşmadan bu öyküler okunmalı... Sözüne, bir söz eklersem; ‘tarihin diyalektiği, Tanrı’nın diyalektiğidir...’

“... Babanı hiç böyle görmedim kızım. Hep sizi düşünür, sizi sever, elinden geldiğince isteklerinizi karşılamaya çalışırdı... Eğer baban bugün böyle davranıyorsa yine en azından senin içindir güzel kızım, lütfen gücenme babana, baban gerçekten kötü biri değil, metin ol, metin ol./... ‘O kitaplık benim yüreğim anne!’ dedim, onun aksine olanca gücümle bağırdım, ‘kitaplar da yüreğimi oluşturan parçalar, anlayabiliyor musun acaba?Kocan ne yapıyor peki! Yüreğimi parça parça kopartıyor içimden, tenekelere dolduruyor! Bir cinayet işliyor o! Önceden hazırladığı planını gözlerimizin önünde uyguluyor! Peki, sen ne yapıyorsun anne? Onun cinayetine ortak oluyorsun karşı gelmeyerek,yanlış yaptığın demeyerek! Düşün anne, kızının yüreği gömülecek! Var mı böyle şey ya! Yün parçalarını tuvalet lavabosunun zeminine! Böylece evimiz mezarı olacak yüreğimin... sen, bu mezarda nasıl rahat edeceksin anne? Lütfen söyler misin bana? Sonra ben yüreğim olmadan nasıl yaşarım, düşündünüz mü hiç? Her sabah anne, her sabah yüzümü yıkamak, saçlarımı taramak istediğimde yüreğime basarak nasıl karşılarım günü!... ‘Ben bir ölüyüm’ dedim. ‘Oraya gömülenim yani! Size yardım edemem bundan böyle! ‘Ama kızım’ dedi babam. ‘Benim Hitler’in suçuna ortak olacağımı kim söyledi’, ‘İleri gidiyorsun ama...’. ‘Birlikte yaparız bey’ dedi annem araya girerek, ‘onun üstüne gitme artık’ Hitler’e benzeyen babam yumruğunu kaldırdı üstüme üstüme gelirken, bir şey oldu ve gözlerimi açtım ki.../Yoldan geçmekte olan taksiye el kaldırdım. Terminale sürmesini imledim. Düşündüm: Tabanca kitapların arasında ne arıyordu? Kim, onunla ne yapmıştı? Kadının kuşkuları ve söyledikleri doğru olabilir miydi? Böyle yüzlerce soru kafamda uçuşup durdu, ama hiçbirine

mantıklı bir yanıt bulamadım. Yalnızca ağabeyim bilebilirdi, ama o da yurtdışına çıkmıştı ve o günden beri ondan hiç haber alamamıştık. Ona ulaşmamız için bizi araması gerekiyordu, ama nedense aramıyordu. Babam, sağlığında onun örgüt arkadaşlarına çok sormuştu, adresini, yerini hiç olmasa ölü mü sağ mı olduğunu bilip bilmediklerini, kimse bir şey söylememişti ona.../... Fabrikanın kayıtlarında bu tabancanın seri numarası var. Bu doğru. Babana gece bekçiliği için verilmiş. Ama baban fabrikadan ayrılırken tabancayı teslim etmemiş. İmzaladığı evrakta kaybettiğine dair açıklaması yer alıyor. Üstelik ederini de peşin ödemiş baban... 'Öyleyse ne istiyorsunuz benden? Bırakın gideyim...'. 'Sus kaltak soruları biz sorarız!'. 'Ben!''Yıllar sonra, babanın gömdüğü küflü kitapları almaya geldiğini, onun tabancasını kitapların arasında bulduğunu, hiç ondan haberin olmadığını yutar mıyız şıllık! Haydi, gerçeği söyle! Yoksa seni konuşturmasını biliriz. İstersen diren de gör sonunu! Anlarsın ya...'. 'Tamam, sen tabancanın hangi olaylarda kullanıldığını söyle, bizi yorma!'. 'Hiçbirimiz o tabancayı kullanmadık tamam mı!'. 'Siz kullanmamış olabilirsiniz, ama yoldaşlarınızdan biri veya birkaçı (!) kullanmış olabilir!'. 'Bu büyük bir yalan!'. 'Peki, baban niçin kitaplarla birlikte gömsün tabancayı?'. 'Gidin ona sorun! Nasılsa siz ölüleri de konuşturmuyor musunuz?'. 'Edepli ol, bizimle öyle konuşma, yoksa senin...'/... 'Failli, failsiz bütün cinayetlerin sanığıyım sanki.

Filmlerden tanıdığım elektrik odasındaayım. Kara giysili, kara yüzlü iri adamlar, beni elektrikli sandalyeye oturtmuştu. Kemerleri belimden, ayaklarımdan ve kollarımdan geçirip sıkıca bağlamışlardı. Üstüme beton dökülmüş gibiydi. Kıpırdamıyordum. Sesim de çıkmıyordu...'/... Şimdi hangi aynaya bakarsam bakayım, artık içimdeki kendimi görüyorum. Ne zaman banyo yapacak olsam kalbimin yerinde karanlık bir boşluk görmüyorum. Ne zaman banyo yapacak olsam kalbimin yerinde karanlık bir boşluk görmüyorum. Mutluyum ve aşamayı seviyorum, seni sevdiğim kadar. İçim aşkla dolu!'/... Gün çoktan kararmış yine. Işıklar rengârenk. Kulaklarımda hâlâ dönüşümde söylediğin şu tümce: 'Kırmızı valizli kadın/ım... Bizi çok beklettin canım!'. Düşünüyorum da, kimi zaman bilemiyoruz yaşadıklarımız mı düş, yoksa düşler mi yaşadıklarımız diye.../

Öyküyü bu kadar uzun tutmam, öykünün tamamının adeta küçük bir roman enstantanesi gibi... Bir tür sinopsis...

Öykü, güzel bir kurgusalılık içeriyor.

Tüm bu söylediklerimin savunması, hiç seyretilmediğiniz bir diziyi, başlamadan önce özetini seyredip, o dizi hakkında bir hayli detay yakalamanız gibi... Buna benzer olumsuzluklar yok bu öyküde. Üstelik yıllardır süren dostluğumuzda, okuduğum eserlerinde, hep bir ters vuruş yaptığını biliyorum sevgili 'Tacim'in... Kısaca, kendi içinde konuşan ve düşünceleriyle bir yerlerde olan bir yazardır.

Yazar için bu düşünce olumsuzca algılanmamalıdır.Çünkü kurgusalılık ve kimi yaşanmışlıklarla yüklü, oylumlu düşüncelerle yoğunlaşan bir yazar masaya, kâğıt, kaleme bile ihtiyaç duymadan yazar... Bu nedenle sevgili dostumun öyküsünden paragraflar, ama diğer yazılarımdan daha çok paragraflar aldım bu sayfaya. Çünkü dediğim gibi öykünün tamamıyla bütünleşebilen okur için bu paragraflar ancak, tadımlık...

Ve yazar, şunu söylüyor '*dokuz*' öyküsünü betimlediği '*Kızıl Valizli Kadın*'da;

...Aslında bu öyküler, 'bizim öyküler/imiz'.

Bu yüzden bu insanları,acılarıyla, tutkularıyla, aşklarıyla, sevdalarıyla ve de dirençleriyle tanıdım. Birlikte oldum kimi zaman, kimi zaman onlardan ayrı düştüm. Ama hep andım onları ve anımsadım. Aklımdan çıkaramadım... İnanılmaz gibi gelebilir, olanlar kiminize. Ama biz en çok da inanılmaz olanları yaşadık diyebilirim tüm içtenliğimle. Yalnızca söyleyeceğim şu: Gerçekten yaşadıklarımızı merak ediyor musunuz? Yanıtınız evetse, boşuna okumuş olmayacaksınız bu öyküleri...

Eline, kalemine ve yüreğine sağlık sevgili dostum '**Tacim Çiçek**'...

BİR HAYAL ALIR MIYDINIZ?*

Pelin Yalavaç

Yazar ve okur bir hayal alışverişinin taraflarıdır belki. Peki bir masal anlatıcısı için de bunu söylemek mümkün mü? Esrarengiz bir şekilde, müşteriler ve ocakçı tarafından fark edilmeden bir kahvehaneye giren ve sonradan kendisini hayal satıcısı olarak tanıtan aksakallı ihtiyar kahvedekilere masal anlatmayı teklif eder, bir sıcak çayın hatırına. Zaten alıcılar da hazırdır ve kurulurlar etrafına.

Masal dinlemeye ikna olan insanlar oldukça hayal satıcısı olmak zor olabilir mi? Masallar hayalidir, hayal dünyamıza açılan kapılardır ama içinde masalların anlatıldığı bu romanda gerçekler bize masallarla dokunuyor: Hem gerçek, hem de masallarla örülü. Yanı başımızda rastlayabileceğimiz karakterler masal karakterleriyle yer değiştirmiş ve adına "büyüklerle" diyebileceğimiz masallar çıkmış ortaya ama bu romanın dokusunda sadece. Masal dinleriz ve onlara ihtiyaç duyarız, bunlar aslında gerçeğe ulaşmamızı sağlayan ilmeklerdir.

Gerçeklere masallar aracılığıyla bakabilmek güzel üstelik bu bakışın sihirli, büyüleyici bir yanı da var. Ama romanın tamamı bizi masal gerçeğine taşıyor: Bazı sorulara okurken yazarın açıklamalarıyla cevap aldığımız, bazılarının cevabı ise bize bırakılan, iç dünyamıza dönmemize ve kendimizce çıkarımlar yapmamıza fırsat tanıyan, okuyucuyu da bir yerde hikâyeye katan bir anlatımı var. Bilmece ya da yapboz ile uğraşma tadında. İnsanlara ve olaylara ilişkin soru işaretleri beni kimi zaman yordu ve zihnimde bölünmelere neden oldu ama yazarın tekdüze bir anlatımdan bu sayede uzaklaştığını da görebiliyorum.

Romandaki karakterler ve ana mekân olarak seçilen kahvehane sıcak, samimi hisler yaratıyor hatta okurun içinde bir sandalye çekip kahvehanedeki gruba katılma ve anlatılan masallara kulak verme isteği filizlenirse şaşırmamak gerek. Romanın içine çekilip, duygusal bir yakınlık kurmamak elde değil. Ama yine de kahvehane kültürü ve onun başlangıcı olan kıraate dair bilgi düzeyindeki girizgâh bir parça metnin temposunu düşürüyor, bu düşüş bu tarihsel bilginin çok da gerekli olup olmadığını sorguluyor okura. Ama hemen sonra başlayan hikâyeyle her şey yine bütünlük kazanıp ahengini koruyor, tempo yine kazanılıyor.

Hatta okur biraz silkeleniyor, dedikodunun varlığını ve kötü yüzünü hatırlıyor bir kez daha.

Metin o kadar kıvamında ki bu haliyle anlatının ana mekânı olan kahvehanede içilecek keyifli bir Türk kahvesi tadında şekeri, kahvesi ve suyu tam ayarlanmış, dumanı üstünde; kitap bittiğinde tadını damakta bırakıyor. Doyuruyor. Ama bir sonrakini bekleme sabrını göstermeye davet eden bir buruklukta.

Romanı tek bir tür içine sokmak çok doğru olmaz çoğu kez. Bu yargı 'Bir Hayal Satıcısı' için de geçerli elbette ama yine de birbirine çok uzak mı yoksa çok yakın mı olduğu hakkında kolayca karar veremeyeceğimiz iki türü anmak mümkün: Bir parça bilim-kurgu tadı ve bir başka parçasıyla masal.

Kitabı bitirirken başka ikilinin izi kalıyor: Biri yazarın dili, mekân ve karakterleriyle okura yansıtabildiği sıcaklık ve samimiyet duygusu, diğeri merak duygumuzu sürekli tetikleyen "gizem."

Romanların içine biraz masalımsı öğelerin konulmasının kaçınılmaz oluşu hayata da biraz masal gerektiğinden olabilir mi?

*Bir Hayal Satıcısı / Tacim Çiçek

Roman, 102 sf. h2o kitap, İstanbul, Ekim 2016

* 13 Aralık 2018 / Evrensel Gazetesi

NOSTALJİK DÜŞSEL YOLCULUK *

Şaban Akbaba

Ceyhan'ı şanslı bir kent olarak betimleyebiliriz. Çünkü Ceyhan'da yaşamış, birçok edebi ürün de vermiş olan biri tarafından anlatılmış. O biri de Tacim Çiçek

Bütün bir yaşamımız çocukluğumuzdan ibarettir diyor bir düşünür. Gerçekten de çocukluk/mekân ilişkisi tam bir özdeşleşme hali ve bir yaşamın kendi yetişkinliğine bıraktığı önemli psikokültürel bir mirastır. Bu miras, genetik kalıtım dışındaki tüm çevresel etkenlerle belirlenmiş bir kişiliğin sonucudur. İleri yaşları neredeyse doğrudan etkileyen hem tıbbi hem de sosyopsikolojik kanıtları olan bir gerçeklik de aynı zamanda. Sağlıklı çocukluk, sağlıklı yetişkinliğin tohumunu taşır bağrında. Bundan dolayı geçmişin (çocukluğun) bilinmesi geleceğin planlanmasıyla doğrudan ilişkilidir.

Psikoloji ve tıp biliminin hatta eğitimbilimin kişiyle ilgili çalışmalara bireylerin çocukluklarından başlamasının nedeni de budur bence. Aynı gerçeklik bir kent, hatta bir ülke için de geçerlidir. Çocukluk için ülkelerin, kentlerin tarih, antropoloji, etnografya, felsefe, arkeoloji, filoloji gibi bilim ve sanat dallarının verilerine de bakılır. Bu verileri besleyen araştırma, inceleme, deney, resim, edebi yazılar vb birikimler bile mercek altına alınır. Tüm bu veriler sağlıklı sonuçlara ulaşmayı kolaylaştırır.

Kent özeline gelince... Bir kenti en güzel o kentte doğup büyümüş birinin gözüyle ve duygularıyla, yaşamışlıklarıyla, tanıklığıyla ve de yazan biriye ürettikleriyle görebilir ve tanıyabiliriz. Bu bağlamda Ceyhan'ı şanslı bir kent olarak betimleyebiliriz. Çünkü Ceyhan'da yaşamış, birçok edebi ürün de vermiş olan biri tarafından anlatılmış. O biri de Tacim Çiçek'tir. Altı çocuklu dargelirli bir ailenin ikinci çocuğu olarak dünyaya gelmiş Tacim Çiçek. Ceyhan'ı çocukluğunu, iyi ve yüksekten uçan keskin bakışlı yetkin bir albatrosun gözünden aktarmış bu kitabında. Geçmişine, şimdisine ve geleceğine ışık tutmuş. Mısır ve eski Yunan Tanrılarının değişip dönüşebilme özelliklerini de ödünç almayı unutmamış anlatı boyunca.

Kentten yola çıkan heyecanlı çocuk ve albatros benzeri büyük kanatlı, akıllı kuş bütün bir kenti, kentin ovasını, nehrini, nehrin etkilediği yerleri

bir bir anlatıyor. Bu kuş, bazen yukarıdan bakıyor her şeye, bazen kente iniyor, kılık değiştiriyor ve Tacim Çiçek'in okul harçlığını çıkarabilmek hatta ailesinin geçimine katkı yapabilmek için gazete sattığı, çırak olarak çalıştığı; insanca yaşanabilecek bir ülke yaratmak sevdasıyla da devrimci eylemlere katıldığı izbe sokakları, caddeleri dolaşıyor.

Bir roman havasında süren anlatıda bireysel tarihiyle özdeşleşen Ceyhan'ı; çocukluk/ütopik, gençlik/duygusal aşklarıyla, tutkularıyla; bugüne taşıyarak yaşattığı olayları, olguları, mekânları ve anılarıyla örnekleyerek, isimler vererek ve arkası yazılı fotoğraflarla belgeleyerek; kurmacanın soyut oyunlarından, hilelerinden kurtarıp Ceyhan gerçeğini ete kemiğe büründürüyor. Fizikî, sosyolojik, toplumsal yapısı ve insanıyla kanıksadığımız kent kitaplarına hiç benzemiyor. Bu kitabı okuyan Çukurova'nın bereketli topraklarında nostaljik bir düşsel yolculuğa çıkar. 'Nerden biliyorsun' diyenlere; yanıtım: kendimden

**Geçmiş Ceyhan'da Çocukluktu/Anıroman/Tacim Çiçek
Heyamola Yayınları, 2018 / İstanbul*

26 mart 2019 / BirGün Gazetesi

GEÇMİŞ CEYHAN’DA ÇOCUKLUKTU *

Bülent GÜLDAL

Yazar, Eleştirmen ve Şair Tacim Çiçek’in, ‘Geçmiş Ceyhan’da Çocukluktu’ isimli kitabı Heyamola Yayınları’ndan (Aralık 2018) çıktı. Yazarın; sokaklarında oynadığı, ırmağında yüzdüğü, toprağıyla yoğrulduğu coğrafyanın tanımını yaparken çocukluğuna, ergenliğine gidip gelmeleri, bu karelerde kalan fotoğrafların inceliklerini okura aktarması, hayatı kavrayan bir kalemle buluşturuyor okuru. Bu kitabı yazmaya koyulduğunda şöyle diyor: “ ...geçmiş kırık dökük anımsayıp yapboz gibi bir araya getirmek kadardır o şehri, o zamanı ve o yaşanmışlıkları bir araya getirip sözcüklerle de olsa bir tür film yapmak... Çocukluk bir açıdan ütopyamız, altın ülkemiz ve içinden istemeden de olsa ayrılmak zorunda kaldığımız korunaklı yurdumuzdu, dünyamızdı. Yine de sona geldiğimde elimde beni mutlu eden birkaç şeyi kayıptan, zihnimin derinliklerinde gün yüzüne çıkarmış olacağım belki de.”

GÜZEL BİR CEYHAN KOLAJI

Burada tevazu yaptığını belirtmeliyim, çünkü okuyan ilk bölümden itibaren anlayacaktır yazarı yapamayacağını sandığını iyi bir biçimde yalın, derinlikli ve bir o kadar da akıcı bir dille o şehri de tanıdığı insanları da anlatabildiğini... Ve okumayı sürdürenlere bir uyarım olsun bu sözüm: (Ki benim için öyle oldu) Yazarın kaset çıkarması, ilk gördüğü zenciden kaçması, çocuk yaşta sahne alması, resimle ilgilenmesi, hayatındaki körlerle serüvenleri ve sokak sokak bağırıp çağırıp gazete satarken birbirinden ilginç olaylar yaşaması, kişilerle karşılaşması sizi bir yerden sonra nostaljik biçimde anlattığı Ceyhan’dan koparabilir. Çünkü hem yaşanmışlıkları şehrin dokusuna yedirmiş olması hem de şehrin insanlarını, efsane ve söylencelerini, tarihi gelişimini, özgünlüklerini kişisel hayat hikâyesiyle harmanlayıp bütünlemesi güzel bir kolaj oluşturmuş...

Çukurova’nın ana damarlarından olan Ceyhan ilçesi ve ekseninde geçen yıllarını akıcı bir dille anlatıyor kitapta gerçekten. Kimi zaman sevgiyle, kimi zamansa eleştirel bir bakışla yaklaşıyor... Yıllar önce Bir Hayal Satıcısı isimli romanını okumuştum Tacim Çiçek’in; benim doğduğum, çocukluğumun geçtiği mekânlarda yaşamış ve o coğrafyanın havasını

solumuş, suyunu içmiş, insanını tanımişti. Kendisinden dinlediğime göre iyi bir masal anlatıcısı olan annesi, Tacim'in mayasında var olan, yazmak eylemini ilk kamçılayan kişi. Sonra Çukurova'nın o kendine özge yaşama biçimini kuşanıp hayal satıcılığına soyunuyor. Geçmişin destancısını, bir hayal satıcısı olarak görüyoruz günümüzde.

HAYAL DÜNYASININ BİR FİLM MAKİNESİ GİBİ

Bu kitabında da anılardan koyuluyor yola ve gerçeğin izini sürüyor, bu şehir kitabının merkezine kendi kişisel hayat hikâyesini koyarak. Yine, hayal dünyasının bir film makinesi gibi çalıştığını görüyoruz. Anılarda kalan önemli kareleri günümüze taşıırken zorlanmıyor hiç. Yetmişli yılların Çukurovası'nın sosyal yaşamını olanca haşmetiyle gözlerimizin önüne seriyor. Ağalığa, öğrenci olaylarına, toprağa, havaya, suya değiniyor. Zaman ırmağında akıp giden ömrünün özetini çıkarıyor sanki. Ve Çukurova'nın niçin bu kadar bereketli olduğunu kavratmaya çalışıyor çeşitlilik gösteren anılarıyla, tanıklığıyla...

Geçmiş Ceyhan'da Çocukluktu isimli kitapta, Tacim Çiçek'in ve o coğrafyanın fotoğrafları da yer alıyor. İki yüz seksen beş sayfalık kitabın her satırı okunmaya değer. Okurken sizi hem gülümsetecek hem de yer yer düşündürtecek.

** Geçmiş Ceyhan'da Çocukluktu, Tacim ÇİÇEK,
Aralık 2018 / Heyamola Yayınları / İstanbul*

4 Mart 2019 / Evrensel Gazetesi

HATIRALAR BUGÜNE DAHİLMİŞ *

Zafer Köse

Adnan Kahveci Kavşağı, Bornova'dan gelen araçları Altıyol'a ulaştırıyormuş. Evlerinin balkonuna çıkan insanlar geniş yollar görüyormuş. Caddeler güzelmüş, capcanlı bir trafik akıyormuş. Tam oradaymış çınar. Alija İzzet Begoviç Caddesi ile Osmangazi yolunun kesiştiği yerde. Ama balkondan bakanlar bir kavşak görüyormuş, çınar değil.

Çınar hem varmış hem de yokmuş. Kesilmiş. Kavşak yapmak içinmiş, trafiğin akması içinmiş. Eskidenmiş. Balkona çıkıp bakanlar nerden bilsinmiş. Nasıl görsünmüş.

Ama o çınar gerçekmiş. Hâlâ duruyormuş orada. Gidip görmek mümkün değilmiş. Hatıralar Manavkuyu'ymuş. Öyle demiş Tacim Çiçek. Kitabın adı buymuş. 237'nci sayfaya gelince, o çınar görünüyormuş. Dallarına salıncak kurulurmuş. Etrafında boş alanlar varmış. Yeşillikler, dinlenen insanlar, sakin akan hayat. Salıncaklar bulutlara ulaşmış. Kesmişler. Bulutları, çocuk seslerini, yeşillik içindeki zamanı baltalamışlar. Ama hatıraları kesememişler. Kitabın o sayfasında duruyormuş işte o çınar. Gövdesine koca bir baltayla vuruyorlarmış. Onlarca kuş havalanıyormuş dallarından. Yüzlerce, binlerce kuş... Meğer onlar birer okurmuş. Kanat çırpın birer gözmüş. Her bir kuş, bir okurun gözünü alıp dolaştırıyormuş.

Meğer o kuşlardan biri sizin gözünüzmüş.

242 sayfa boyunca üzerinden geçtiğiniz arazileri, sokaklardaki insanları, evlerin pencerelerini hep o sayede görmüşsünüz. Gözünüzü taşıyan kuşun daha ilk kanat çırpışında, "Bir kenti güzel yapan nedir acaba?" diye sormuşsunuz. O kuş, gözünüzü alıp başka bölgelere de çabucak ulaştırabiliyormuş.

Ceyhan’a uçuveriyormuş mesela, Tacim Çiçek’in babasını görmemiz için. Eski yıllardaymış. Orada yaşıyorlarmış. Geçmiş zamana da gidip gelebiliyormuş o kuş. Babası, genç Tacim’i askere gönderiyormuş. Menemen’e.

Zaten yıllar sonra “Geçmiş Ceyhan’da Çocukluktu” diyecekmiş Tacim Çiçek. Ceyhan’daki anılarını anlattığı kitabının adı bu olacakmış.Ama o da neymiş? Yüksekten geçerken birden araziye yaklaşıyormuş gözünüz. Hızla aşağıya kanat çırpıyormuş. Burası Ceyhan değilmiş. Ne İzmir’miş ne de Manavkuyu.

Ormanlık alanın içine giriyormuşsunuz. Kuzugöbeği mantarları varmış orada. Bunlar Morchella cinsine ait bir bitkiymiş. Lezzetli bir yiyecekmiş. Çeşitli vitaminler, kalsiyum, mineraller...

Mantarları inceliyormuşsunuz. Nedenmiş acaba?

A, işteymiş, Tacim Çiçek oradaymış. Gençlik günlerindeymiş. Arkadaşlarıyla mantar topluyorlarmış. Onları götürüp İzmir’de mi satacaklarmış? Arkadaşları takılıyormuş Tacim’e.

Bu işi pek beceremediğini düşünüyorlarmış.

Onun aslında bir hikâye toplayıcısı olduğunu daha o zamanlar anlıyormuş arkadaşları.

Sonra, bir Heyamola Yayınları varmış.

Hikâye toplayanların hatıralarını bir araya getiriyormuş. Önce Tacim Çiçek’in Ceyhan’daki Çocukluk yıllarını toplamış. Sonra, İzmir hatıralarını da istemiş. Birçok yazarın İzmir’ini yan yana koyup dizi yapıyormuş. İzmir’im dizisiymiş. Onca kitaptan sonra, Tacim Çiçek’in bir de İzmir anıları böyle dile gelmiş.

İzmir’in Bornova’sının Manavkuyu semtinde, 35 yılda ne kadar çok değişmiş! Ne kadar hızlı olmuş her şey!

Ne kadar çok hikâye varmış hayatta.

Ne kadar çok yollar kesişmiş. Tarık Dursun K, Hüseyin Yurttaş, Burhan Günel, Ali Yüce, Türkel Minibaş... Kendi yolunu açan onca yazarla onca festival, etkinlik, onca hatıra... Erdal Atabek, Mustafa Ekmekçi, Aydoğan Yavaşlı, İlhan Selçuk, Oktay Ekinci...

Bir de kahveciler, berber çıraqları, kenar mahallelerde işçiler. İnsanlar. Gözünüz gibi seviyormuşsunuz meğer onları.

O çınardan havalanan binlerce kuştan birinin gözüyle böyle bakıyormuşsunuz İzmir'e. İnsanlara, Manavkuyu'ya.

Oraların bugünkü hâlini, sayfaların arasındaki fotoğraflardan görüyormuşsunuz.

Bazen geriye sarılan bir film gibi izleyebiliyormuşsunuz. Anlıyormuşsunuz sonunda; bir kent, eskiden yaşamış insanlarıyla birlikte varlığını sürdürüyormuş.

Bugün o sokaklarda, o apartmanlarda, o parklarda soluk alan insanların toplamından daha farklı bir şeymiş, kent denilen şey. Bazen biraz daha eksik, çoğu zaman onlardan daha fazla bir şey... Kaldırımın yanından geçtiğiniz her bir insanın, akıp giden bir hikâyesi varmış.

Kesişen, çoğu da bilinmeyen hikâyelerden oluşuyormuş, kent dediğiniz. Hatıralarmış kent, eski hikâyelermiş.

Ve hatırlarlar aslında bugüne dahilmiş.

* Hatıralar Manavkuyu, anı/roman
Nisan 2019, Heyamola Yayınları/İstanbul

BirGün Gazetesi, 11 Temmuz 2019

TACİM ÇİÇEK'TEN İKİ KİTAP

Bülent GÜLDAL

... sanatın geleneğine dek, her şeyi red ede de, çağımızın sanatçısı, kendi kurallarını kendisinin yarattığı sanısına kapılıyor ve sonunda kendini tanı bellemeye dek gidiyor. Böylece, kendi gerçeğini kendisi yaratabileceğini sanıyor. Oysa toplumundan uzaklaştığında, ancak biçimsel ya da soyut, deney olarak coşturucu, ama görevi, içinde toplamak olan gerçek sanata özgü verimlilikten yoksun yapıtlar yaratır ancak.

A.Camus

İki ayağının üstüne dikilerek ellerini kullanmaya, yaşamı kendi çıkarları uğruna dönüştürmeye başlayan insanın günümüze kadar olan macerasını incelediğimizde, kesintiye uğramaksızın akan bir ırmakla buluşuyoruz.

Kıtlıklar, kıranlar, katliamlar gibi olumsuzluklara rağmen bu ırmağın yatağını oluşturan büklerin, kıvrımların, kayaların, taşların ve benzeri olguların birbiriyle olan ilintileri, akrabalıkları eksilir gibi göründükleri anda birbirlerini bütünlemeleri gerçeği çıkıyor karşımıza.

Uçsuz bucaksız bir ormanın soluk alıp vermesine benzetebiliriz bu durumu; aynı toprağın besinlerini özümleyen köklerin, gökyüzüne doğru uzadıkça sarmaş dolaş haldeki görünümüleri aşkı da çağırıştırır, kavgayı da. Ama orman ya da ırmak, özüne sadık kalarak menziline doğru yürüyüşünü sürdürür. Dışardan müdahalelerle bu akışı durdurabileceğini sanan yanılır. Bu türkünün nağmelerini, dizelerini ele geçirebildiğimiz oranda insanızdır.

Mekânlarda olup bitenlerle anlam kazanan zamanın eteklerine bağdaş kurup, bizden öncekilerin yaşamalarını biçimlendiren etkenlerin neler olduğuna dair kafa yormadıkça, bugünü anlamamız ve yarını sağlıklı düş ve düşüncelerle oluşturabilmemiz olanaksızdır.

Tanrılara, tapınaklara gereksinme duyulmasının nedenlerini, savaşılar soyunanların gerekçelerini, sınıf farklılıklarının dayattığı olumsuzlukları, sömürünün içyüzünü ve akli dumura uğratan ne varsa günümüze giydirmeye uğraşanların çıkar kavgalarını anlamadan yola çıkanın

varacağı yer içi dışı dumanlı kör bir kuyudur. Onlarca yıldır olabildiğince çoğaltılan bu kör kuyuların arasından yol bulup aydınlığa doğru ilerlemeye çalışan ve bu gerçeği etrafına da anlatmaya uğraşanların iyice azaldığı bir dönemi geçiyoruz.

Ömürlerimizi ağılayan zamanın kum saati körlüğü, sağırlığı, düşsüzlüğü, düşüncesizliği dayattıkça köklerine yabancılaşanlar da söylemlerinde, yapıp etmelerinde ipin ucunu kaçırmıyorlar.

Bir ırmaktan söz etmiştik ve ormandan; suların deltalara ayrıldığı yerlerde bile kaynağından izler taşır ırmak. Her damlasında fışkırdığı gözenin izleri vardır. Toptan kesilen bir ormanın yeniden filizlenecek olan ağaçlarında, derinlerdeki kökün özsuyu dolaşır. İnsanın da dâhil olduğu bir bütünün türküsüdür bu durum. Birbiri üstüne devrilen, çoğalan kımıltıları görmezden gelerek, yaşamın herhangi bir anını ele alıp buradan yola çıkarak bir şeylerin bittiğinden, tükendiğinden, öldüğünden nedenlerini göstermeden söz etmek, bu uğurda kalabalığı yönlendirmek yerleşik düzenin ekmeğine yağ sürer.

Yaşamını hurafelere göre yönlendirenlerin içinde bulundukları durumun son çözümlemesinde, kendi istekleriyle bu kulvara girmediklerini anlıyoruz. Ama yaşamın bilgisine sahip olduğu savını her fırsatta yineleyenlerin eskimişliği, çürümüşlüğü, yitmişliği dile getirirken tüm bunlara neden olan etkenleri dillendirmemelerini anlayamıyoruz! Kültürel değerlerin ve buna ait birikimin söz konusu olduğu yerde, bu olguları yok sayanların, görmezden gelenlerin hangi amaç ya da amaçlar uğruna böyle bir işe kalkıştıklarının açıklanması gerekiyor ki zamana ve mekânlara sahip çıkılabilsin.

Dolayısıyla sanatın/edebiyatın ne olduğu iyice anlaşılabilirsin.

Tacim Çiçek'in *Bir Hayal Satıcısı* isimli romanındaki masalcıyı dinlerken çocukluk yıllarıma gittim; televizyonun, telefonun ve diğer iletişim araçlarının olmadığı zaman/mekânları yeniden yaşadım. Çukurova'nın bir kasabasında geçen çocukluğumda, bütün sokaklar oyundu bize. Ceyhan ırmağının kıyılarını mesken tutup âlemi yeniden yarattırdık. Çocuksu dünyamızın içerisinde elle tutulur, gözle görülür her şey bize aitti. Gün devrilip akşam olduğunda ev halkından bir büyüğün anlattığı masallar tek eğlencemizdi. Bu masallardan yola çıkarak geçmiş ve şimdiyi öğrenir, geleceğe dair yorumlar yapardık. Bir de, yaşadığım coğrafyadan haberler veren, kimi zaman ağlatan kimi zamansa güldüren-düşündüren Destancıları anımsıyorum; parşömen kâğıtlarına

bastırdıkları yaşanmış öykülerden yola koyulan Destancılar Çukurova’da ayak basmadık yerleşim yeri bırakmazdı. Nerede kim öldürülmüş, kesilmiş, biçilmiş vb olayları bunların ağzından dinlerdik. Anlattıkları öyküler kimi zaman korku dolu olur ve uykularımızı kaçırdı. Halkın ağzından günlerce düşmezdi. Canlı birer iletişim araçlarıydı Destancılar. *Bir Hayal Satıcısını* okurken, roman kahramanını Tacim’e benzet- tim. Öyle ya, her yazar kendinden yola çıkarak anlatır gözüne ilişen gerçeği. Kendince ayırıştırır ya da bütünler olayları.

Tacim de benim doğduğum, çocukluğumun geçtiği mekânlarda yaşamış ve o coğrafyanın havasını solumuş, suyunu içmiş, insanını tanıdı. Kendisinden dinlediğime göre iyi bir masal anlatıcısı olan annesi, Tacim’in mayasında var olan, yazmak eylemini ilk kamçılayan kişi oluyor. Sonra Çukurova’nın o kendine özgü yaşama biçimini kuşanıp hayal satıcılığına soyunuyor. Geçmişin destancısını, *bir hayal satıcısı* olarak görüyoruz günümüzde.

BİR HAYAL SATICISI:

Bir kahvehanede, aksakallı bir ihtiyarın ocakçı tarafından fark edilmesiyle başlıyor roman. Üç beş kişinin oyalandığı mekâna ne zaman girip bir köşeye sessizce oturduğu sorgulanıyor. Bu bağlamda ihtiyarın ocakçıya verdiği yanıt, yaşadığımız zaman ve mekânlardaki yalnızlığımızı, tekilliğimizi biraz da bizleri tanımlıyor:

“Beni görmemeniz normal. Baksaydınız görürdünüz. Görürdünüz bir gölgenin kapıdan süzüldüğünü. Heyhat, saydammışım gibi farkıma bile varmadınız. Çünkü hepimiz buraya girdiğim sırada kendi içinize yolculuk yapıyordunuz.

Bu yolculuk süresince gözlerinizi dışarıdaki her şeye kapatmıştınız. Karanlık basınca çekilen pencereler gibi. Çoğunuz bana baktığınız halde, bedeniniz kahvehanede ruhlarınız da başka başka yerlerde olduğundan beni göremediniz. İşte olan biten bu...”

İhtiyarın hali tavrı kahvehanedekileri çok etkiler. Hele de onun bir masalcı olduğunu duyduklarında iyice şaşırırlar. Öyle ya, televizyo- nun, akıllı telefonun, bilgisayarın, videonun ömürlerimizi kuşatan bin bir çeşit iletişim aracının ortasında bir masalcı ile karşılaşmak ve onu dinlemeye razı olmayı bir düşünün...

Oysa geçmişi şimdiye bağlayan, insanlığımız onaran, yeniden yapılanmamızı sağlayan, hayatla iç içe anlatılara her zamankinden fazla gereksinmemiz var.

Roman, *Bir Seveda Masalı*: Üvey Kız anlatısıyla başlıyor. Bu anlatı hiç ilgisi olmasa da bir yanıyla *Kül Kedisi*'ni çağrıştırdı bana. Üvey sözcüğünün tınısından olsa gerek ama masalın *Kül Kedisi* ile hiç ilgisi yok. Tacim, yani *Bir Hayal Satıcısı* iyi, güzel insanın kötü ile ilintisini dillendirmiş masal diliyle.

Yüzlerce yıldır bilineni değişik bir anlatımla, değişik sahnelerle önümüze getirmiş. Belki çoğunluğumuzun sorgulamadığı, ısırgandan gül olmayacağı gerçeğini, akıcı bir dille anlatmış. Genelde sonu mutlu biten masallardan biri de bu.

Doğaya aykırılığın sonu hüsrandır.

Yaşamın her karesinde geçerlidir bu gerçek. *Serçe ile Kırlangıç* masalında da, doğadan yola koyularak anlatıyor Tacim. Aykırılığı barındıran her olayın, her edimin sonu kaostur. Kısa süreli mutlu anlar bile içlerinde dile getirilemeyen mutsuzlukları, huzursuzlukları içerir. Öyle bir an gelir ki tüm olumsuzluklar dışarıya taşar. Doğal akış aykırılıkları barındırmaz sinesinde.

Masalıcı Çocuklar Ülkesinde, aslını yitiren yetişkinlere ikaz görevini çocuklar üstleniyor. Cep telefonlarının, televizyon dizilerinin esiri olan bireylere dönüp baktığımızda, insanın eksildiğini görüyoruz. Kafasını ekranlara gömüp etrafıyla, dünyayla ilişkisini kesen öylesine çok ki... Tacim, bu masaldan yola koyularak önermelerde bulunurken, günümüzü de sorguluyor alttan alta.

Yazarlar Lokalinde isimli hikâyede, benimsediği bir yazarla görüşmeye giden bir delikanlının tanık olduklarını anlatıyor masalcı. Edebiyatın içerisinde olanların zaman zaman tanık olduğu olaylar, vurucu bir dille anlatılıyor.

Romanı oluşturan masalların hepsi güzel ama *Kayıp Aşklar Kâşifini* daha fazla sevdim. Masalla gerçeğin harmanlandığı yerde buldum kendimi. İnsanlığını unutup da kendini tanrı sanan “ bir ülkenin kralı öğrenince halktan birinin güzeller güzeli kızına aşkını deliye dönmüş. Bu yüzden onu öldürtmek yerine toplamış kâhinlerini, hekimlerini ve de bilgelerini çevresine. Aşk, sevdayı sadece iki insan arasındaki en derin duygu olarak gördüğünden ‘tez elden çıkarın’ demiş, halkımın aklından, fikrinden.

Böylelikle kızını da çok sevdiği gençten uzaklaştırabilecekmiş kendince.”

Günümüzde böyleleri yok mu? Kendini Kaf Dağı’nda görenler yok mu?

Pencereleri hayatın bahçesine açılan masalların omurgasını, sonunu merak ediyorsanız Ağustos 2016 tarihinde h2o Kitap’tan çıkan kitabı edinin ve okuyun. Pişman olmayacaksınız. Çoğaldığınızı duyumsayacaksınız.

ÇOCUK EDEBİYATI DENİLİNCE:

“Goethe’nin, ‘seksen yıllık ömrümün yarısından fazlasını okumaya verdim, yine de kendimden hoşnut değilim’ dediğini çoğumuz biliyoruz. Ve Mevlana’nın ‘sen ne kadar konuşursan konuş, karşındaki seni bildiği sözcük sayısı kadar anlar. Aslolan insanın sözcük sayısını arttırmaktır.’ dediğini. Dış dünyayı, bilgi birikimine ve geleneğin bazı köhnemiş kurallarına başkaldırarak algılayan, zamanı ve mekânı yeni anlamlar yükleyerek düşünce potasında yorumlayan, özdeksel ve tinsel değerlerin ait oldukları katların bilincinde olarak gündeme yeni söylemlerle gelen düşünceden korkulmaz. Herhangi bir koşula bağlılık, kısıtlama, baskı vb. gerçeği bağlayıcı frenlerin etkisi altında olmayan düşünce olabildiğince özgürdür. Hayat, yani dirim birbiri ardına gelen sıçramalarla kendini yenilediğine göre, insana özge olan düşün gücünü bu kuraldan ayrı tutmak/düşünmek olası değildir. Hayatın bahçesine alıcı gözle baktığımızda bu tür düşüncenin ürünü olan yenilikler hemen gözümüze ilişir. Yani dirim, dünlere takılıp kalmamıştır. Gürül gürül akan suların yataklarını zorlaması gibi insan da, fikrine kap olan beyninin kıvrımlarını sürekli zorlamaktadır. Geçmiş yüzyıllarda da görüldüğü gibi siyasi ve geleneksel baskıya rağmen, düşünce yenilikten yana tavrını kendiliğinden ortaya koyar. Çekilen çile insanlık ayıbı olarak tarihin kenarlarına not düşülür. Hani şu dünya dönüyor dediği için yargılanan, inançlarından ötürü yakılan, derisi yüzülen, sürgünlere gönderilen, sesinin soluğunun kesilmesi için hapishanelere tıklan güzel insanların öyküleri gibi.

İnsanlığın birinci baş belası ‘ hep bana rab bana ‘ düsturunu ilke edinenlerse, ikincisi de gelenek adını verdiğimiz yüzyılların kimi çürümüş birikimine kör kör itaat edenlerdir. Siyaset rüzgârı zor da olsa yön

değişimlerine gebedir ya yüzyılların gerisindeki yaşama biçimlerini, inançlarını o günlerin ölçülerine göre bugüne giydirmeye uğraşmak, işte böylesi korkulacak düşüncedir.

Hiçbir ülke insanının kendi isteğiyle çağın bilgisinden, onun getireceği yaşamsal rahatlıktan vazgeçip, geri kalmışlıkta ısrarcı olacağını sanmıyorum. Ama tepeden inme, koşulları olan, verili reçeteler bunun böyle olmasını gerekli kılıyor. İnsani değerlerin paraya indirgendığı, eğitimin ve sağlığın ‘paran kadarla’ ölçüldüğü toplumlarda büyük kitlelerin üstünde geçmiş zamanın rüzgârları eser. Çaput parçaları bağlanan dilek ağaçları uygar dünyayla çelişir. Biricik hakkı olan bilgilenme yani eğitim hakkı zorla elinden alınır insanın.

Tacim Çiçek bu kitabında çocuk yazınına dair ince eleyip sık dokumuş. Gündemin boz bulanık havasını anlatırken, olması gerekenleri de sıralamış bir bir. Yetişkin ve yavru insanın hayatına katkı sağlayacak masallara değinmiş. Masal ustalarını imlemiş okura. Ve okumanın önemini vurgulamış. Okul çağındaki çocuklara önerilen kitaplardan söz ederken, kimi akli evellerin bu kitapların içeriğini olabildiğince kısaltmalarını dile getirmiş. İlkokuldan itibaren kimliği ve kişiliği okumalarla pekişecek olanın, yarınların sahibi olduğu göz önüne getirildiğinde, çocuk yazının ne denli önemli olduğu gerçeğiyle buluşturmuş okuru.

Haz duyğumuz, yeteneklerimiz, yaşama biçimimiz yasalara göre belirleniyor ne yazık ki. Hızını gelenekten alan ve siyasetin motive ettiği, değişime karşı durabileceğini sanan kurallar ablukası altındayız. Hayatın gerçekleri, karanlık örtüler altında gizleniyor. Alkışlanan cinayetlerin, talanın, rüşvetin ve benzeri karanlık işlerin olağan dışı görülmediği zamanlardan geçtik. Coğrafyayı bahçevansız bir bahçeye benzetiyorum; ayırkotları, köstebekler, solucanlar gülün derinlerindeki kökünü kemiriyorlar hep birlikte. Bu durum insanlığımızı da eksiltiyor. Çocukların yetişmesine gereken özen gösterilmiyor. Duygu ve düşüncelerinden gün be gün uzaklaşan birey, kendisi adına düşünenlerin varlığından hoşnut bir hale getiriliyor. Bu noktada bireyin duyguları ve düşünceleri de kendisine ait olmaktan çıkıyor. Verilen suflerle yetinmekten haz alıyor. Dolayısıyla karanlık bir geleceğe birikiyor zaman.

Sevgili Tacim Çiçek, Doğu Kitabevi’ den Ocak 2017’de çıkan bu kitabında, önemli sorunlara parmak basıyor.

“Okuma, aynı zamanda bilinçlenmedir. Bilinçlenme ise bir yontunun canlanması gibidir. Duyularıyla, kanıyla ve canıyla çevresini görebilmek, kanıksadığı gerçekliklerin hiç de hakkı olmadığını kavramaktır... Okumak, masalların sihirli öpücüdür.

Uykulardan uyanmak, gözbağlarından kurtulmak ve prangalardan özgürleşmektir.”

Çocuk Edebiyatı Denilince, okunası ve ders alınası bir kitap...

Berfin Bahar D. Nisan 2017/230.s.

Çocuk kitaplarım hakkında yazılanlar

TACİM ÇİÇEK ADINDA BİR YAZAR

Kitaplar Yazıyor Çocuklar İçin

O. Nuri Poyrazoğlu

Tacim Çiçek, 1980'li yılların başlarından beri adını dergilerde gördüğüm bir yazın emekçisi. Sürekli olarak kendisiyle yarışan, üretken bir yazar olarak tanıdım onu. Şiir, öykü, deneme, eleştiri gibi değişik türlerde yazıyor, kitaplar hazırlıyor. Sayısını tam olarak bilemiyorum ya, sanırım yayımlanan kitabı bir desteye (10) ulaştı.

Bilirsiniz; hiçbir kimse, öyle pat diye yazar olarak çıkmamıştır ortaya. İncelendiğinde görülecektir ki yazarların geçmişinde sabırla, inatla yoğrulmuş bir çalışma, bir kendini aşma çabası vardır. Eskiler, boşuna dememişler "emek olmadan yumak olmaz" diye.

Benzer çabayı Tacim Çiçek'te de görüyoruz. Onunla yapılan bir röportajda okumuştum. Öğrencilik yıllarında resim yapar, gizli gizli yazılar yazarmış. Doğup büyüdüğü ilçede (Ceyhan'da) yayımlanan yerel bir gazetede şiirler, öyküler yayımlarmış. Çukurovalıdır Tacim Çiçek. Orhan Kemal'lerin, Yaşar Kemal'lerin yetiştiği topraktan yani. Kendi anlatımıyla "toza toprağa, sarı sığağa belenerek" yetişmiştir. Yurt içinde, yurt dışında değişik dergilerde yazılar yazmış. Yazdıkları ona bir yandan ödüller getirirken, bir yandan da mahkemelerde yargılanmasına neden olmuş.

"Gelecekte insanlara yaşadığını kanıtlamak, içine doğduğu yaşamı, kültürü yazarak değiştirmeye, dönüştürmeye katıldığını belgelemek amacıyla" yazdığını söyleyen Tacim Çiçek, çok ödüllü yazarlarımızdan biridir. Benim bildiğim ödülleri: "Şeftali Dede" adlı çocuk romanıyla "1995 Çankaya Belediyesi-Damar Dergisi Edebiyat Birincilik Ödülü"; "Elma Ağacı" adlı çocuk romanıyla "Eğitim-Sen Kırıkkale Şubesi Öykü Yarışması Üçüncülük Ödülü"; "Kurtkıran" adlı çocuk romanıyla "Mevlüt Kaplan Edebiyat Ödülü Mansiyon." Damar'da (Şubat 1999 sayısında) okudum; Tacim Çiçek'e; "1999 Yılı Damar Edebiyat Emek Ödülü" verilmiş; ödülü kadar önemli bir gerekçeyle: "Eşitlikçi, demokratik, ileri bir dünya özlemiyle yeni açılımlara bağlı yazı ve öyküleriyle damarı sürdüren çalışmalarından dolayı. Dikkat ettiniz mi, Tacim Çiçek'in ödül aldığı yapıtlarının tümü de çocuk yazınıyla ilgili. İşte bu yüzden onun

ödülünü çocuk romanlarını kısaca tanıtmak, böylece çocuk yazınına yaptığı katkıları dile getirmek istiyorum.

Şeftali Dede (Çankaya Belediyesi Yayınları/Ankara 1995 / 95 sayfa) İlkokul üçüncü sınıf öğrencisi Özgür'ün, annesinin köyündeki bir yaz dinlencesinde yaşadıklarını anlatan; sevgiyi, ilgiyi, dostluğu öne çıkaran; kır yaşamına ilişkin sağlam gözlemler içeren; yapaylığa düşmeyen bir çocuk romanıdır bu. Romanın dilini bir alıntıyla göstermeye çalışalım: "Çok uzak yoldan geldiler" dedi, "Komşular artık kalkalım da dinlensinler. Soracaklarınızı, söyleyeceklerinizi başka güne bırakın. Günlerin köküne kıran mı girdi. Oturduk mu kalkmasını bilmiyoruz. Kadın, yüklü üstelik... Sonra çocuğun gözünden uyku akıyor. Evde hasta da var?" (s. 15)

Kurtkiran (Özgür Eğitim Yayınları/İzmir,1998/64 sayfa)

Yazar (öğretmen), bir gece evine dönerken köpeklerin saldırısına uğrar. Yazarı bu saldırıdan bir başka köpek kurtarır. Köpeğin adı, Kurtkiran'dır. Dişi bir köpek olan Kurtkiran'ı, sahibi yavrulayınca ormana bırakır; yavruları doğa koşullarına alışsın, daha yırtıcı olsun diye. Ancak olaylar sahibinin umduğu gibi gelişmez. Yabani doğa ortasında anne Kurtkiran'ın, yavrularını atmacalardan, kurtlardan, öteki yırtıcı hayvanlardan kurtarmak için verdiği savaşım, gösterdiği özveri çok ilginç, çok şaşırtıcıdır.

Yazarın, Kurtkiran'la ilişkisini gösteren bir alıntı: "O köyde kaldığım sürece Kurtkiran'la dost olduk. Birbirimizi çok sevdik. (...) Kurtkiran çoğu günlerini benimle beraber geçirirdi. Hemen hemen her gün okula gelirdi. Bahçede çocuklar varsa bahçe duvarının öbür tarafında beklerdi. Çocuklar okuldan ayrıldıktan sonra sınıfın kapısına kadar sokulurdu. Ön ayaklarını kapıya sürterek geldiğini bana duyururdu. Sınıfa girmesini söylerdim. Usulca kapı aralığından süzülürdü. Yanıma gelirdi. Gözlerini gözlerime dikerdi. Başını okşardım. Dışarıda beklemesini imlerdim. Beni anlardı. İstedikimi yapardı." (s. 8)

Elma Ağacı (Eğitim-Sen Yayınları/Ankara 1998/119 sayfa)

Özgür'ü, öğretmen olan babası, kendisinin doğup büyüdüğü köyüne götürürken uyarmış, köyde birkaç söğüt, kavak ya da dut ağacından başka ağaç olmadığını söylemiştir. Oysa gerçek hiç de öyle değildir. Çünkü köyün çevresi elma, kayısı, badem ağaçlarıyla doludur. Ağaç bolluğundan köy evleri görünmez olmuştur. Özgür, bu ağaç, meyve

bolluğunun nedenini dedesine sorar. Roman da böylece başlar. Romanın sonunda bunun nedeni anlaşılır.

Romanın kahramanları, Özgür'ün öğretmen olan babası ile onun çocukluk arkadaşlarıdır. Ayrıca Ali'nin oğlağı Zeytin; elma, kavak, kayın, çınar, söğüt, badem, kayısı, meşe, okaliptüs ağaçları; akarsu, rüzgâr, kayalar, günışığı da romanın önemli kahramanları arasında yer almaktadır.

Eşek Çalanlar Çetesiyle Savaş

(Çınar Yayınları /İstanbul1998/112 sayfa) Yazar romanın başında çocuklara şöyle sesleniyor: "Okuyacaklarınız, Anadolu'nun küçük bir kasabasında geçmektedir. Dağ köylerinde saman ve ot azlığından kış geldiğinde eşekler doğaya bırakılır. Kışın acımasızlığından, açlıktan kurtulabilen eşekler baharla birlikte çalıştırılmak için toplanır. Köylerin çevresinden pek uzaklaşmayan eşekler, ticaretle uğraşan Hamza Bey'in adamlarınca yakalanıp kasabaya getirilmektedir. Hamza Bey, bunları sözde kedi-köpek maması yapan bir fabrikanın alıcısına satmaktadır. " Oysa gerçek hiç de öyle değildir. Kasabada "Eşek Çalanlar Çetesi" türemiştir. Öte yandan aynı kasabada okumayı, bilgilenmeyi, paylaşmayı, doğru olanı yapmayı amaç edinen çocuklardan ikisi, (Sadık ve Metin) başıboş eşekleri "Çete"den korumak için savaşım verirler. Romanda ayrıca kocaların eşlerine dayak atması babaların çocuklarını dövmesi, hırsızlık, adamsendecilik gibi olumsuz davranışlar da sergilenmekte; kimi batıl inanışlar, kökenine inilerek olaylar içinde anlatılmaktadır.

Yazar Tacim Çiçek, (Öğretmen Tacim Çiçek'ten de yardım alarak) çocukların dünyasını iyi tanıyor. "Çocuğa görelilik"le "çocuksuluk"u birbirinden ayırmasını biliyor. "Çocuklar öğrenmeyi severler; ama öğretilmekten hoşlanmazlar."

ilkesini sürekli göz önünde bulunduruyor. Bravo Tacim Çiçek!.."

Tacim Çiçek'in Yayımlanmış Kitapları

Şiir:Ellerimiz Tırpandır Acıya (Gerçek Sanat Yayınları, İstanbul, 1. Bası Mayıs 1989) *Süremez Daima Hükmü Acının* (Seçki Yayınları, İstanbul, 1. Bası Aralık 1991) *Gülyaşam* (Aykırı Sanat Yayınları, Mersin, 1. Bası Şubat1993) *Öykü*: Yaşamın Özge Yorumu (Yazıt Yayınları, Ankara, 1. Bası Mart 1991) *Beyaz Kısa Pantolon* (Ozan Yayınları, İzmir, 1. Basım, Aralık 1991) *Roman-Deneme*: Aykırı Sevdalar Söylencesi (Aykırısanat Yayınları, Mersin, 1. Bası Temmuz 1993) *Çocuk Kitapları*: Şeftali Dede (Çankaya

Belediyesi Yayınları, Ankara, 1. Bası 1995, 2. Bası 1997, Çınar Yayınları, İstanbul) Elma Ağacı (Eğitim-Sen Yayınları, Ankara, 1. Bası Ocak 1998, 2. Basım, Ocak 1999) Kurtkıran (Özgür Eğitim Yayınları, İzmir, 1. Bası 1998, 2. Bası 1999) Eşek Çalanlar Çetesiyle Savaş (Çınar Yayınları, İstanbul, 1. Bası Haziran 1998)

Aldığı Ödüller: Şeftali Dede romanı ile 1995 Çankaya Belediyesi-Damar Edebiyat Dergisi 2.İlkbahar Öykü ve Şiir Yarışması'nda Çocuk Romanı birincilik ödülü, Kurtkıran romanı ile Mevlüt Kaplan Edebiyat Ödülü, 1997 Çocuk Romanı mansiyon ödülü, Elma Ağacı romanı ile 1997 Kırıkkale Eğitim-Sen Çocuk Öykü Yarışması'nda üçüncülük ödülü aldı. Şiir, Öykü ve Yazılarına Yer Veren Dergiler/Gazeteler, Kıyı, İmece, Eylül, Gerçek Sanat, Sorun, Yeni Düşün, Oluşum, Edebiyatıta Seçki, Ayrım Şiir, Yazıt, Kırmızı Gül (Hollanda), Tan, Kuş (Yugoslavya), Bay (Yugoslavya), Evrensel, Çağdaş Türk Dili, Anadili, Şiir Okulu, Minevra, Aykırısanat, Eşik, Isırgan, İnsancıl, Papirüs, Damar, Fayton, Yeni Adana Gazetesi, Sandıklı Postası, Birlik Gazetesi, Üçüncü Öyküler, Düşler Öyküler, Konya Çalı, Adam Öykü, Güney Haber, Cumhuriyet Kitap, Klas Dergi, Karadeniz Gazetesi, Öğretmen Dünyası, Berfin Bahar, Kitap Dergisi, Bilim ve Ütopya, Beşparmak, Aydınca...

*Bestelenen Şiirleri:*Şiirleri çeşitli antolojilere alınan Tacim Çiçek'in bazı şiirleri bestelendi: Onların Kavgası'nı (aynı zamanda kasetin ikinci adı) Grup Munzur, He Canım'ı Ekrem Ataer (Mare Nostrum isimli kasetinde) Benim Gibi'yi yine Grup Munzur (Tutuşturun Geceleri isimli kasette) seslendirdi.

Damar Dergisi, Nisan 1999 / 97. S

TACİM ÇİÇEK KİTAPLARI

Erhan Tıǧlı

Tacim Çiçek, Anadolu’da bir köy öğretmeni. Şiirler, öyküler yazıyor. Gözden ırak olduğu için büyük kent sanat ortamında pek adı geçmiyor, ahbap-çavuş ilişkileri yok buna karşılık sabırla örüyor kozasını, çeşitli dergilerde yazıları, şiirleri çıkıyor. Altı da kitap yayımlatmış. Geçenlerde postadan kitapları çıkınca bir demet çiçeğıyle karşılaştım, şaşırdım.

1-Şeftali Dede, Çınar Yayınları 1997

Yazar bu romanıyla Çankaya Belediyesi’yle Damar dergisinin düzenledikleri 1995 ilk bahar öykü, roman, şiir yarışmasının çocuk romanı dalında birici olmuş. Sade, sürükleyici bir dili var. Çağdaşlık ve insan sevgisi aşılanıyor. Olaylar köye giden bir çocuğun ağzından anlatılmış. Şeftali bahçesi sahibi önce yanlış anlaşılır, çocuklar korkar kendisinden. Şeftali çalmaya gelen çocuklarla dede kaynaşır, dost olurlar, şeftalileri ortaklaşa toplanır, pazarda satılır. Dayanışmanın, arkadaşlığın erdemi yansıtılıyor.

2-Yaşamın Özge Yorumu, 1.basım, Yazıt Yayınları 1991

Gizemli, simgesel bir anlatım var.

Olaylar dolaylı yoldan anlatılmış. İlginç de bir biçemi var öykülerin. Sözgeleş her şey paradan yapılmıştır. Yollar paradandır. Beyin hücrelerinden, terlerden, etten, gözyaşlarından yapılmış eşyalar vardır... Bir ışık yol gösterir... yazar, *ışığı görmeden gitme*, diyor. Bu ışıklı anlatım, kurtuluş simgesi diğer öykülerinde de göze çarpıyor.

Kızılırmak Taştı adlı öyküsünde sömürücü elleri tırpan gibi bir yaratıktır. Emekçileri temsil eden karıncaların kimisi Ayten ablaya, kimisi hamal Yusuf’a benzemektedirler. Yazarın büyükler için yazılmış öykü ve şiirlerinde de çocuklar çocukların düş dünyası göze çarpar. Acılı çocuklardır bunlar. Biri özellikle korkunç düşler görmektedir. Çok okuyan babası tutuklanmıştır çünkü. Falakaya yatırılır, işkence edilir. Nâzım Hikmet’ten dizelere de yer verilen öyküde toplumsal mesaj Kızılırmak simgesiyle vurgulanıyor.

“Kızılırmak her yerdedir. Geneldeki kuraklığı yenmek için genele yayılacak. Biz bağış lasak kitaplar bağışlamaz sizi...”

“Düşünen Adam” adlı öyküsünde eylem yapan üniversiteli gençleri görüyoruz. Olay zinciri iç konuşmalarla, geriye dönüşlerle ilginçleştirilmiştir. Biçimsel arayışlara gidilmiş. Yazar, “Karıncalar” öyküsünde de karınca simgesiyle emekçileri anlatmış.

3-Aykırı Sevdalar Söylencesi, (deneme-roman, Aykırısanat Y. 1993) Uzun bir anlatı. Deneme, roman arasında bir tür. Konuya, “Kostüm Bay K’nın yaşamına dair bilinçaltı sanısı” başlığıyla giriliyor. Yazar, okuyuculara, “okuyacakların biraz da senin hayatın,” diyor

Bu kitap, diğer öykü kitaplarına benzemiyor. Sanatlı bir anlatım göze çarpıyor; ama gene de toplumsal bir yanı var. Yukarıdakiler, aşağıdakiler, yani sömürenlerle sömürülenler bir çatışma hâlinde.

Yukarıdakiler aşağıdakilerin ışığı görmesini engelliyor. Solucanlar, bok böcekleri cirit atıyorlar. Kargalar korku salıyor. Belirlenen sınırı aşanlara hadleri bildiriliyor. Toplumsal öz bir masal havası içinde verilmiş.

4-Beyaz Kısa Pantolon, Öyküler, Ozan Yayıncılık 1991

Çocukken tecavüze uğrayan sonra içindeki canavarın dürtüsüyle kadınlara saldıran, sapıkları öldüren birinin intihar etmeden önceki anıları psikolojik bir öykü olarak yazılmış. Kitaba adını veren bu uzun öyküden sonra “Onlar ve Ben” öyküsü geliyor. Burada da toplumsal acı gerçekler, düşler, gecekondular, fabrika çevresi göze çarpıyor. Gecekondular çevresinden kesitler sunuluyor. Fabrikadaki işinden atılan bir arkadaşları için eylem yapan oğulla babanın çatışması dile getiriliyor. Bir tren yolculuğu yapılıyor. Bir genç kız arkadaşlarıyla genci tavlama için bahse tutuşuyor, sonra da onu seviyor...

Zehra, adlı öyküde ise; Hapisten çıkan genç sokakta eski bir kız arkadaşına rastlıyor. Kız değişmiştir. *Sözlüm* diye tanıttığı biri onu erkeklere satmaktadır. Gencin etkisiyle kız, kendisini satan bıçaklar. Bağımsızlığına kavuşur. Genç, kıza fabrikada iş bulmuştur. Akşam da annesigiller onu istemeye geleceklerdir. Birlikte fabrikadaki greve giderler. Bu öyküde biraz zorlama ve idealize etme var.

Kesen Kurdu: Çukurova’da bir toprak sahibi Güneydoğudan getirttiği ırgatlardan bir kıza tecavüze kalkışır ama cezasını bulur. Tarla sahibi bitkileri yiyen kesen kurduna benzetilmiş.

Avans: Avans alan ırgatlardan ikisi kumar oynar, pavyona giderler. Fadik aç kalan çocuklarını doyurmak için girdiği bostanda bostan sahibinin saldırısına uğrar, eline geçirdiği bir taşla başına vurup kurtulur...

Tuzak: Kırk yaşlarında, perişan ve hasta bir kadın. Kadına para bulayım derken canından olan bir yufka yürek.. Düz bir anlatım. Pek ilgi çekmiyor.

Lafçı: Kitabın en iyi öyküsü: Diyaloglar yerine oturmuş. İronik bir havası var. Çalışanlardan birisinin babası ölmüştür. Patron, işi bozulmasın diye gelen telgrafi iki ay duyurmamasını ister lafçıdan, senedini de geri verir sus payı olarak. Ama lafçı vicdanını sesini dinler, söyler, rahatlar.

Haciz: Eve hacze gelirler. Köylü haczetmesinler diye atını yatağa yatırır, hasta babam diye yutturur. Mizah öyküsü biçiminde yazılmış bu öykü de başarılı.

Zaten yazar lafı fazla uzatmadığı kısa öykülerinde vuruculuğunu yitirmiyor, daha başarılı oluyor.

Güldürürken düşündürmesini biliyor.

5-Süremez Daima Hükmü Acının, şiir, Seçki Yayıncılık 1991

Şiirlerin başlıklarında, dizelerde sürekli umut, teselli göze çarpıyor. Öğüt veriyor, direnç aşıyor: “Acılar oturmasın içine-aşka namlulaşmalı”

“dizeleri mendil yaptım/yaşlı gözlere/yaralı güvercine”

Ozanın “güvercin, kuşlar, çocuklar, sevdâ, yaşam, küldev” gibi çok kullandığı anahtar sözcükleri var. Yaşamı çam ağacına benzetiyor: “İğne yapraklı çamdır içimde yaşam/baykuşların kırık ezgilerine karşı” diyor. Kuşlardan güvercinden başka kartal, serçe, kırlangıç, saka, turna, şahan, keklik” de göze çarpıyor. Çoğu zaman simge olarak dizelere güç katıyor. “Dikil zulmedene karşı/sel gibi yürü/yürü üstüne küldevlerin” diyor. Yürek kafese benzetiliyor: “yürek kafese girmez/yaban kuş olur” denilerek kuş oluyor...

Güzel doğa betimlemeleri göze çarpıyor: “dağların yeşil kanatlarla/seviştiği yerlerde/kuşlardan bir bulut taç olur servilere”

Tarihten süzülüp gelen Nemrut kötülüğün simgesi oluyor: “bütün güçleri Nemrut’un sevene karşı” Ama gene de, “mayınlı bir tarlada sevdamızı büyütüyoruz” denilerek Nemrutlara bir meydan okuyuş var. Kimi şiirler özgür koşuk, kimileri halk şiiri biçiminde, dörtlüklerle yazılmış. Bütün şiirler küçük harflerle başlıyor, noktalamaya dikkat edilmiyor.

6-Gülyaşam, şiir, Aykırı Sanat Yayınları 1993

Bu kitabında da martı, serçe, güvercin, baykuş, kırlangıç gibi kuşlara rastlanıyor. Barışın simgesi güvercine daha çok yer verilmiş. Ayrıca şiirin başlığından da anlaşılacağı gibi çiçekler, çiçek adları yer alıyor. Çiçeklerden en çok güle, daha sonra nergis, fesleğen, papatya, kır

çiçekleri gibi çiçeklere yer verilmiş, simgeleştirilmiş. “nedir güllerin çektiği iş bilmez bahçevandan/ve nergislerin zoraki getirilişleri dağlardan “ diye soruyor ozanımız.

Gene çocuk ve çocuk sevgisi var. Sevgisizlikten yakınıyor. Gülyaşam, sevikuşu, kan çiçekleri gibi bileşik sözcükler, tamlamalar görülüyor. “yüreklerin ferhatlığı yetmiyor suların/yol bulmasına” deniliyor. Aşk gülünün erkeklerine sesleniyor. “bitsin hükmü sevgisizlerin/kan rengi güllerdir ekmekler/özge bir sevdadır hayatı savunmak/papatya olurum ellerinde sevgimin”

Dört bölüm hâlinde “Babilli Çocuğun Destanı” yazılmış. Ozan ve Koro, “Sevgili oku yucu destan daha bitmedi” diyor. Kerim Korcan'a yazdığı bir şiirinde şairleri şöyle niteliyor: “çok şeyi karşılıksız veren sebil marketlerdir şairler”. Şiir başlıkları ilgimi çekiyor: “Zapsuyu denli hırçın, munzur gibi asiyim” diyen ozanımız bizi “yaşamın yaktığı cıgaralarız” diye niteliyor. Yaptığı benzetmeler de dikkat çekici: “zaman mezarlıktan dörtnala çıkan bir ebe”, “yüreğim terk edilmiş/kırlangıç evidir”, “halkların öfkesidir karanfil” “ haramiden gizler yaşamın kuytulukları aşkı”, “şair, divani şiirlerle avutma beni” diyen, hasreti büyük T. Çiçek’in başarısını kutlar, bizi çiçeklerinden yoksun kılmamasını dileriz.

Kitap Gazetesi, Ocak-Şubat 1998, 7. cilt, 76-77.

TACİM ÇİÇEK'TEN ÇOCUKLARA

Ruşen HAKKI

Öğretmen olan Tacim Çiçek şairdir, hikâyecidir, romancıdır.

Bugüne kadar yayımladığı üç şiir kitabı, *Tırpandır Ellerimiz Acıya, Süremez Daima Hükmü Acının, Gülyaşam*, bir roman, *Aykırı Sevdalar Söylencesi*, iki hikâye kitabı, *Yaşamın Özge Yorumu, Beyaz Kısa Pantolon* ile toplumcu gerçekçi edebiyat akımını benimseyen ve Damar Edebiyat Emek Ödülü'nü 1999 alan Tacim Çiçek, çocukların iyi ve doğru kitaplar okumasını da kendine dert edinen bir yazardır...

Daha önce "Şeftali Dede" ve "Kurtkıran" adlı kitalarıyla çocukların çok sevdiği ve aradığı bir yazar olan Tacim Çiçek, çocuklara üç kitap daha armağan etti. İşte Tacim Çiçek'in son kitapları:

Elma Ağacı

Eğitim-Sen Kırıkkale Şubesi "Çocuk Öykü Yarışması"nda üçüncülük ödülü alan bu kitap, Eğitim-Sen Yayınları Çocuk Kitapları Dizisi'nde çıktı. İkinci basım Ocak 1999.

Eşek Çalanlar Çetesiyle Savaş

Kitap, Çınar Yayınları arasında çıktı. Birinci basım Haziran 1998,

Altın İkiizler, T.C. Kültür Bakanlığı Çocuk Kitapları Dizisi, 1999.

Bu kitabın arka kapağında, Tacim Çiçek ve eserleri tanıtıldıktan sonra şöyle deniliyor:

"*Altın İkiizler*: Sımsıcak bir yaz günü, 'biz nasıl doğduk' diye babalarına soran Erdal ve Serdal tek yumurta ikizidir. Babaları, soruya çocukluğunda dinlediği bir masalla gerçeği de karıştırarak yanıt verir. Bunun üzerine önce Erdal, sonra da Serdal masalın etkisiyle düşsel bir yolculuğa çıkarlar.

Düşle gerçeği sarmal olduğu bir anlatıdır okuyacaklarınız."

Eşek Çalanlar Çetesiyle Savaş ise şöyle tanıtılıyor:

"Sevgili Çocuklar,

Okuyacaklarınız, Anadolu'nun bir kasabasında geçmektedir. Dağ köylerinde, saman ve ot azlığından kış geldiğinde eşekler doğaya bırakılır. Kışın acımasızlığından, açlıktan kurtulabilen eşekler baharla birlikte çalıştırılmak için toplanır.

Köylerin çevresinden pek uzaklaşmayan eşekler, ticaretle uğraşan Hamza Bey' in adamlarınca yakalanıp kasabaya getirilmektedir.

Hamza Bey bunları sözde kedi-köpek maması yapan fabrikanın alıcısına satmaktadır..."

Her üçü de roman türünde olan bu kitapları çocukların severek okuyacağına inanıyorum.

Özgür Kocaeli Gazetesi, 30 Haziran 1999

TACİM ÇİÇEK’İN KİTAPLARINDAKİ DOĞA SEVGİSİ

Tansu Bele

Elma Ağacı

“Hiçbir işe yaramamaktansa, bir amaç yolunda ömrümü tüketmek çok daha iyi olmaz mı?” (s.36) Yarının büyükleri olacak bugünün çocuklarına verilebilecek en güzel armağan “bir amaç” olmalı. Yaşama anlam veren, yaşamın anlamı demek olan ‘amaç.’ Dahası bu amaç, insanlığın ayağını üstüne bastığı, bedenini taşıyıp yücelten dünyanın doğal yasalarına yönelik olmalı. Başka deyişle bu amaç, dünyasal doğanın bugünkü örselenmiş, yıpratılmış, tüketilmiş yapısına yönelik, yani onu yeniden verimliliğe, üretkenliğe yönlendirmeye dönük yaşamsal olanaklarının canlandırılmasına kapılar açmalı, umut çiçekleri yeşertmeli...

İşte Tacim Çiçek’in “Elma Ağacı” böylesi bir amacın ve umut çiçeklerinin simgesi: Çocuklara, ‘yaşamın bir amacı olması’ gerçeği mesajını veren yazar, bu amacın yaşadığımız dünyanın doğasına yönelik olmasının gerekliliğini, tatlı, masalsi bir dille yoğurarak anlatıyor.

Kayalık bir uçurumun dibinde büyüyüp yaşam savaşı veren elma ağacı, elmalarını aslında çocuklar için, onları düşürerek büyütür. Elma burada ‘sevgi’ demektir; uçurumun kıyısından aşağıya bakan ve onun elmalarına nasıl ulaşabileceklerini tartışan çocuklara, elmaları biran önce verebilmek isteğiyle yanıp tutuşur elma ağacı... Tıpkı doğa gibi! İnsanı saran, kuş atan çevreleyen kucaklayan doğanın da amacı insanları yaratıp büyütüp beslemek değil midir? İnsanlar onu sonuna dek yağmalayıp tüketseler, kanını canını emip yok etseler de! Tıpkı hiçbir karşılık beklemeden kendini çocuklarına adayan ‘ana’ gibidir doğa, ondan hep alanı sonuna kadar besler.

Elma ağacının çevresindeki ağaçlar, insanların ona yaptıklarını, kötülüklerini sayıp dökseler de boşuna! Elma ağacı çocukları da insanları da sevmekten caymaz. Sürekli onların yolunu bekler. Onların ağaçlara ve toprağa yarar getireceklerine inanır. Toprağın ve tohumun işlenişinin, başka deyişle doğanın yok olmasının önlenişinin insana bağlı olduğunun bilincindedir çünkü.

Doğayla insan arasındaki gizli bağı, yaşamsal birlikteliği çok iyi duyuran çocuk yapıtı “Elma Ağacı,” aynı zamanda ufacık tohumun kocaman bir

ağaç olabilme serüvenini, yani doğanın bu eşsiz yaratı / üreti/doğurganlık sürecini ya da en önemlisi ‘amacını’ incelikle ve duyarlı bir masal biçiminde anlatarak çocukları somut yararlı tarımsal bilgilerle aydınlatan bir yapıt...

Kurtkıran

Tacim Çiçek’in bu yapıtında da, yine doğa/insan ikilemini ve bu ikilemin karşılığında gelişen olayları buluyoruz. Ama bu kez, insanın karşısında bir hayvan var: Kurtkıran isimli bir köpek. Kırktıran, akıllı, özverili bir dişi köpektir, annedir. Sahibinin geleceği, para kazanması için yavrularını yaşatmaya çalışır. Tıpkı elma ağacının yemişlerini insanlar için büyötmeye çalışması gibi. Kurtkıran da yavrularını sahibi için besler, korur. Yazar, öbür yapıtında olduğı gibi bu yapıtında da yine çocuklara geleceğe yönelik yaşamsal amaçlarının doğada saklı olduğı mesajını iletmeye çalışır.

Tacim Çiçek’in ödüllü çocuk yapıtlarının bence en önemli özelliğı de, insan için güzel ve yararlı doğanın yaşamsal geleceğine bağlanmasıdır, denebilir.

“Mevlüt Kaplan Edebiyat Ödülü” 1997 yarışmasında Mansiyon alan Kurtkıran’la, “Eğitim Sen Kırıkkale Şubesi Çocuk Öyküleri Yarışması”nda Üçüncölük kazanan Elma Ağacı’nı bütün bu güzel ve yararlı yapıtları çocuk yazınımıza kazandıran Tacim Çiçek’i yürekten kutlamamız gerek.

Kitap Gazetesi, Ağustos 1998, 7. Cilt 83. S

ŞEFTALİ DEDE’NİN TACİM ÇİÇEK’İ

Bülent Habora

İlk kez İzmir’de yüzyüze geldim, Tacim Çiçek’le. Daha önceden biliyordum yapıtlarını, ama hiç karşılaşmamıştım, kendisiyle.

Cengiz Bektaş’ların, Güngör Gençay’ların, Gülsüm Cengiz’lerin yönetiminde bulunduğu son ciddi Türkiye Yazarlar Sendikası (TYS) döneminde TYS’nin İzmir Temsilcisi’ydim. Sahiden ne güzel, ne ciddi, ne sağlıklı çalışıyordu o zamanki Türkiye Yazarlar Sendikası. Sadece İzmir’de, benim temsilcilik dönemimde, yani 2 yılda, TYS adına 200 civarında etkinlik yapmıştık. Selçuk, Urla gibi çevre ilçelerde ya da kent içinde, varoşlarda ve başka yerlerde.

Metin Erten de temsilciyken çalışmalar aynı biçimde, aynı yolda yürüdü... Sonra el değiştirdi yönetim. Yeni gelenler büyük bir başarıyla(!) 3 yılda “Kayyumluk” noktaya getirdiler Türkiye Yazarlar Sendikası’nı. Neyse, Eylül sonundaki “Acil Genel Kurul”da takke düşecek, kel görünecek. Sanırım, benim rahatımın kaçtığını iddia ederek, bir takım komplolar kurduğumu imâ eden TYS’nin başı Bay Enver Ercan, benim “Kaçan rahatımın ne olduğu”nu açıklar. Onurlu bir insan olduğu için güveniyorum ona...

Neyse...

Sevgili Tacim Çiçek o günlerde Türkiye Yazarlar Sendikası İzmir Temsilciliği’nin hemen hemen tüm etkinliklerinde görev alıyor ve hakkıyla yapıyordu. Bir kez bile, bir engel öne sürüp, kaytarmadı... Üstelik dolu dolu gelirdi, hazırlıklı olurdu. Oysa önünde bazı engeller vardı. Örneğin öğretmenlik görevi... Bir yerde okulu ve öğrencileri onun her şeyiydi. Ama yine de bizi bırakmazdı. Tabi ben de söyleşi ya da panel saatlerini Tacim’i gözeterek ayarlardım... Tacim Çiçek’in en büyük sevgilisi oğlu Seçkin’di. Seçkin söz konusu olduğu zaman akan sular dururdu. Onun rahatsızlığı yüzünden sık sık tedaviye götürme zorunluluğu vardı. Bazı haftalar 4-5 gününü buna ayırırdı, tabii okul saatlerinin dışında.

Böyle durumlarda bile, TYS etkinliğindeki görevini lâıkiyla yapardı. Yalnız bir kötü huyu vardı, birikimini herkesle paylaşmak için lâfı biraz fazla uzatırdı...

Özetle Tacim'i hangi etkinliğe çağırdıysak, uzak-yakın demeden, işinin olduğunu öne sürmeden geldi, verilen görevi yaptı. Bir yandan paneller, söyleşilerin dışında dergilere, yerel gazetelere yazarken, öte yandan da yeni yapıtlarını günüşiğine çıkarıyordu.

İşte romanları: Aykırı Sevdalar Söylencesi ve Bozkırda Patlayan Tüfek.

Öykü kitapları: Beyaz Kısa Pantolon ve Yaşamın Özge Yorumu.

Şiir kitapları: Tırpandır Ellerimiz Acıya, Süremez Daima Hükmü Acının ve Gülyaşam. Çocuklar için hazırladığı kitaplar ise çoğunlukta:

Şeftali Dede, Elma Ağacı, Kurtkıran, Güvercinler, Günüşiği'na Mektuplar, Altın İkizler, Eşek Çalanlar Çetesi ve Seçkin' in Masalcı Ninesi.

Bir de oğlu Seçkin'in kahramanı olduğu, "Seçkin'in Serüvenleri" ana başlığı altında 5 kitaplık bir dizi: Ölümsüz Kuş, Masalcı Nine, Kayıp Köyün İzinde, Meçhul Kurtarıcı ve Düş Ülkesi...

T. Çiçek'in bir sevdiğim tarafı da iç temizliği ve yardımseverliği.

Herhangi bir konuda yardım isteyin Tacim'den, koşar, gelir ve işinizi halleder. Ama bu yardımları, dostlukları yüzünden zaman zaman da en yakın arkadaşlarından, çevresinden kazık da yer...

Severim Tacim Çiçek'i, her şeyden önce üretken oluşundan.

Günlük Evrensel, 28 Ağustos 2007

TACİM ÇİÇEK: ŞEFTALİ DEDE

Aysel Yenidoğanay Gökçelik

Tacim Çiçek eğitimci, şair, yazar ve güneyin havasını solumuş dost bir insan... Son dönemlerde bir de çocuk edebiyatına yöneldi. Ve bunda da oldukça başarılı... Açıkça söylemek gerekirse Şeftali Dede; Beyaz. Kısa Pantolon adlı öykü kitabından sonra okuduğum en güzel yapıtlardan biri...

Bana kalırsa Tacim Çiçek soyut yazma girişimlerini bir köşeye koyup, somut yazmayı sürdürmeli. Bu anlatımla konuya ve dile egemen oluyor Tacim... Evet, Şeftali Dede Çankaya Belediye ve Damar Dergisi 1995 ilkbahar Çocuk Roman Ödülü yarışmasında birincilikle ödüllendiril- miş.

Şeftali Dede minicik bir yürekten yayılan sevginin, katılmış gibi görünen yüreklere yayılmasını ve kök salmasını anlatır. Sevgi, doğa ve insan bir bütündür bu romanda. Çağdaş çocuk edebiyatında klasikler arasına girmeye hak kazanmış bir yapıt...

DAMAR Dergisi Ocak 2000 / 118. s

ŞEFTALİ DEDE

M. Demirel Babacanoglu

“Şeftali Dede” Tacim Çiçek’in çocuk romanı.

1995 yılında Çankaya Belediyesi-Damar Edebiyat Dergisi’in ortaklaşa düzenlediği yarışmada “çocuk romanı” ödülü birinciliği almış. Aynı yıl, aynı belediye tarafından yayınlanmış. 1997 yılında da Çınar yayınları arasında çıkmış. 108 sayfa, 15 bölümdür. Kapağında ak düzlem üstünde, kırmızı yeşil tonlarına boyanmış “Şeftali Dede” ile çocuklar görülmektedir. Kitabı baştan sona okuduğumuzda şunları söyleyebiliriz: Kitaba, tümünden roman denemez. Başkahramanı destansı öğelere sahip, 8-9 yaşlarında, ilkokul üçüncü sınıfa yeni geçmiş (s. 21), adı 23, 25, 26... 103. sayfalarda anılan Özgür adında bir çocuk. Her eylemi yapan o, çözümleyen de o. Olağanüstü bir kahraman. Bu açıdan bakılınca destan-roman denebilir! Romanın bütün kurgusu Özgür üzerine kurulmuş. Diğer kahramanlar Özgür’ün çevresinde dönen uydular gibi. Sırayla, Şeftali Dede, Anne, Dede, Yumurta Çalan Çocuk, Nine... öne çıkabilmekte... Diğerleriyse en arka yerde duranlardır. Romanı kısaca özetleyelim:

Özgür, annesiyle köyüne gider. Ortada yeni arkadaşlar edinir. Serüvenlere girer, “Şeftali Dede” ile tanışır. Ünlenir. Şimdi gözümüze takılan kimi ayrıntılar üstünde duralım: Özgür’ün ninesi, yüreğinden sayrılı olan dedesi, uzun zamandır göremediği torununu, kızını özlemektedir. Bu nedenle, annenin isteksiz oluşuna karşın, yaz dinlencesini geçirmek üzere köylerine giderler. Çocuk yıllarında, annenin başından bir olay geçmiştir. O da şu: Beşinci sınıfa geçtikleri yıl, biraz görkemli olan arkadaşını, tarlaya birlikte yemek götürürken kaçırlırlar. Kaçıranlar hapse atılır. Kızı da köyden dul bir adama verirler. Olayın suçu anneye yüklenir. (4. bölüm) Özgür’ün bu olaydan duyumu yoktur. Köyden iki çocuk üzerine yürür, dövmek isterler. “Halamızı tarlaya ekmek götürmek bahanesiyle kandırıp kaçirtan kadının oğlu bu mu?” (s. 32) derler. Özgür kaçır, yakayı kurtarır. Sonra olayın ayrıntısını dedesinden öğrenir. (Bu durumu çocuk daha önceden ilmeliydi. Çünkü başına daha kötü olaylar gelebilirdi. Neyse ki kaçığı yeğirmiştir!) Özgür, annesiyle birlikte otobüste yol alırken Torosları şöyle betimliyor:

“Oldukça uzakta, halaya duran oyuncular gibi omuz omuza vermiş, Torosları seyrettim.” (s. 9) Ne yerinde benzeti değil mi? O, benzeti sanatını biliyor! Yol boyunca çevreyi gözlüyor.

Alıştığı köyünden ve arkadaşlarından ayrılırken duygularını şöyle betimliyor: “Hiç uyuyamadım. Yatağımda gün ışığıncaya dek işkence çektim.” (s.10) İşkence çekilir mi bilmiyorum. Bence acı çekilir. Her nedense annesinin şu sözleri tırnak içine alınmamış: “Gelecek yaz getireceğim seni.” (...) ...yarın gidiyoruz.” (s.9) Özgür’ün ilginç betimlemelerinden biri daha: “Ayrılığımızdan biraz önce bana yanağını isteyerek uzatmış olmasına karşın, utancından kızarmış kız arkadaşına benzeyen bu şeftalilerden ayrılmak mı?” (s.10)

(Şimdi ne diyeceksiniz. Sekiz yaşlarında bir çocuk, kız arkadaşının yanağını kızartacak kadar âşık mı? Hemen sonra, şeftali ile yanak arasında ilişki nedir? Yalnızca renk midir?)

Bir zaman tüneli içinde büyümüş de küçülmüş bir insan görüyorum! Siz ne deriniz? Annesinin yüklü (hamile) olduğundan bile duyumlu olan çocuk, “otobüs hızlandıkça annesinin yüzü gölgelendi.” diyebiliyor. “Gölgele(n)me” betimi bir yerde şiirsel deyiş oluşturuyor. İşte bir örnek daha: “Üzerine gölge düşen gül yüzün alıştığım gibi değil.” (s.16) Birinci tümcede “gölgelendi,” “gölge düşen” betimi, hemen aynı anlam ve aynı şiirsel bakışı içeriyor. Ardından “gül yüzün” betimi geliyor. Annenin yüzü güle benzetiliyor. Söz konusu olan bu betimler, şiirsel söyleyiş içerisinde, anne ye olan yüce sevgiyi anlatıyor... Ama bu betimlemeleri çocuk yapabilir mi, tartışılabilir! Bizce bu çocuk şiirsel bilgilere sahip!

Özgür, annesiyle birlikte otobüste yol alırken Torosları geçiyorlar. Akdeniz kıyıları yarı görünür duruma geliyor. O, şöyle anlatıyor: “Yol denize dümdüz iniyordu. Kıyıyı, balıkçıları görüyordum. Bir süre sonra deniz görünmez oldu. Kıyıya paralel ve Çin Seddi gibi uzanan yüksek beton binalar vardı. İçim burkuldu. (s.18) (Alıntı arasındaki tümce cimbızlanmış /T. Ç.) Burada gözden kaçmayacak bir şey var. Denizin kenarında yükselmiş ‘beton bina’lardan, ‘balıkçıları’ nasıl görünüyor; bilemiyorum. Bir de çocuğun çevreci olduğu görülüyor. Öyle gelmiş ki duyguları, ‘içi burkul’uyor! Sonunda köye varıyorlar, ilgiyle karşılanıyorlar. Dedesi, ninesi kucaklayıp öpüyor onları. Komşular, çocuklar gelip gidiyorlar, kısa zamanda alışıyorlar birbirlerine. Sabah soruyor ninesi: “İyi dinlendin mi Özgür’üm?” “Evet nine dinlendim. Buranın havası ne güzel! Şimdi yaşadığımız şehirde olsaydım terlemiş

olurdum. Burada hava hem serin hem kuru.” Söyleyişe bakılırsa, yayla bir yerde olduğu anlaşılıyor köyün.

Ama ardından gelen betim düşüncenizi değiştirebiliyor: “Ağaçsız denecek kadar çıplak, susuz, taşlı kayalık bir yamaçtaki bu küçük Anadolu köyünün görüntüsü içimi yaktı. Gürül gürül akan suyu yoktu. Gölü yoktu, içme suyu bile güçlükle getirilmiş.” (s.27) Bu tümceden yola çıkılacak olursa, köyün İç Anadolu’da bir yerde olduğu anlaşılıyor. Sürdürelim okumayı:

“Bazı köylülerin bin bir çabayla yetiştirdiği badem, kavak, kiraz dışında bozkıra seyrek biçimde dağılmış yabani zeytin ağaçlarından başka bir şey yok!” (s.28) Bu betimlemelere göre de köy Torosların Akdeniz’e bakan yamaçlarında bulunduğu anlaşılıyor... Ama bilinen köy çocuğunun düşündeki köye uygun değil. (Boşuna uğraşmayalım değil mi, köyün nerede olduğunu bilemiyoruz!)

Özgür’ün belki de en ağır basan yanı, en destansı yanı örgütçü oluşudur. Köyün çocuklarını örgütüyor. Annesinin sıfatladığı gibi “çocuklar ordusu(nun) komutanı” (s.79) oluyor Onlara Behrengi’nin “Bir Şeftali Bin Şeftali” kitabını okuyor.

Sahip Ali ile Polat’ın serüvenlerini anlatıyor.

Sahibi “kötü ve cimri” olan Şeftali bahçesinden yalnızca Sahip Ali ile Polat meyve aşırabiliyormuş. (s. 44) Ve bir gün şeftali yüzünden Sahip Ali ölüyor. Çocuklardan biri “Allah kahretsin, Sahip Ali’nin şeftali yüzünden ölmesi ne acı...” (s.45) deyip, şeftali bahçesine gitmeye karar veriyorlar. Bahçede iki köpeği ile “kaçık ihtiyar” vardır. O nedenle bahçeye girmek zordur. Zorluğu yenmek içim çevreden topladığı taşlarla, duvarın üstüne çıkmak için bir merdiven yaparlar. Duvarı aşarlar. Şeftali yerler, torbalarına doldurup dönerler. “Kaçık ihtiyar” onları görür, ama ses çıkarmaz. İkinci kez geldiklerinde yakalar onları, cezalandırmaz. Dost olurlar. Şeftali toplarlar, sandıklarlar, “ihtiyar”a yardım ederler. İhtiyar pazara götürüp satar. Evet, bilindiği gibi, yazar da öğretmen; Behrengi de... Kitaplarının adı da birbirine benziyor. Olaylar da öyle. Yalnız tek ayırım(!) “Şeftali Dede”de çocuklar ölmüyor. Dostluk ve barış oluyor... Bu açıdan gözleyince, her halde “Şeftali Dede”nin esini buradan çıkıyor denebilir. Bakın, neden “kaçık” ihtiyar denmiş bahçe sahibine. Bir gün yakın köylerden bir çocuk, gizlice bahçeye girmiş. İhtiyarın köpekleri onu ısırmış. İhtiyar onu alıp hemen hastaneye götürmüş, iyileştirmiş. Sonra da duyurmuş çocuğun annesine babasına

olayı. O da fena halde tokatlamış onu. Araya çocuğun annesinin girmesiyle tatlıya bağlanmış sonuç. Çocuğu evlat edinmiş, ortaokula yazdırmış, okumasına yardımcı olmuş. Zaten kendisinin evlatları da yanına uğramıyormuş yıllardır... Olay köyde duyulunca “kaçık ihtiyar” demişler ona... (11. bölüm)

Özgür, “Bir Şeftali Bin Şeftali” kitabını bahçede yitirdiğinin ayrımına varır. Yaptıkları işin kötü olduğunu anlar. Ya kitabı ihtiyar bulursa, ya dedesine haber verirse... “Bizim bahçeye girdiğimizi anlar, tuzak kurar bize, ya da kitabın sahibini araştırırsa benim olduğumu öğrenir. Bu hiç de iyi olmaz. Dedeme olmadık şeyler söyler. Dedem sinirlenebilir. Bu da kalbine zarar verebilir.” (s. 66)

Bütün bu kuşkuyla rahatsız olan Özgür, kitabı bulmak için üç arkadaşıyla bahçeye girer. “İkişer, üçer metre arayla aynı sırada ilerler. Mayın arayan kaçaklar gibi.” Yürüdükleri yeri “didik didik” ederler. (s.70) Ama kitabı bulamazlar. “Kaçık ihtiyar” bulmuş ve okuttuğu çocuğa vermiştir. Bahçeye girerler. İhtiyar yakalar onları. Özgür bu anı şöyle anlatıyor: “Evet, dedi, dedemin sesine benzeyen sesin sahibi kolay gelsin çocuklar. Dördümüz de donup kaldık.(...) Yuvarlak yüzlü şapkası sol yanına eğik, hafif şehla bakışlı, beyaz tenli ve beyaz sakallıydı ihtiyar. Çok sevimli görünüyordu.” (s.73)

Evet işte, bu sevimlilik onları kurtarıyor. Her zaman böyle bitmeyebilir sonuç... “Kaçık ihtiyar”la dost olurlar, dede-torun hâline gelirler. Şeftali bahçesinin kapısını her zaman açık tutar onlara. Her gelişlerinde; “Bahçeye buyurun çocuklarım, bahçeye buyurun. Ne bekliyorsunuz? Sizden başka kimim var benim?” (s.81) der. Köyde herkes ihtiyarın bu denli yumuşayacağına inanamaz. Özgür için şöyle derler: “Bunda şeytan tüyü var. Koca buna gıkuzu gibi etmiş. Adam çocuklar diyormuş da başka bir şey demiyormuş.” (s.80) Özgür’sse herkesin mutlu olmasını isteyen bir çocuk. “Şeftali Dede’nin de mutlu olması gerekiyordu. Herkesin mutlu olmasını istiyordum.” (s.96) Özgür, sanki bir barış elçisi. Mutluluk veren bir büyü! Ama bunları yaparken yanlış da yapar. Sözgelimi, şeftali bahçesine izinsiz girmesi...

Yumurta çalan çocuğu kurtarmak için yalan söylemesi... Bakkal şöyle uyarır Özgür’ü: “Özgür için bırakıyorum, sakın yumurta çalıp bana bir daha getirme, sakın yumurta çalmandan dolayı pişman ederim. (...) Özgür, sen de bir daha başkalarının suçunu üstüne alma, bu böylelerini cesaretlendirir. (s.58)

Özgür yalnız gezen bu çocukla yakınlık kurar. Onun sorunlarını öğrenir. Çocuğun babası silahıyla askerden kaçmış, evine gelmemiştir. Babasızlık onu, tek başına yalnız bırakmıştır. O da birilerinin dikkatini çekmek istemektedir. Bu işi Özgür yapıyor. “Baban bir gün gelecektir,” diyor. (s. 60) ona, dedesinden öğrendiği bir oyunu oynuyor; şöyle: İçi boşaltılmış ceviz kabuğunun içine bok böceğini koyup yapıştırıyor. Onu yanar ateşin yakınına koyuyor. Eğer ceviz yürürse babası dönecektir. Isınan kabuk, sallanıyor, deviniyor; içindeki bok böceği onu hareket ettiriyor... çocuk içindekinden habersiz ya: Babam dönecek, babam döneceek, diye bağırarak köye koşuyor. (s.64)

Sakin siz böyle yapmayın bok böceğini yakabilirsiniz.

Özgür çocuğun dostluğunu kazanıyor. Birlikte oluyorlar artık. Dönüş zamanı geldiğinde, yaptığı yanlışları söylüyor ona: “Seni kandırdım,” diyor. Çocuksa, “biliyordum,” karşılığını veriyor. “Birine inanmak, birinin benimle ilgilenmesini bekliyordum. Rahat ol, sen varmış, babam varmış gibi yapacağım artık.”(s.105) Buradan çıkaracağımız kıssalar olmalıdır. Herkes kendine ne kadar yakınsa, o kadar sorunları olanlarla ilgilenmelidir. Buradan bakınca toplumun ağır yükü Özgür’e yüklenmiş. İhtiyar kitabı bulmuş, ortaokulda okuttuğu çocuğa vermiş. Onun yardımıyla da Özgen Seçkin’in “Dört Mevsim Türküleri”ni, Vedat Dalokay’ın “Kolo”sunu, “Oğluma Mektuplar”ı, “Benim Üçkâğıtçım”ı almış, armağan etmiş Özgür’e... (s. 98) İhtiyar bununla da yetinmiyor İlçe Tiyatrosunda oynan “Dört Mevsim Türküleri” oyununa götürüyor çocukları. (s. 100) Doğrusu Özgen Seçkin’e çekilen kıyak mı ne gözden kaçmıyor.

Artık köyden ayrılma zamanı gelmiştir. “Bizi bekleyen kalabalığı gördük. Çok sevindik. Sanki köyün tüm insanı, çoluğu-çocuğu, bizi yolcu etmeye gelmişti. İçim içime sığmadı. Hepsiyle tek tek görüştük. Öptük birbirimizi. Sarıldık birbirimize. Annemin çocukluk arkada şının annesi de geldi sonunda. Annemi gözlerinden öptü.” (s. 106)

Annenin arkadaşı da daha önce gelip, Özgürlerle barışmıştı.

“Annemin söylediğinden çıkmamak artık canıma yetti. Yalan üstüne yalan olur mu? Kimse başıma gelenden sorumlu değil, ne siz ne de kızınız inanın. Kör bir inat anamınki.” (s. 67)

“Ninemden, dedemden ayrılmak zor oldu. İkisi de ağlıyordu. Minibüsün önüne bindik.” (s.105) “Minibüs hareket etti. Başımı camdan çıkarıp

bağırdım: Hoşça kalın hepinizi yüre ğimde götürüyorum! Şeftali Dede seni hiç unutmayacağım.” (s.107)

Şeftali Dede sevinçli. Özgür’ün yazdığı mektuplar sonuç vermiş. Oğulları geliyor artık yanına... Güzel değil mi? Bunca anlatıştan sonra, daha söylenecek sözümüz çok değil. Tümceler yerli yerine konulmuş, güzellikler iç içe oturtulmuş, insanlar arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine önem verilmiş, yeterince çatılmış, kurgulanmış bir destan-roman, dilerseniz benim eksikliklerimi tamamlamak, söyleyecek sözleriniz için bir de siz okuyun.

Tacim, Anadolu’nun yetiştirdiği yazarlardan biri.

Arkası gelecektir, bekliyorum.

Hepinize şeftali tadında (...) bir dünya diliyorum.

Çalı Kültür Sanat Dergisi, Eylül 1998, 20. S

ŞEFTALİ DEDE

Aliye Büyükbahçe

Size, zevkle okuyacağınız bir kitaptan; Şeftali Dede'den söz edeceğim. Bir ilkokul öğrencisi olan Özgür'ün çevresinde gelişen olayları anlatan bir roman... Çınar yayınları, çocuk kitapları arasında yer almış. Bu yapıtı görünce "çocuk kitapları" yalnızca çocuklar tarafından mı okunmalı" diye düşündüm. Büyükler ellerine hiç almasınlar mı onları? Türkçe öğretmenimiz hep: "Ben çocuk kitapları okumayı çok severim," der. Bu kitabı okuyunca neden böyle dediğini daha iyi anladım. Şeftali Dede'nin bana öğrettikleri olduğu gibi, annelere, babalara, dedelere... vb de gösterdikleri çok.

Kentten köye ilk kez gelen Özgür, orada geçirdiği günlerin ardından ayrılırken içine çöreklenen acının nedenini anlamaya çalışıyor:

"Yatağımda gün ışıyınca kadar işkence çektim. Yaşadığım çevreden farklı duyguları, kişileri, yaşamı tanıdığımdan mı? Uzun yaz günlerinin sıcağına aldırmandan yaşıtım çocuklarla bambaşka bir dünya kurduğumuzdan mı? Hastalığına rağmen buna aldırmandan her gece beni yatağının kenarına oturarak birbirinden güzel hikâye ve masal anlatan dedemi özleyeceğimden mi? Ya da şeftali bahçesinden başka zenginliği olmayan, köylülere göre asabi, geçimsiz, yarı deli, bunak; bana kalırsa sevimli mi sevimli, can tatlısı, görünüşüne rağmen yufka yürekli, platin saçlı, hoşsohbet, minyon tipli Şeftali Dede'ye düşkünlüğümden mi?... Köye gel meden önce bir dedem vardı. Sevgili Masalcı Dedem.... Şimdi iki dedem var: İkincisi dünya tatlısı Şeftali Dedem..."

Şimdi düşünüyorum ki bizim de bir Şeftali Dedemiz olsa, hatta Kiraz Ninemiz, Elma Babamız, Çilek Annemiz... Böylesi büyüklerle dünya ne güzel bir yer olur. İnsanlar birbirlerini iyice tanımadan yargılamaya, eleştirmeye ya da yüceltmeye kalkışmasalar; şu

önyargılardan bir kurtulabilsek... Şeftali Dede'yi okumanızı isterim.

Aykırısanat Dergisi / Ocak-Şubat 2003 / 58.s

KURTKIRAN VE ŞEFTALİ DEDE

Güler Yıldız

Medyadaki şiddet çocuk dünyasına nasıl el attı?

Çocuğun sahip olduğu bol hülyalı yaşam anlayışında iyimserlik, sevecenlik, dostluk, dürüstlük gibi tohumları atmak kimin görevi? Bu soruları net yanıtlamak globalleşmeyi yanlış anlayan zihniyetlere vurulan iyi bir darbe olacak sanırım. Çünkü dışa bağımlı ekonomik, kültürel politika evimizin sevimsiz konuğu gibi...

Evinde her akşam bu sevimsiz konukla yüz yüze gelen çocuğun nasıl etkilendiğini tahmin et mek zor olmasa gerek.

Tacim Çiçek, şiiri bırakıp öyküye; özellikle çocuk kitaplarına yöneldikten sonra, çocuklar için zengin kaynak oluşturdu. Öğretmen oluşu çocukların dilini iyi anlamasını sağladı; bir de baba oluşu. Kitaplarında çocuklara köy yaşantısından şehre geçişin, şehir-köy trafiğinin çocuğu etkilemesi gibi bağitlar kuran Çiçek, Kurtkiran ve Şeftali Dede ile iyi bir çizgi yakalamış.

Kurtkiran, bir çoban köpeğinin öyküsü.

Köpeğe dil, düşündüklerini zekice uygulamasını sağlayan bir yeti veren yazar, dişi Kurtkiran'ın yaşam mücadelesini çocuklara sunuyor. Mevlüt Kaplan Edebiyat Ödülü 1997 "Çocuk Romanı Yarışması"nda Mansiyon alan bu kitap 24 bölümden oluşuyor. (İlk baskısını Özgür Eğitim, son 2 baskısını da Ceylan yayınları yapmış.)

Şeftali Dede isimli kitap ise annesi ile birlikte hasta dedesini ziyaret etmek için köye giden, ilk günlerde çok sıkılan, ancak daha sonra köyün gözbebeği, küskünleri barıştıran zeki Özgür'ün hikâyesi. Kitap Çankaya Belediyesi ve Damar Edebiyat Dergisi 1995 ilkbahar Çocuk Roman Ödülü yarışmasında birincilik almış. (İlk iki baskısı ödöl aldığı yıl yapılmış, daha sonra Çınar yayınları da iki baskı yapmış.)

2007'den beri de Elma Ağacı adlı romanla Özyürek yayınevi tarafından her iki kitabın da 7. baskıları gerçekleştirilmiş.)

Özgür'ün köy yaşantısında Behrengi'nin "Bir Şeftali Bin Şeftali" isimli öyküsü de kıssadan hisse olarak yer alırken, dedesinden dinlediği hayal üzerine insanların nasıl abartı yaptıkları da bir başka önemli nokta. Çocukların gelişim devresinde ihtiyaç duyduğu ve ileriki yaşamlarında

temel gelişim olarak yer alan yapı taşlarının oluşumu için de ayrıca önemli notlar var.

Tacim Çiçek, çocuk kitaplarına yönelişindeki nedenlerini şöyle sıralıyor: "Türkiye'de yayınevlerinin %70'i çocuk kitapları yayınlıyor.

Mesleğim gereği çocuklara önereceğim kitapları önceden okuyorum. Süreç içerisinde çocuk kitaplarına da ilgi duymaya başladım. Çocuk kitapları yayınlayan yayınevleri hep aynı şeyleri ısıtıp ısıtıp kitaplaştırarak, çocukları kar alanı görüp sömürdükleri sonucuna ulaştım. Yayınevlerini uyarma nitelikli mektuplar yazdım, ancak yanıt alamadım. Bu konuda teknikleşmiş yazarları düşünce özürü olarak isimlendiriyorum.

Çocukluğumda bildiğim masalların, fablların yeniden, yeni dille sunulmasına karşı değilim. Bunun yanında çağdaş değerlere önem veren, paylaşımcı, dostluğu öne çıkaran, arkadaş, çevreci, emek gibi bazı şeyleri gözetten yeni şeylerin de yazılması gerek tiği sonucuna vardım. Bu olumsuzluklardan sonra, "Bence çocukları için edebiyatı olmayan toplumun büyüklerinin durumunu görüyoruz" düşüncesine sahip oldum.

Büyükleri okumayan toplumun çocuklarının kazanılması için yeni şeyler yazmak gerekiyor."

Bu bir adım. Çocuktan çıkılan bir adım hem de.

Çocuk edebiyatının mutlaka olması gerektiğini de kaydeden Çiçek, 1994'de başladığı alternatif çocuk kitapları dizisine başladı. 18 kitap yazdı, tamamı yayımlandı.

Çiçek, önce çocukların kazanılmasından yana. Çünkü çocukları kurtarılmış bir ülke in sanının tümüyle kazanılmış olacağını biliyor.

Çınar Haftalık Kent Gazetesi, 1999, Mersin

BİR ÇOCUK ROMANI: ŞEFTALİ DEDE

O. Nuri Poyrazoğlu

İlkin adı ilgimi çekmişti. Talip Apaydın'ın Kurtuluş Savaşı'yla ilgili romanlarında geçen bir "yadır"ın adını çağrıştırıyordu. Dergimize, şiirler, öyküler gönderiyordu. İnat edercesine yazıyor, sürekli olarak kendini yeniliyor, geliştiriyordu! Öğretmen/Yazar Tacim Çiçek'ten söz ediyorum. Tacim Çiçek'in " çocuk yazınıyla ilgili ürünlerinden biri, kitaplaşmış olarak elimizde:

Şeftali Dede/Çankaya Belediyesi Yayınları/Ankara 1995/95 sayfa.

Kitap, Damar edebiyat dergisiyle Çankaya Belediyesi' nin birlikte düzenledikleri "2. İlkbahar Öykü ve Şiir Yarışması"nda çocuk romanı dalında birinci seçilmiş. Süleyman Bilgin'in kapak ve iç desenleriyle zenginleştirilmiş kitabın basımında "Galeria Ankara Esnafı"nın katkıları olmuş. Dedim ya, bir çocuk romanı bu.

Anası babası öğretmen olan, ilkokul 3. sınıf öğrencisi Özgür'ün, annesinin köyündeki bir yaz dinlencesinde yaşadıklarını içeren bir roman. Sevgiyi, ilgiyi, dostluğu öne çıkaran; kır yaşamına ilişkin sağlam gözlemler içeren, yapaylığa düşmeyen bir roman. Küçük bir alıntıyla bu saptamayı örnekleyelim:

"Çok uzak yoldan geldiler", dedi, "komşular, artık kalkalım da dnlensinler. Soracaklarınızı, söyleyeceklerinizi başka güne bırakın. Günlerin köküne kıran mı girdi. Oturduk mu kalkmasını bilmiyoruz. Kadın, yüklü üstelik... Sonra, çocuğun gözünden uyku akıyor. Evde hasta da var." (s.15) Roman, başkahraman Özgür'ün ağzından (birinci tekil kişi) veriliyor. Güzel bir yöntem...

Ama Özgür öyle sözler söylüyor, öyle yorumlar yapıyor ki değme yetişkin söylemez o sözleri. Yer yer eskimiş sözcükler, yerel sözcükler kullanılsa da, kimi noktalama yetersizlikleri bulunsa da Şeftali Dede, çocuklarımıza salık verebileceğimiz, anlatımı akıcı, iletisi çağdaş bir kitap.

Öğretmen Dünyası dergisi, Aralık 1996

KLASİK MASALLAR VE ÇOCUKLAR

Aytül Akal

(...) Erdal, devi fırına itip de kapağını kapadığında, “Ağır ve koca sacı tandıra kapadım. Sesi çıkmaz oldu. Tuhaf bir et kokusu mağarayı doldurdu. Mumdan bir insan maketi gibi gözlerimin önünde eriyip yandı. Acıma hissetmedim,” diye anlatır. (Altın İkizler, T. Çiçek, T.C. Kültür Bakanlığı)

(Not: Bu kitap da “çocuk dizisi” kitabı olarak hazırlanmış)

*İzmir Tömer Anadili Dergisi,
Kasım-Aralık 1999, 15. sayı, 28. sayfa.*

EŞEK ÇALANLAR ÇETESİYLE SAVAŞ

Aytül Akal

Anadolu'nun bir köyünde köylüler, eşeklerini, kış gelince doğaya salarlar. Böylece eşekleri beslemekten kurtulur, bahar geldiğinde sağ kalanları toplayıp yeniden işe koşarlar. Eşeklerin kimi kurda yem olur, kimi kardan kıştan sağ çıkamaz ama köylüler yine de kışın eşekleri beslemek istemezler. Ancak, doğaya salınan eşekleri toplayıp onlardan sucuk yapan açığöz Hamza Bey çıkar ortaya. Eşekleri toplaması için bir çete kurar. Sadık ile Metin, bu çeteye karşı koymak için her yolu deneyen yürekli iki arkadaştır.

Öykü, köylüleri, onların saflığından yararlanan kötü kişileri ve yaşam biçimlerini aktarıyor bize. Eşeklerin kesilmesi ile ilgili betimlemelerin yanı sıra, kitabın son iki sayfasında yer alan ve harabelerdeki hortlak kızın öyküsündeki gerçeği anlatan mektubun içeriği, 12 yaşın altındaki çocuklar için uygun olmadığından, kitabın özellikle 12 yaşın üstüne önerilmesi gerekir.

Cumhuriyet Kitap, 13 Ağustos 1998

KURTKIRAN

Aytül AKAL

Okuma yaşı: 10 /Kurtkiran, Tacim Çiçek Özgür Eğitim Yayınları Kurtkiran Kangal cinsi dişi bir köpektir. Ona bu ad, kurtlara karşı kahramanca savaştığı ve onları yendiği için verilmiştir. Akıllı, güçlü bir efsane köpektir. Kurtkiran'ın yavrularına bir talip çıkar. Ama yavrular, ormanda büyümeli ve birer vahşi canavara dönüşmelidir. Köpekleri isteyen kişi, ancak bu şartla yavrulara para ödeyecektir. Kurtkiran'ın sahibi Hamdi, bu akla uyar ve doğurmak üzere olan Kurtkiran'ı uzaklardaki ormanda hazırladığı bir barınağa götürür. Kurtkiran, burada soğuk ve açlıkla savaştıkça, yavrularını gerçek bir kurt gibi büyütecektir. Bu mümkün olacak mı acaba? Kurtkiran'ı ve yavrularını nasıl bir son bekliyor? Bu heyecanlı öyküyü okurken, karşılaştığınız redaksiyon hataları hatta paragraf atlamaları karşısında hayrete düşebilirsiniz! Bu hâliyle nasıl baskı yapılıyor insan şaşırıyor. Yeni baskısında, dikkatle elden geçirilip düzeltmelerin yapılması şart.

Cumhuriyet Kitap,11 Mart 1998

ŞEFTALİ DEDE

Aytül Akal

Özgür, okumayı çok seven, 8-9 yaşlarında bir çocuk. Annesiyle birlikte, dedesini ve anneannesini görmeye köye gider. Özgür, köyde, annesinin neden o güne kadar köye gitmek istemediğini, Şeftali Dede adını taktığı ihtiyarın gerçek kimliğini, arkadaşının neden yumurta çaldığını öğrenmekle kalmayacak, köyün tek şeftali bahçesine dalıp heyecanlı bir serüven de yaşayacak. Özgür, yardımsever, barışçıl kişiliğiyle, köyden ayrılırken, ardında onu çok seven dostlarını bırakacaktır.

Cumhuriyet Kitap, 26 Mart 1998

ALTIN İKİZLER

Aytül Akal

Okuma Yaşı: 12+

Kitaba başladığınızda az çok gerçek yaşamdan alınmış bir öykü ile karşı karşıya olduğunuzu sanıyorsunuz.

Çünkü öykü, ikiz kardeşlerden Erdal'ın ağzından, sanki o anda ya şanıyormuş gibi anlatılıyor.

Erdal babasına sorar. Babası, Erdal ile Serdal'ın nasıl doğduklarını anlatmaya başladığında, okurlar kendilerini pek de hazır olmadıkları, ancak soluk soluğa okuyacakları bir masal kurgusuyla karşı karşıya bulur. Kitabın ilginç yanı yalnızca bu değil. Bu masalda, geleneksel tüm masal öğelerinden yararlanılmış ancak tüm bu öğeler tamamen yepyeni bir konu içinde ele alınmış. Masallar, miş'li geçmiş zaman içinde anlatılırlar.

Oysa bu masal, sekizinci sınıfa geçmiş, on dört yaşında bir çocuğun ağzından anlatılıyor ve nefessiz okunuyor. Masalın içinde daldığınızda, devler yaşar mı, Kurukafa da kimmiş, hiç altın suyundan nehir olur mu, on dört yaşında bir çocuk evlenir mi, atlar, aslanlar görünmez olur mu gibi sorular sormayıp, masalın keyfini çıkarmaya çalışın.

Erdal devi fırına itip de kapağını kapadığında, yine kendi ağzından "Ağır ve koca sacı tandıra kapadım. Sesi çıkmaz oldu. Tuhaf bir et kokusu mağarayı doldurdu. Mumdan bir insan maketi gibi gözlerimin önünde eriyip yandı. Acıma hissetmedim" diye anlatsa da, şiddet ve öldürme öğelerine bu masalda, çocuklar için olduğu söylenen oysa çoğu kez yetişkinlere seslenen diğer masallarda olduğundan çok daha az yer verilmiş. Kitabın üzerinde "Çocuk Kitapları Dizisi" yazıyor ama aslında bu masal, 12 yaşından büyükler için...

Cumhuriyet Kitap, 11.07.1999

NİNELER VE DEDELER

Nur İçözü

(...) Çocuk yazınıni seçen yazarın, okurunun çocuk olduğunu asla unutmaması gerekir. Hesaplaştığı alan kendi dünyası değil, çocuğun dünyasıdır. Yazar belki kendi yaşamından kesitler sunuyor öyküsünde, belki de hiç varolmayan, ama bir gün gelip kucağına almayı beklediği torununu taşır düşlerinden satırlara. Bazen de Tacim Çiçek gibi, kendi oğlunu, kendi annesini kitabının kahramanı olarak tanıtır okurlarına. T. Çiçek, “Seçkin’in Masalcı Ninesi”nde, ölüm gerçeğini vurgulamış. Babaannesini kaybeden Seçkin’in gerçeği kabullenmeyişi kendine düşsel bir çıkış yolu buluşu, öykünün temasını oluşturuyor. Anne-baba, çocuklarıyla ilişkileri konusunda kendileriyle hesaplaşıyor zaman zaman.

Seçkin’in babaannesine ulaşma yolu olarak ‘Alaaddin’in Sihirli Lambası’ esprisinden yola çıkılarak fantastik bir masal dünyası kurgulanması, öykü içinde değişik masallar okunması açısından iyi düşünülmüş. Ancak soyut-somut kavramı çok iç içe geçmiş. Seçkin’in neredeyse marazi bir hal alan düşsel gezintileri karşısında annenin psikolojik bir yardım arayışına, babanın sık sık karşı çıkması, hele bir de sonunda “Benim oğlum sadece düş kuruyordu, onu neredeyse tımarhaneye gönderecektin...” demesi ne derece doğru bilmiyorum Üstelik bilinçsiz aile ve eğitimcilerin, pek çok çocuğu bunalıma ittiği günümüzde pedagojik yardımların doğal kabul edilmesi gerekirken!..

“Şeftali Dede” diğetine göre teknik açıdan daha özenli hazırlanmış bir kitap. Kapak çalışması ve iç resimler Oğuz Demir’e ait. Sevimli, neşeli tipler. Yazarın kurgusu da, anlatımı da çok daha başarılı... Yolculuk ve köy yaşamı gayet iyi betimlenmiş. Fakat hedef kitlenin çocuk olduğu ne yazık ki zaman zaman yine unutulmuş. Belki de köylerde kız kaçırmanın, dağa kaldırmanın, bekaret sözcüklerinin

sakınılmadan kullanılmasının olağan olduğu savından yola çıkmıştır yazar. Ancak metinde belirleyici bir öge olmayan bu ayrıntıyı satırlara taşımak şart mıydı?

Radikal Kitap, Ocak 2002, s 45

“GÜNIŞIĞI”NA MEKTUP YAZMAK

Ahmet Günbaş

Siz bugüne yaşayadurun, Tacim Çiçek epeydir, iğneyle kuyu kazar gibi sabırlı, çetrefil, bir o denli sevgi dolu bir işle uğraşır: Mektuplar yazıyor Günişığı'na!

Günişığı da kim mi? Bence bakarkör bir soru bu! Yani, her gün gördüğünüz aydınlığın adresini nasıl sorarsınız?

Ola ki siz, günişığına hasret karanlık, izbe, örümcek ağlarıyla dolaşık bir yerde yaşıyorsunuz.

Gün ışığının yansıması bile yok içinizde!

Evet, Günişığı'nı derleyip toparlayıp tomur tomur çiçek açan bir gençlik adı yapmış Tacim Çiçek. Günü ışıkla buluşturan her türlü erdemi gözleri kamaştıran bir ışık topu gibi onda şekillenmiş, onda buluşturmuş.

“Ağacı yaşken eğmek” eğilimi var ya! O denli içtenlikli bir yaklaşımdır bilinmez. Şöyle böyle bir 30 yıldır paldır küldür “çocuk edebiyatı” deyip körpecik beyinlerin yakasına yapıştığımız bir gerçek. Bunun pedagojik bir yönetimi olduğunu unutup, çocuğun dilinde, ruhsal dünyasında onulmaz yaralar açan acemi ellerde, ağacı ne yana doğru eğdiğimiz tartışma konusudur! Sözüm, ÇOCUĞU tatlı karlar bırakan bir meta fetişizmi hâline getiren anlayışa el bette! Doğru yapana ne diye bulaşalım.

Hadi, ilk gençlik çağına geelim:

Masallarla, olmadık düşlerle bezediğimiz, yaşam gerçekliğine karşın bir sürü yalanlarla köşeye sıkıştırdığımız çocuk, erginliğin basamaklarını çıkmaya başladığında, gösterimdeki film kopmuş olur. Dış dünyayla iç dünyasını dengeleyecek, nereden gelip nereye gittiğini gösterecek bir kılavuz yoktur artık yanında. Hiç tanımadığı gelgitler içindedir. Bedenine ve beynine yabancı!.. İçgüdüselliliği ağır basmadığından, çoğu 'deneme-yanılma' yöntemiyle öğrenir her şeyi.

Ya o çağdışı eğitim sistemine ne buyrulur? İnsanlık tarihiyle bağdaşmayan, gerçekliğin yanından bile geçmeyen bencil öğretiler, yavan kitaplar, suskun öğretmenler!..

İlk gençlik delişmendir; arar bulur, bulduğu şeyler canını yaktığında da iş işten geçer. O ana değin yaşamadan yana hiçbir şeyi paylaşamadığımız gencimizle yanılırları paylaşmak zorunda kalmaz mıyız?

Hep biliriz; mektuplaşmak bir iç dökme sanatıdır. Babadan oğula, anneden kıza, bir dosttan diğerine.

Yazıyla biçimlendirilmiş içtenlikler yumağı...

Özellikle doruksal iletişimlerde kişi, anlatamadığı nice ayrıntıları mektuplara döker. Aşk mektuplarının gizemi burada gizlidir belki. Kimler arasında olursa olsun, "mektup yazsam ister misin/Postacının elleri yansa sıcağından" diyen şair. Yürek taşkını duygularına güvenerek söylemiş olmalıdır bu dizeleri. Konu ilk gençlik olunca, 'yılanı deliğinden çıkaran bir dil'le seslenmek zorundayız. Yoksa, gül bebeler çağından kalma sevmelerle yetinir ergenimiz. Aksine inanmaz, kanıksamaz, soğuk durur.

Bunca söylevden sona sözü T. Çiçek'in "Günüşiği"na Mektuplar"* yapıtını getirmek istiyorum. Baştan da belirttiğim gibi, adı Günüşiği olarak sembolize edilen bir çocuğun, daha doğrusu bir gencin katında tüm ilk gençlik kesimine yazılmış 25 mektubu içeriyor. Merak edenler, mektupların devamını Damar dergisinden okuyabilir.

Çiçek'i öncelikle dilinin kıvam' için kutlamak istiyorum. Dedik ya, sevgiyle yaklaşmış, sevgiyle doldurmuş sözcüklerini. Üstelik pırıl pırıl bir Türkçeyle sesleniyor. Böylece dedikleri pürüzden arınmış; kısa, kesin ve çarpıcı tümcelerle yalınlık kazanmış, bir mektup diğerini aratır hale gelmiş.

Çiçek'in temel yönlendirmesi edebiyat!.. Hani, şu okullarda hiç sözü edilmeyen, bağlandığı toplumcu-gerçekçi özelliği yüzünden var olma yazgısıyla baş başa bırakılan edebiyat. Mektuplar boyu özgeçmişleri ile edebi kişilikleri ürünlerinden alıntılarla özetlenmeye çalışılan bir dizi yazarın adı kabarık bir risk

oluşturuyor. Bir kısmı hayatta olmayan o güzel insanların adlarını şöyle bir sıralayayım isterseniz:

Özgen Seçkin, Adnan Yücel, Samed Behrengi, K. Kadir, İsmail Uyaroğlu, Hüseyin Güney, Hüseyin Yurttaş, Mehmet Güler, Haydar Ünal, Abdulkadir Bulut, Nâzım Hikmet, Rıfat Ilgaz, Ahmet Arif, Enver Gökçe, Hasan Hüseyin, Erdoğan Söyümez, Metin Demirtaş, Abbas Sayar, Can Yücel, Fakir Baykurt, Arif Damar ve Muzaffer Arabul. Hemen hemen tümü aynı cephenin adamı... Kendilerini olağanüstü bir insanlık sevgisiyle mayalayan, ülkelerinin bağımsızlığı ve özgürlüğüne toz kondurmayan, savaşızsız sömürsüz bir dünya için yanıp kavrulan... Canından aziz bildiği davasını savunmak uğruna işinden gücünden olan, mahkemeleri hapishaneleri aşındırıp sürgüne gönderilen, gizli-açık ölüm fermanlarıyla kovalanan...

Evet, daha adını anımsadığımız bir nice yazar müfredatlarda yok! “Büyük insanlık” uğruna kalem oynatan saygın yazarların sakıncalı, düşüncelerinin koşutluğundaki yaşamın güzelliği ile çelişiyor. Yıllardan beri anlaşılmaları, okunmaları yasaklara, engellere takılıyor. Bir yandan yapay Sanat kavgaları arasında güme gidiyor hedefleri, saptamaları. Her şeye karşın ilk gençlikten başlayarak bize özgü olanı, yaşamla iç içe geçeni anlamak zorundayız. Çiçek'in şu gerekçeli uyarılarına katılmamak olası mı: “Seçici olmalıyız. Hazırcı olmamalıyız. Araştırmalıyız. İne eleyip sık dokumalıyız. Kendimizi, bizi olumsuz biçimlendirecek olan her şeye karşı korumalıyız. Yoksa, ağacı içten içe kemiren kurtar gi bi usumuzu, bedenimizi kemirir durur içimizdeki düşman. Yanlış olan, gerçek ve güzel olmayan her şey içimizdeki düşmandır.” (s. 37)

Daha çok şiire kayıyor sözü. Anlam yoğunluğundan olsa gerek. Deneme tadındaki mektuplarında ilk gençliği hedeflemiş görünse de, bir yandan yeni yeni açılımlarla eleştirel kimliğini sınıyor, bir yandan da değerbilmezliğin elinden çekip alıyor, aynı düzemde buluşturuyor kırılgan fotoğrafları. Yakınmalarında büyüklere özgü göndermeler var. Bir ülkede koca koca adamların ilgisizlikleri çocuklardan soruluyorsa, bir şeyler yolunda gitmi yor demektir.

Örneğin Nazım'ı yok saymaya yönelik çabaları gündeme getirirken, öfkesini de taşır Günışığı'na:

“Sevgili Günışığı, yapılması gereken, yanlışlara ve ona saldıranlara karşı koymak. Çıkarıcı yaklaşımları mahkûm etmek... Onun siyasal kişiliği ile sanatçı kişiliğinin ayrılmaz olduğunu, bunu anlamak istemeyenlere anlatmak. Yoksa bütün çabalar, buza yazılan yazılar olmaktan öteye gidemez.” (s.73)

“Siyasal kişilik” gibi kavramların yeniyetmeler için bir numara büyük geldiğini savlayan çıkabilir. Unutulmasın ki Çiçek, bu tür kavramlarla bizi yüz yüze getirene değin az çok ekonomi-politiğin çatısını çiziyor. Yurt bellediğimiz toprakların ağrısını, sızısını; üretken güçlerle egemen güçlerin gizli-açık çatışmasını dramatik bir üslupla algılayabiliyoruz. Hem sonra yetişkinlerin pek alışık olmadığı paylaşım kıyametinin olanca çıplaklığıyla açığa çıkmasını ilk gençliğin kazanımlarından ve doğallığından sayıyor. Hatta Enver Gökçe'yi yorumlarken sınıf savaşımını duyurmakta bir sakınca görmüyor. Üstüne üstlük bunu Günışığı'na söyletiyor: “Çok acı çekmiş. Yaşadığı sürece devletten baskı görmüş. Devletten ve burjuvaziden çek tiklerinden hiç şikayetçi olmamış. Aksine bunlara karşı hep direnmiş. Sosyalist çevrelerden gereken ilgiyi görmemiş. İnsan, yurt ve özgürlük sevgisi dolu yüreği ile umudunu yitirmemiş. Hapis yatmış. Sürgün edilmiş. Erken yaşlanmış. Geçici işlerle ayakta durmaya çalışmış. Şiirle rini kaybetmiş ve unutturulmak istenmiş. Ve bir huzurevinde ölmüş olan bu dünyalar güzeli insan için neler yazacağınızı merakla bekliyorum,” diyorsun. (s. 93)

Ancak, çağdaş-demokratik eğitimlerde ifadesini bulan bu tür söylemlere kapı açmak, yaşamın gerçeklerinden bihaber ilk gençlik kesimini ileriye dönük yönlendirme gayre etiyile açıklanabilir.

Ne güzel bir düştür adı Günışığı olan bir çocukla söyleşmek! Ondan yanıtlar geldiğini varsayarak deneyim zenginliği ile sayfalar doldurmak... Kitaplığımızda ve belleğimizde olanı yalansız dolansız aktarmak, geçmişi ve geleceği onlarla paylaşmak...

Yaşamak biraz da sorumluluktur diyerek ilk gençliğin flu görüntüsünde Güneşli'na Mektuplar'ı alternatif kitaplar bölümüne koyuyorum.

Siz bakmayın basamakların biraz yüksek olduğuna. Yükseklerle tırmanmak yükseklik korkusunu yenmenin birinci koşuludur.

*Güzel Yazılar (TYS yayını) Ocak-Şubat 2001, 8. s

Kekliğin Son Ötüğü

Ve BANA GÜVERCİNLERİ ANLAT *

Asım GÖNEN

Politika ile sanat yapılmaz ama sanatla politika yapılır. / Van Gogh

Sanatçı istediğini yazmakta özgürdür ama yazdığının işe yarayıp yaramayacağını değerlendirmek ve başına basmak da okuyucunun ve giderek halkının özgürlüğüdür.

Film izleriz; iyi bir macera veya ilgi çekici yada acıklı bir filmidir. Film süresince ilgiyle izleriz ama birkaç gün sonra unuturuz. Başka bir film izleriz; bilincimize öyle bir katkı sunar ki ve bizi öyle etkiler ki aldığımız dersi hiç unutmaz ve çevremizdeki insanlara bu dersi iletmekten geri duramayız. İnsanı değiştirmek ve giderek toplumu değiştirmek ve yeni ve ileri bir yaşamın gerçekleşmesini sağlamak işte buradan beslenir. Eğer sanat acısız, sömürsüz ve daha iyi bir yaşamı hedeflemiyorsa, bir sorunun çözümünde o sorunun acı çekenlerine yol göstermiyorsa, insana yükleyeceği bir potansiyel de yoktur.

Kimisi bana ne etik değerlerden, bana ne yaşamın işleyişinden...

Ben sanatımı yaparım diyebilir. O onun tercihidir ama o tercih yaratılan sanatın sanatsal değerini büyük oranda düşürür. Bunu doğru değerlendirmek birikim ve yaşama bakış açısıyla ilgilidir.

Ayrıca taraf olma konusunda tercih yapmak da bu konunun içindedir. Sanatçı bütün olumsuzluklar, baskılar, gericilik konusunda ya o yaşamı öyle belirleyen güçlerden yanadır ya da o yaşamdan kurtulup insan onuruna yaraşan daha ileri bir yaşam için mücadele veren güçlerden yanadır.

İşte sanatın tohumu duracağı yer burasıdır.

Yoksa sam vurmuş firiklerden öte bir anlamı olmaz. Hemen şunu da belirteyim; yukarıdaki özlü sözden de anlaşılacağı üzere, yerini doğru saptamış bir sanat, o yüce sanatsal değeri de içermek zorun

dadır. O bilinç, o yetenek ve o emek, o sanatı yaratmanın zaten motor gücüdür.

Tacim Çiçek bu değerlendirmelerin içinde yerini alarak yazmış elime yeni geçen ilk gençlik için yazdığı romanlarını. Diğeri de Kekliğin Son Ötüşü. Sanatçı güzellik duygularıyla yüklüdür. Barış yanlısıdır. Ama gerçek anlamdaki barışın insanın insana acı çektirmedeği bir yaşamla mümkün olacağını bilir ve bu yaşamın önündeki engellerin yarattığı acı da yine onun yüküdür ve mücadele azmidir. O azim olmadan sanatının iç dinamiği olmaz ve ölü bir sanat çıkar ortaya.

Tacim barışın sembolü güvercinleri romanının başkarakterleri yaparak, böyle bir yaşam ve barışın yol haritasını çiziyor bir bakıma. Bunu yaparken de doğruyla yanlış birbiriinden ayırmayı, yani bilmeyi çelentaşı veromanlarının özü olarak belirliyor. Bilmek konusundan söz açılmışken belirtmek zorunda hissediyorum kendimi.

Acaba cahillik ve bilmemek, yanlış doğru, doğruyu yanlış bilmek kendiliğinden oluşan bir durum mu acaba? Asla değil. Ayrıntılara girmeyeceğim ama ne kadar büyük bir gücün insanlığın ufkunu daraltmak ve cahilleştirmek için ne büyük bir çaba harcadığını ve olanaklarının büyüklüğünü hatırlatmakla yetineceğim.

Böylesine güzellik duygusunun sahibi sanatçılar nasıl beni etik değerler ve yaşamın gidişatı ilgilendirmez diyebilirler?

Bu bence daha beter bir bar barlıktır.

Bana Güvercinleri Anlat, Tacim'in bu sorumluluğun bilincinde olarak günışığına çıkardığı bir roman. Güvercinler yaşamın barışçıl, sömürsüz yanında bulunan ve o yaşamın bireylerini temsil eden konumdalar. Romanı okurken ruhunuzda canlanan tablo, grevleriyle, mitingleriyle, sıkıyönetim mahkemeleriyle, asgari ücretle, işsizlikle, hapishaneleri, yargısız infazlarıyla, faili meçhul cinayetleriyle başımızdan geçenlerin ve geçmekte olanların aynısıdır. Bundan kurtulma çabaları da ihtiyaç hâline geliyor tabi. Güvercinler sınıfsız, sömürsüz ve mutlu bir yaşamın içindedirler.

İçlerinden bazıları kartallarla işbirliğine özenirler ve bunu gerçekleştirmek için gizliden gizliye çalışmaya koyulurlar. Hani Mustafa Kemalî'n o ünlü sözünün aynası gibi bir durumdur ortaya çıkan. "İktidara sahip olanlar çıkarlarını işgalcilerin çıkarlarıyla birleştirebilirler..."

Tam da bu durumun gerçekleştirilmesidir romanda akıp giden ve içinde bulunduğumuz durumdur aynı zamanda. Önce halk iktidarının temsilcisi Ulu Güvercin, işbirlikçi güvercinler tarafından öldürölür ve yönetim ele geçirilir.

Küresel yaşam ve emperyalizmin olanakları tüm güvercinlerin olanak ları olacakmış gibi güvercinler kandırılır. Kartallar ülkeye üşüşürler. Güvercin ülkesinin kay nakları kartalların yararına olduğu gibi ayrıca onlara saraylar yapılır, sofraları güvercinler tarafından donatılır. İşbirlikçi güvercinlerle kartallar çıkarlarını birleştirir ve büyük bir salta natın sahibi olurlar. Güvercinler söylenenlerin aksine yoksullaşır ve çalışmaktan harap düşerler. Bir müddet sonra direnişçi güvercinler sahneye çıkarlar. Kartallara ve işbirlikçi güvercinlere karşı güvercinleri örgütlemeye başlarlar. Güvercinlerin bir kısmı direnişçi güvercinlere inanır, bir kısmı inanmazlar. Tam anlamıyla örgütlölük sağlanamayınca mücadeleler sonuç vermez. Çok kan dökölür. Pek çok güvercin zindanlara atılır ve idam edilir.

Artık zaman zor zamandır.

Eski günler güvercinlerin burnunda tütmeğe başlar. Yiyecek alanları elden gitmiş, beslenme merkezleri tümöyle kartalların ve işbirlikçilerin olmuştur. Bir yandan saltanat, öbür yanda açlık ve sefalet. Baskı, sindirme, ayrıca güvercinlerin cahilleştirilmiş, serserileştirilmiş olanlarından seçilmiş ve faili meçhullerde kullanılan katil güvercinler, korku, şiddet.

Artık yaşam çekilmez olmuştur. Direnişçi güvercinler örgütlenme çabalarını elden bırakmazlar. Artık daha deneyimlidirler.

Kartalların zayıf taraflarını, onlarla nasıl mücadele edeceklerini daha iyi bilmektedirler.

Güvercinler örgütlenmekten başka çare olmadığını anlamışlardır. Artık karşıt düşüncelere kanmanın anlamı kalmamıştır.

Her şey apaçık ve ortadadır. Musibet kendini bütün boyutlarıyla göstermektedir. Haklı ve haksız ayan beyandır yani. İşte Tacim de koşullara göre pratik uygulama ustalığını burada gösterir ve gelmekte olan gençliğe yol gösterici olur. Artık gökyüzü bir güvercin selidir. Kartalları yeraltı sularının beslediği kaynar bataklıklara çekerler. Kartalların bir kısmı bu kaynar bataklıklarda telef olurlar. Bir kısmı böğürtlenliklere takılıp ölür, başka bir kısmını da havada kanat altlarından onları gagalamayı öğrenen güvercinler tarafından öldürülürler. Çünkü bu eylemler, kartallar ve işbirlikçi güvercinlerle ölümüne mücadele etmek, emekçi güvercinler için zorunluluk haline gelmiştir. Bunu bilen direnişçi güvercinler doğru eylemleri doğru zamanlarda koyma ustalığına ermişlerdir artık.

Böylece güvercinler emperyalist kartallardan ve onların işbirlikçilerinden kurtulur ve mutlu yaşamlarına kavuşurlar.

Yüz altmış sayfalık romanın genel çerçevesi ve kurgusu böyle.

Akıcı ve ilgi çekici... Günümüz okuyucusu için ilgi çekicilik ve merak uyandırma baş öneme sahip. Romanda Tacim bunu başarmış durumda. Sosyalist bilinçle dolu, birikiminin kendini dışa vurmak için şiddetle zorladığı bazı yazarlar, bazen bu duygu yüklülüğünün neden olduğu sanatsal önceliği geri plana itmekten kurtulamıyorlar ve ideoloji gereğinden fazla öne çıkıyor.

Romanın verdiği bilinci dışarıdan yazarın doğrudan değil de, içeriden güvercinlerle öyküleştirerek vermesi belki romanın sayfa sayısını çok artırırды ama yine de estetiğine katkı sunardı sanıyorum. Aynı durum bende de olduğu için bu zorlamayı iyi anlıyorum. Bu eserde güvercinlerin, yaşanan tüm olaylar karşısında, bu olayların neden olduğu derinlemesine ruhsallıkları okuyucuya yeteri kadar yansıtmıyor. Belki de ilk gençlik için yazılmış olmasıyla ilgilidir. Ama yine de ben bu durumun romana daha da estetik değer katacağına inanıyorum.

Ama Tacim'i kutlayarak söylemeliyim ki yaşamı yaşandığı gibi yansıtarak, natüralizme yakalanmadan, sorunları ve çözümleri sergilemesi özellikle günümüzde değinilmesi gereken ama kimsenin de bu konuyu önemsemediği bir gerçeklik. Önümüzdeki günler için bu tür eserlere çok ihtiyaç olduğuna inanıyorum. Küreselleşen bir emperyalizmin, küreselleşen, dünya çapında örgütlü bir emek dünyasına ve bunun sanatına şiddetle ihtiyacı var.

Kekliğin Son Ötüşü aynı yayınevinden *Bana Güvercinleri Anlat* adlı kitabıyla birlikte çıkan eseri Tacim'in.

Palavracı Anlatıcı ya da Masalcı avcının av masallarıyla ilgili söyleyeceklerini kendi kaleminden söyletiyor yazar. Biz biliyoruz ki insanın insana acı çektirmeyeceği bir kişilik ancak sanatla elde edilir. Sanattaki güzellik duygusu insanın benliğini sarınca, o insanın duyguları o sanatın özüyle aynışır.

O zaman kabalık ve barbarlık yerini inceliğe, dürüstlüğe ve kibarlığa bırakır. İnsandaki ve toplumdaki faşizan olguları zayıflatan en büyük eğitici sanat.

Tacim masallaştırdığı bu kuş ağırlıklı hayvan masallarıyla bunu gerçekleştiriyor ilk gençliğe girenler nezdinde.

Masalları gerçekliğe aykırı bulup önemsemeyenler vardır. Doğru değildir bu. Toplum tahlilinde masallar ikiye ayrılır. Emek cephesini temsil eden masallar uyutucu değil bilinçlendirici ve çözüm üreticidir. Doğal olarak emekçiler kendi öz güçleriyle kendileri çözemedikleri sorunlarını olağanüstü güçlere çözdürürler. Köleciler toplum düzeninin en önemli sanatıdır masallar.

Köleler, devler icat ederek kurtulurlar kölelikten ve ağır işlerden. Köle sahipleri gerici masallarla uyuturlar köleleri.

Kölelerin ürettiği masallar ilericidirler. İnsanın hayal gücünün gerçekliğidirler. Bu yolla da eğitici ve bilinçlendirici olurlar. Köle sahibi ya da egemen güçleri temsil eden masallar ise uyutucu ve avutucudurlar. Bu yüzden de gericidirler.

O dönemden beri insanlığın ruhuna işlemiş masalların tadı günümüzde de ilgi görmeye devam ediyor.

Tacim tamamıyla masallara dayamış değil yapıtlarını.

Yeri gelmişken şuncağız değinmek gereğini duydum. Kitaplarında ele aldığı masalımsı çalışmasıyla, hayvanlar, insanlar ve doğayla ilişkilerde okuyucusuna haklılığın, güzelliğin, yardımlaşmanın, dayanışmanın, yararlı insan olmanın, başkalarına acı çektirmemenin ve acı çektirene karşı olmanın duygusallığını aşılayarak, haksızlık karşısında haklılığın yaşam bulmasını amaçlıyor.

Okuyanların bu etkiyle olumlu davranışlar ve ruh yapısı içine gireceği kesin. Hangi hayvana kıyılırsa kıyılsın, okuyucunun kendine kıyılmış gibi hissetmesini sağlıyor Tacim. Okuyucunun ruhunu, canına kıyılmış hayvanın ruhuyla aynılaştırıyor ve cana kıymamanın insaniliğiyle donatıyor okuyucusunu. Her dönemin insanının olduğu gibi, çağımız insanının da olması gerekeni bu değil mi?

Bu başarılsaydı, coğrafyamızda ve yanı başımızda bu acılar yaşanır mıydı? *Yaz yayınlarından* çıkan bu iki eserin sermaye yanlısı tekelleşmenin yarattığı zorluklar nedeniyle kitleleriyle buluşmasının ne kadar zor olduğunu benzerlerinden de biliyoruz. Ama bu duruma teslim olmayıp ürün vermek, yine de bu alandaki mücadelenin doğru biçimi.

Tacim de yılgınlığa düşmeden, elinden geleni yapan bir öğretmen yazar. Yolunun açık olmasını diliyorum.

* Bana Güvercinleri Anlat / Tacim Çiçek/ Gençlik Romanı 160 sf.

Yaz Yayınları, 1. Basım Ekim 2011 İstanbul

Kekliğin Son Ötesi / Tacim Çiçek/ Gençlik Romanı 160 sf.

Yaz Yayınları, 1. Basım Ekim 2011 İstanbul

10 Nisan 2013, sol Kitap, 28. S

DAYANIŞMANIN GÜZELLİĞİ *

UMUT BULUT

Eğitim Sen Kırıkkale Şubesi Çocuk Öykü Yarışması'nda üçüncülük almış olan Tacim Çiçek imzalı Elma Ağacı 107 sayfadan oluşan bir çocuk kitabı. Biri küçük boy kutu içinde diğeri de büyük kutu içinde olmak üzere sendika tarafından diğer kitaplarla birlikte yayımlanmış. On yıldan fazla bir zamandır da Özyürek Yayınevi tarafından 12. baskısı yapılmış. Yazarın çok okunan çocuk kitaplarından biri ve bunu da hak ediyor doğrusu.

Bir giriş öyküsü ile başlayan kitap 2 bölüm hâlinde sunulmuş. Birinci bölüm 13 kısa öyküden oluşmuş. Bu kısa öyküler birbirinin devamı biçiminde. Olaylar bitmeden bir başka ders verici haliyle devam ediyor.

İNSANLARA DERS

Çocuk öyküleri kitabında aranan tüm özellikler kitapta var. Seçilen konu da çok önemli. Yazarın ilköğretim 3. sınıf ve yukarısına hitap ettiğini görebiliyoruz bu kitapta. Çünkü cümle kuruluşları, anlatımları ve arı dili bunun bir göstergesi.

Köyüne dönen bir çocuğun yani Özgür'ün, dedesi ile konuşması köyü uzaktan seyretmesi, babasının yazdığı veya dedesinin deyiimiyle masalı çocuğun dinlemesi aslında bir kitabın da yazım öyküsünün anlatılması gibidir.

Kitapta elma ağacının katı kayalarla mücadelesi ve öykünün başkahramanı Ali'nin çabası var. Kitapta elma ağacının diğer ağaçlarla konuşması, onları geleceğin güzel günlerine inandırması... Umudun hiç kaybolmamasının öyküsü kitabın ana teması sayılır. Ayrıca canlı varlıklarla cansız varlıkların konuşturulması da bir başka dikkat çeken özellik. Örnek Elma Ağacı ile kayanın, güneşin, bulutun, rüzgârın, yağmurun

konuşturulması gibi. Bunların birbirine destek vermesi insanlara sanki bir ders verir gibidir.

Köy yaşantısı, köy çocuklarının hayvanları otlatması en ince ayrıntılarına kadar verilmiş. Oğlaklardan birinin adına ‘zeytin’ konması ve onun hareketleri en ince ayrıntılarına kadar verilmiş olması gibi. Kitaptaki ‘Elma Ağacının’ öyküsü baştan sona bir mücadele. Onun yaşama mücadelesi, gelecekte bir başka elma fidanının ve diğerk ağacların fidanlarının yaşatılmasıdır. Burada çocuklara da bir mesaj veriliyor, yılmadan mücadeleye devam edilmesi gibi... Ali’nin kararlı davranışı arkadaşları Serdal’ın, Mehmet’in, Musa’nın, Baki’nin ve Hüseyin’in birliktelikleri bir mesajdır. Hatta çocukların yılgınlığa düştükleri yerde Ali’nin ısrarlı davranışları göze çarpıyor. Ali’nin bu mücadelesi katı kayalardan inmeye çalışması yanında, elma ağacının da çocuğın bu davranışı karşısında kendini toplayıp katı kayalara karşı çıkması, mücadelenin yaşama sevincinin bir başka göstergesidir.

Kitapta dayanışmanın örnekleri gerek çocuklar arasında gerek ağaclar ve diğerk doğa olayları arasında gözler önüne seriliyor. Haksız olanın güçlü gözükenein yanında değıl, haklı olanın ama yaşama mücadelesi verenin yanında olması gerektiğı de vurgulanıyor.

ÇEVRE BİLİNCİ

Kitap ayrıca çevre bilinci açılıyor. Ağaç dikmenin önemi, insanların ağaçsız, ormansız yaşayamayacağı anlatılıyor. Yalnız meyveli ağacların değıl meyvesiz ağacların da ne kadar önemli olduğı, kavak ağacı ile elma ağacı arasındaki bir konuşmada çok net belirtilmiş. Ağaç dikmenin önemi, çıplak bozkırların ağaçlandırılması gerektiğı vurgulanırken, toprağın bakımı, insanların beslenmesi gibi ayrıntılar da göze çarpıyor. Güçlü ile güçsüzün yaşama savaşı hemen her bölümde belirtilmeye çalışılmış. Yine güçlünün güçlü ile bir olmaya çalışması, bunun yanında güçsüz olanların bir araya gelerek dayanışma

sergilemeleri ve güçlüye karşı dayanışma örneği gösterip haklı davalarını kazanmaları öykülerde ön planda yer alıyor..

Tüm çocukların okuması gerektiği bir kitap olarak görüyorum. Okulların kütüphanelerinde, öğretmenlerin sınıflarında, anne ve babaların evlerinde çocukları için bulundurmaları gereken bir yapıt.

* 01.11.2019 BirGün Gazetesi

Hakkımda yazılanlar

“Şeftali Dede” şu anda (bu okulun bu sınıfında (Türk Sınıfı) ilk kez yaşama geçen) sınıfımın kitaplığında, okunmaktan epeyce yorulmuş olarak, orada bana bakıyor. Çok sevimli bir yapıt.

Şaban Akbaba / Hamburg / 19.11.96

“Ellerimiz Tırpandır Acıya” adlı güzel kitabınızı aldım. Büyük bir zevkle okudum şiirlerinizi.”

Server Tanilli/ 13.12.90 / Stockholm

“Yaşamın Özge Yorumu.”

Fantastik, düşsel, gerçeküstü anlatım denince, ille de bir takım duyguların, bireysel sorunların anlatımı olacak zannediliyor; sizin kitabınız, bunun bir yanılgı-hem de büyük bir yanılgı- olduğunu ortaya koyuyor, hem; fantastik, düşsel, gerçeküstü anlatımın tadını, hem de toplumsal, sosyalist bilincin güzelliğini taşıyarak.

En güzel örnek, “Bozkırın Fareleri”

Adem Eryürük / 01.05.91

“Şiir, öykülerinizi zevkle okuyorum. İlk olarak Düşün Gazetesi’ne yolladığınız şiirlerinizle sizi tanıdım. Şu anda önemli arkadaşlardan biri olduğunuzu söyleyebilirim. Kuşkusuz bunu kendi yarattığınız ürünlerinize borçlusunuz.”

Nizam Kaya / İstanbul

T. Çiçek, *Aykırı Sevdalar Söylencesi*’yle yazın serüvenine bir yenisini daha katmaktadır. Çiçek, son yıllarda yazdığı öykülerinde biçimsel arayışlara girmişti, ama toplumcu düşüncesini içeriğe ustalıkla yediriyor ve içerikle biçim uyumlu bir gelişim gösteriyordu. Öykülerinin gizemli anlatımındaki toplumsal boyut onun ayırıcı özelliğidir. (...) Dünya edebiyatının önemli yapıtlarını sindirerek okuduğu yazılarından da anlaşılmaktadır. Olay öyküsünün artık geçmişin bir anısı olarak yaşayacağınınsa bilincinde... *Aykırı Sevdalar Söylencesi* ise uzun bir anlatı. Deneme ve roman arasında, oldukça ilginç, sürükleyici ve de özgün bir tür denilebilir.

İzzet Kılıçlı

“Yazılarınızı ilgiyle izliyorum. Konulara değişik bir bakışınız, yalın, içtenlikli bir anlatımınız var. Sosyal konuları edebi bir hava içinde

ustalıkla işlemlerini biliyorsunuz. “Aykırı Sevdalar Söylencesi” adlı kitabınızı okudum. Sürükleyici, düşündürücü bir anlatımınız var. Çiçekli dilinizle bir deneme havasını yansıtıyorsunuz. Bu denli özgün çalışmanızdan dolayı kutluyorum sizi.

Şevket Yücel / 01.03.96

“Yaşamın Özge Yorumu” gerçekte gerçeküstücülüğün dengeli bir bileşiminden oluşuyor. Turan Altuntaş Kafka’ya benzetmiş ama, Kafka, bence, yalnızca simgelere dayanıyor. Hep bir karabasan var onda. Sense toprağın sıcaklığını, göğün maviliğini duyumsatıyorsun bize. Sonra, senin öykülerinin en önemli yanı, kanımca Anadolu insanının gerçeğinin işlenmesidir. Köklerin Anadolu’ da...

“Beyaz Kısa Pantolon”u daha çok sevdim. Bu öykülerde, bizim toprağa daha bir sıkı bastığını duyumsadım. Daha gerçekçi geldi bana. Ezilmiş, bir köşeye itilmiş insanın iç dünyasını ustaca yansıttığını söyleyebilirim... “Aykırı Sevdalar Söylencesi”nde ise, baştan sona, gerçekten hiç kopmadan, yer yer çok incelse de bağın, sonuna kadar, ele aldığın özü işleyebilmene hayran kaldım....Bunları bir iltifat değil, yazından biraz nasibini almış birinin değerlendirmesi olarak algıla.”

A.Kadir Paksoy / 26 Nisan 1995

“Şeftali Dede”yi imzalayıp göndermişsin. Umarım seçiciler kurulunun dışında ilk okuyucu ben oluyorum. Bu kitabı sevdim. Kurgusu, içeriği, iletisi yerinde. Yer yer kısa ve anlaşılır tümcelerle örülmüş. Kitabının okuyucusunu bulması en içten dileğimdir, ödül işte o zaman verilmiş oluyor.Bu da değişiyor yani... Kitapta ufak tefek kusurlar yok diyemem tabii ama bu durum hangimizinkinde yok ki?”

Mehmet Cimi / 1 Mart 96

“Toplu şiirlerinizi okudum. Olağanüstü şiirler değil, kötü de değil, yalın, konuşma diline yaslı biraz derli toplu çalışmalar. Nasıl desem, duygu yoğunluğunuz henüz rengini bulmamış. Başka bir deyişle oluşmuş şiirler değil. Bunları şiirinizi kötülemek anlamında demiyorum. Şiirinizi kötüleme yetkisini kendimde bulamam, belirttiğim gibi kötülenecek şiirler değil. Okunabilen hatta tat alınabilen güzel şiirleriniz de var.”

Aydın Doğan / 19.12.1986

“Öykülerinizde sosyolojik bir konum içine girmiş görünüyorsunuz. Konularınızı sınıfsal bir bakışla işliyorsunuz. Buna saygı duyarım. Ancak bunu yaparken öykü işçiliğinden (estetik yan) biraz uzaklaşmış görünüyor bu çabanız. Günümüz okuru çok zalim, çok tanığı olduğu bu tür çalışmalarla tadıma ulaşamıyor.

Kısaca günümüz öykücüsünün işi hayli zor. Bundandır ki öykü yerinde sayıyor, son dönemlerde iyi çıkışlar yapılamadı. Siz bu damarı “Anahtar Deliğı”nde yakalamışsınız, fakat yazıcılık gücünüz çabuk kolaya kaymış ve bu umuda dönüşemiyor. Bence öykünüzü bu noktadan harekete geçirin.

Size özellikle şunu da söylemek istiyorum: öyküyü bırakmayınız.”

Aydın Doğan / 31.01.1987

“Şeftali Dede” çocuklarım gibi tüm çocukların ve büyüklerin kitabı olacaktır... Güzel çalışmalarınızı sürdürünüz. Anadolu’yu یشان birer yıldızsınız.

Öğrencileriniz çok şanslı olduklarını sonra anlayacaklardır.

Belki de şimdiden anlamışlardır.”

Tamer K. Bilgin / 27.02.96

“Şiirlerin ilk denemelerin olmasına karşın senin sandığın gibi “acemi” işi değil. Oldukça başarılı dizelerin var.

Yalnız az da olsa eski sözcük kullanıyorsun ki bu zararlı olabilir. Kimi sözcükleri de çok sık yinelemişsin, bunlar da okur üzerinde klişeleşme etkisi yapabilir. “Fesleğen” ve “Eylül” sözcükleri gibi. Bunların her biri sayabildiğim kadarıyla 10 kezden daha çok kullanılmış...”

Kerim Korcan

BİR KİTAP OLUR

Lütfiye AYDIN

Bir başka genç sanatçı Tacim ÇİÇEK, ikini kitabında “Yaşamın Özge Yorumu” (12) demiş. Daha önce yayımladığı şiir kitabını okumadım ya, belli ki öykülerine, sızmış ozan kimliği. “Bir Resmin Arayışı” adlı öyküsünde “Terk edilmişliğin takvimi bu, zaman bir acı tırpanın hükmünü taşıyor ve gözlerim kan rengi, ağılı sıvıları sarıyor bedenleri. Günlerimi, gençliğimi verdiğim bu şehir ve her mahallesi, her sokağı, kısacası her yanı...

Bir karmaşanın ürünü sanki gördüklerim...

Yapma bir dekor içinde yürür gibiyim.

Her şey cansız ve anlamsız...

Sokakların ayrıntılarına giriyorum istemeden...

Bir köşesinden bakılınca öbür köşesi rahatlıkla görünüyor...” diyor.

Damar Dergisi, Kasım 1991 / 8.s

DOSTLARLA GEZİ

Şaban AKBABA

Şimdi Afyon'un Sandıklı'sına gideceğim. Hatta Yeniköy'e kadar... Asker arkadaşşıma. "Ellerimiz Tırpandır Acıya" ve "Yaşamın Özge Yorumu" adlı (birincisi şiir, öteki de öykü) kitapların yazarı Tacim Çiçek. Selam sevgili Tacim, "Yaşamın Özge Yorumu"na koyduğun sekiz öykünün bazılarını dergilerden okuduğumu anımsıyorum. O zamanlar da, şimdi de öykülerindeki yürekliliğe, aydınlığa, estetik düzeye karşı iyi duygular geçti içimden.

Benim ilke olarak benimsediğim, dikkat etmeye çalıştığım ve söylediğim gibi, sanatla bildirinin atbaşı gitmesi gerektiğine senin de inandığını bu öykülerinde daha bir açıkseçik olarak gördüm. Özellikle dikkatimi çeken yine öykülerindeki fantezi ve kendini çoğaltma çaban. Ya da öykü kahramanlarını diyelim... Değişik bir biçimsel görünüm, değişik bir tat katmış ama bu özellikler. Dili daha derli toplu kullanmanı önerirken, yaşama daha nice yeni yorumlar katacak yapıtlarınınsürgit olmasını dilerim.

Damar Dergisi, Mayıs 1991, 2. S

KİTAP

Hasan Hüseyin Yalvaç

Tacim Çiçek'in "Yaşamın Özge Yorumu" adlı yapıtı Telos Yayıncılık tarafından yayımlandı. Çok yönlü bir sanatçı olan Çiçek'in, şiir, öykü, çocuk kitabı alanlarında başarılı çalışmaları bulunuyor. "Işığı Görmeden", "Karıncalar", "Bir Resmin Arayışı", "Bozkır Fareleri", "Kızılırmak Taştı", "Düşünen Adam" ve kitaba adını veren "Yaşamın Özge Yorumu" başlıklı öykülerden oluşuyor kitap.

Yaşamın Özge Yorumu, Tacim Çiçek, Telos Yayıncılık, 85 s.

Papirüs Dergisi, Kasım 2000, 45. S

“ŞİİR DEMLENSİN HELE”

Hasan Hüseyin Yalvaç

Tacim Çiçek, çocuk yazınına çok emek vermiş yazarlarımızdan biri. Tanıyorsun. Şiir, öykü ve roman üzerine de çalışmaları olan Çiçek, son dönemlerde çocuk yazınına daha çok ağırlık vermektedir. Bu yolda aldığı ödüller oldukça fazladır. “Eşek Çalanlar Çetesiyle Savaş”, “Elma Ağacı”, “Altın İkizler”, “Şeftali Dede”, “Kurtkıran” çocuk kitaplarıdır. Her şeye yetişme kaygısı taşıyan Çiçek, kimi şeylere yetişememenin noksanlığını taşıyor mu diye düşünüyorum kimileyin. Yapıtlarında, düş dünyasını fazlaca kullanmasına karşın, olumlu iletileri somut, elle tutulur şekilde de aktarıyor olması bir kazanç yazınımız adına. Çocuk yazınında, yazarın çok şey bilmesi değil önemli olan, alıcıların yani çocukların çok şey almasının sağlanmasıdır. Burada, sanatsal kimliği göz ardı etmeden, çok şey verilmesinden söz ediyorum. Tacim Çiçek bu birikimde bence.

Papirüs Dergisi 2000, 38. S

İKİ ÜÇ DAHA FAZLA

Özgen Seçkin

Tacim Çiçek, çeşitli olumsuzlukların yaşandığı kesimlerden geliyor. Orada onun gibi, nice insan var; ama o, bu olumsuzlukları parçalayıp kendini aydınlığa taşıyabilmiş birkaç kişiden biridir.

Aydınlanma serüveninde kendini modaya da kaptırabilirdi; onun araştırmacı, bilgilenmeyi ön planda tutan kişiliği o rüzgârlara karşı sağlam kalmasını bilmiştir. Bilimsel dünya görüşünün kılavuzluğu insanı yanıltmaz; yeter ki o düşünebilme sistemini özgür beynin emrine sokabilelim. Kendi dönüşümünü sağlayabilen insanın inançlara köle olmasını artık kimse başaramaz.

Tacim Çiçek, genç kuşağa her şeyiyle örnek olabilecektir. Gelecek yıllarda da onun ve onun gibilerin yolu açık, sanatçı güçlerini dürüstçe harcayacaklarından kuşkumuz yok.

“Hâlen yaşıyorum, yazıyorum ve kendimi beğenmiyorum, yazdıklarım açısından diyorum bunu. Kendimle barışık bir insanım aslında. Evliyim, on sekiz yıldır. Eşim de ben de doğduğumuzdan beri aynı evi paylaşıyormuşuz gibiyiz: İkimizin sentezi (O tez, ben karşı tez) Seçkin. Yakında üç yaşını bitirecek. Hâlen en büyük öykümüz olan oğlumuzu kendine ve hayata kazandırmaya çalışıyoruz. Gelecek ne gösterir bilmiyoruz.” diyor

Damar Dergisi, Nisan 1999 / 97. s

EMEĞE VERİLEN ÖDÜL

Ali F. Bilir

Merkez-çevre (taşra) tartışması, edebiyat alanında öteden beri sürüp giden bir konu... Sahi neresidir taşra? Avrupa başkentlerine, Paris'e, Londra'ya bakılırsa İstanbul'dur taşra. İstanbul'a göre ise Ankara'dır; Anadolu'nun öteki kentleri, il ve ilçeleridir.

İster orası, ister burası; "taşra" ve "merkez" birer gerçekliktir. Bir yerleşim birimini "merkez" ya da "taşra" olarak belirleyen değerler, var olan Üretim biçimi ve üretim ilişkileri ile ortaya çıkar. Böyle baktığımızda, nüfusu kalabalık olan her kenti "merkez" sayabilir, kültür ve sanatın evrensel değerlerine beşiklik yaptığını söyleyebilir miyiz? Çağcıl üretim ilişkilerinin yaşanmadığı, özgür bireyin bütünüyle ortaya çıkmadığı bir toplumda çağdaş sanatın filizlenip boy vermesi elbette beklenemez.

Kim ne derse desin, "taşra" ve "taşralı bakış", bir olumsuzluğu, bir kısırılmışlığı, yoksulluğu ve yoksunluğu barındırır yapısında. Bu bakış, içe kapamayla birlikte tek boyutlu görmeyi getirir insana. Doğadaki, toplum ve düşüncedeki gelişimi, dönüşümü sağlayan diyalektik işleyiş de gözden kaçırılır böylece. Ortada ne özgür birey vardır, ne özgür toplum. Özgür düşünce ise, yaşanmayan, soyut bir kavramdan öteye gidemez. İşte bu yüzden, "taşralı bakış", yaratıcı olması gereken sanatçı için büyük bir tuzaktır. Bir düşünce adamı, şair, yazar, nerede yaşarsa yaşasın ilkönce bu olumsuzluğu aşmak zorundadır.

Çünkü, "Özgün sanatı özgür sanatçıların yaratabileceğini tarih göstermiştir bize."

1995 Uluslararası Nâzım Hikmet Şiir Ödülü'nü alan ve şiirlerini yaşadığı Lübnan'ın küçük bir kırsalında üreten Adonis'in, Özdemir İnce ile yaptığı bir söyleşide; "Aslanan bakış açısidir; evrensel bakış açısına sahip olan ozan, sanatçı, bir köyde yaşıyor olsa da çağdaş, güzel ürünler yaratabilir." saptamasıyla, bu önemli konuya açıklık getirmiştir.

Ebette, taşra olumsuzluğunu aşmanın yolu "merkez kibirliliği"ne karşı gösterilen "taşra tepkiselliği"nden geçmemeli. Doğrusu, nerede yaşanırsa yaşansın, ilkönce Adonis' in de değindiği gibi diyalektik bir bakış açısına sahip olmak, merkez-taşra arasında sağlıklı bir dolaşım, akış sağlamak gerekir. Hepimiz bilmekteyiz, bugün ne İstanbul bütünüyle

çağdaş bir kenttir, kültür ve sanatımızın merkezliğini yürütecek donanım, yetkinliğe sahiptir, ne de Anadolu'nun öteki kentleri bütünüyle içe kapanmıştır, yoksuldur. Son yıllarda Ankara ve İzmir başta olmak üzere Bursa, Antalya, Kocaeli, Balıkesir, Trabzon, Adana ve Mersin gibi kentlerde görülen sanatsal hareketin evrensel çizgiyi yakalayıp sürdürmesi, merkezin çevreye taşınmasını gösteren sevindirici bir gelişmedir. Bu açıdan baktığımızda, Damar Dergisi 1999 Edebiyat Emek Ödülü'nün değerli şairimiz Kemal Özer'le birlikte genç yazarlarımızdan Tacim Çiçek'e verilmesi çok anlamlı ve yerinde bir karardır bana göre. Bu dostumuz (Tacim Çiçek), bilge şair Adonis'in sözlerini doğrularcasına, yıllardır taşranın taşrasında, Afyon'un Sandıklı ilçesinin köylerinde, "kar altında bekleyen kardelen" gibi, kendi kozasını ören ipekböceği örneği güzellikler yaratmaya çalışmış.

Şiir, öykü, roman yazmış; yetmemiş eleştirel düşüncesini yazıya dökmüş, bilgi dağarcığının Damar'da "Günüşiği'na Mektuplar" yazarak okurlara sunmuş, emeğin sözcüsü olmuş... Hiç kuşkusuz, eşitlikçi, demokratik bir dünya özlemiyle var etmiş bu güzellikleri.

Düşünün 15 yıllık sanat uğraşında 10 kitap çıkmış ortaya. Şiirleri; Ellerimiz Tırpandır Acıya, Süremez Daima Hükmü Acının, Gül Yaşam. Öyküleri; Yaşamın Özge Yorumu, Beyaz Kısa Pantolon. Roman denemesi Aykırı Sevda Söylencesi... Çocuk romanları; Şeftali Dede (1995 Çankaya Belediyesi ve Damar Dergisi Çocuk Romanı 1.lik Ödülü), Eşek Çalanlar Çetesi, Elma Ağacı (1997 Eğitim-Sen Kırıkkale Şubesi Çocuk Öyküsü 3.lük ödülü), Kurtkıran (Mevlüt Kaplan Edebiyat Ödülü 1997 Çocuk Romanı Mansiyon Ödülü). Ayrıca, bir bu kadar da basılmayı bekleyen dosya... Dergiciliğini unutmamalı: 1992 yılında doğan, bugün Adana'dan okurlara seslenen Aykırısanat dergisinin yaratıcısı, Tacim'dir...

Bütün bunlar, onun çalışkanlığının somut göstergesi sayılmalıdır.

Ondaki bu edebiyat sevgisinin ve dizginsiz tutkunun gelecekte çok güzel yapıtlarla taçlanacağına inanıyorum.

Bu yargıya nasıl mı vardım?

Onu yakından tanıyorum da ondan.

Kendine eleştirel bakabilen, her seferinde kendini aşma çabası gösteren, durmadan devinen, okuyup araştıran, yorulmayan, yılmayan biri. Yeri geldi mi kavgacı, yeri geldi mi kırılıp dökülenleri toplayabilen eğitim emekçisi ve edebiyat sevdalısı bir dost...

Damar Dergisi, Nisan 1999 / 97. s

BİR ÖDÜL İÇİN* ZORUNLU BİR AÇIKLAMA

Seyhan Belediyesi Orhan Kemal Öykü Yarışması'nın Seçici Kurulu tarafından verilen "mansiyon"u Tertip Komitesi'ne gönderdiğim bir açıklamayla reddettim.

İlgili yarışmanın dergilerde ve kimi gazetelerde yayımlanan 8 koşulundan 6.sı "Ödüller, Orhan Kemal Büyük ödülü, Seyhan Belediyesi Özel Ödülü ve Modern Anlatımlar Özel Ödülü..." biçimindeydi. Ama, yarışmanın sonuçları basına açıklandığında benim de aralarında bulunduğu üç kişiye, "mansiyon" verildiğini öğrendim. Tepkim bunaydı. Seçici Kurul'un ya da Tertip Komitesinin bir jestiydi bu. Doğru değildi. Çünkü ben, 6. koşulda açıklanan ödüller için katılmıştım yarışmaya. Bu yarışmaya dosya gönderen yüzün üstünde yazar/öykücü de benim gibi düşünmüştür. Bu çok doğaldır.

Örneğin Gençlik Kitabevi'nin Gençlik Ödülleri'ni okuyan bir aday, başarı ve *mansiyon* ödülleri, Mevlüt Kaplan Edebiyat Ödülleri'ni okuyan bir başka aday da ilk üç ödülerden sonrakilerin *mansiyon* ve de *yayımlanmaya değer eser* olduğunu bilir. Sonra, Yunus Nadi Ödülleri'nin katılımcıları da öykü, roman ve şiir dallarında ödülleri kitap ve kitap dosyası arasında paylaşılabileceğini bilir. Ve bir örnek daha, Damar Emek Ödülleri yarışmasına katılacak olanlar da yalnızca bir yapıta ödül verileceğini, seçici kurulun teklifi olursa diğer yapıtlardan başarılı görülenler de telifli basılacağını öğrenirler duyurulardan.

Hep de buna göre davranırlar. İşte ben, ilgili yarışmanın 6. koşulundaki ödülerden biri için yarışmaya katıldım. Bundan şu sonuca varılmasın: *Tacim Çiçek, bu üç ödülerden birini almadığı için böyle yaptı.* Hayır! Nesnel olmak zorundayım. Çünkü bir yarışmaya katılanlar istedikleri kadar mütevazı görünmeye çalışsalar da başa gürüşmek iddiasındadırlar. Birkaç dosyanın yarışma galibi olup olmamasının şansı, yaratıcısının yeteneği ve okuyanların beğenisiyle orantılıdır. Yani her okuyucu kendi rengini, edebiyat tadını öne çıkarmaya çalışır. Bu doğal ve de kaçınılmazdır. Doğal olmayan seçici kurulların ayrı ayrı yarışmalarda neredeyse hep aynı kişilerden oluşturulmasıdır. Çünkü bu gerçeklik kaçınılmaz olarak nesnelliği ortadan kaldırıyor. Ülkemizdeki yarışmaların

ve ödüllerin sayısı artarken seçici kurulların bu sayının çok gerisinde kalmasına nesnel ve eleştir el bakıldığında, sakıncalar e yanlışlar içerdiği fark edilir. Çeşitli yarışmalarda seçici kurul üyesi olanların sağlıklı sonuçlara ulaşmaları ne yazıkki mümkün olmuyor. Ayrı ayrı illerdeki seçici kurul üyelerinden, raporlarında en fazla on isim/dosya belirtmelerini istemek de öznelliği ve taraflılığı kaçınılmaz yapıyor.

Şimdi, belirlenen diğer üç ödülü alan arkadaşları kutluyorum ve çalışmalarının devamını diliyorum. Ödülün sevinci ve gururu yanında, ödülü nasıl almış olabileceklerini de düşünmek istiyorum.

Örneğin, seçici kurul dosyaları aldıktan sonra en azından telefonlaşarak da olsa ortak isimler üzerinde durmuşlar mıdır?

Örneğin, her seçici kuruldan istenen “on dosya belirleyin” dayatması etkili olmuş mudur?

Sonra, bazı üyeler kendilerini, ödül aldıktan sonra arayan katılımcılara,” benim birincim, ikincim, üçüncüm falancalardı...” demişler mi, dememişler mi?

Sonucun açıklanmasından çok önce ilk üç ödüle sonradan eklenen mansiyon ve bir özel ödül yarışma koşullarına eklenmiş mi? Eklenmişse katılımcılara duyurulmuş mu?

Kendi adıma böyle bir şeyden haberdar edilmedim. Edilseydim itiraz etmedim çünkü. Seçici kurul basına açıklama yapmadan evvel eklenen ödül sahiplerini belirlediğini onlara söylemiş mi?

Seçici Kurul böyle bir sıralama ve ödüllendirme yapmışsa, kim, niçin yapmıştır bunu?

Kısa cası kuşkularım var. Nesnel davranılmadığını düşünüyorum.

Bir kıskançlığın sonucu değil bu tavrım. Çünkü benim şimdiye kadar aldığım ödüller arasında birincilik, üçüncülük, mansiyon ve başarı da var.

Yani açıkladığım gibi okuduğum bir yarışmanın koşullarını içime sindirmişsem o yarışmaya girerim; yoksa girmem. Eserlerini zevkle okuduğum, hemşeri olmaktan onur duyduğum büyük yazar Orhan Kemal adına düzenlenmiş bir yarışmada mansiyon veya başarı ödülleri olsaydı kabullenirdim seve seve. Ama belirtilen koşullar arasında böyle bir ödülün olmayışı incitti beni.

Belirlenmeyen bir ödülle ödüllendirilmek(!)

Eğer ödül almasaydım bu kadar incinmeyecektim ve bunları da söylemeyecektim. Bardağın dolu tarafından bakıldığında kıskandığım düşünülecek, asla; bu çok yanlış! Bardağın boş sanılan, ama aslında hesaba katılması gereken bir yanı daha var tavrımın.

O da şu: Bu yarışmada bana verilen mansiyon, -kim tarafından önerilmiş olursa olsun- *Tacim yazdıklarıyla ancak buna layıktır* mesajı taşıyor. Bunu kabul etmem olanaksızdı.

İşte ödülü reddetmemin nedenleri bunlar.

Peki ben haksız mıyım?

Ve Zemzem kuyusuna işemekle suçlanmalı mıyım?

* Seyhan Belediyesi Orhan Kemal Öykü Ödülü Tertip Komitesi'ne, Önemsemiğim büyük yazar Orhan Kemal adına düzenlenen öykü yarışmasına, basın yoluyla duyurduğunuz koşulları bilerek ve isteyerek katıldım. Yine basına yaptığınız açıklamadan, bu öykü ödülleri dışında bir ödülle-mansiyon-ödüllendirildiğimi öğrendim. 6. koşuldaki ödüllere olmayan mansiyonun Seçici Kurul'un ya da Tertip Komitesi'nin bir jesti(!) olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden de bu ödülü reddediyorum.

Saygılarımla.

Tacim Çiçek

Tacim ÇİÇEK
Damar Dergisi,
Şubat 2001/119. Sayı

OKUMAYI ANLAMLI KILACAK OLAN ÇOCUK EDEBİYATIDIR *

Kadir İncesu

Tacim Çiçek okuma alışkanlığının kendimiz olabilmemiz yolunda bir olmazsa olmaz olduğuna dikkat çekerek, *Okuyan insan kendi özel dünyasını yaratır. Özel dünyasını yaratan insan da, davranışlarında, eylemlerinde daha insani olur* diyor

Tacim Çiçek Doğu Kitabevi tarafından yayımlanan ‘Çocuk Edebiyatı Denilince’ isimli kitabında son yıllarda büyük gelişim ve yükseliş içerisinde olan çocuk edebiyatına dair görüşlerini anlatıyor.

Çocuk edebiyatının dört gerçeklikten -yazar, yayınevi, öğretmen ve aile- oluştuğunu belirtiyorsunuz. Bu gerçeklikler birbirini nasıl etkiliyor?

*Aslında çok şey söylenebilir bu konuda ama yine de özetlemeye çalışayım. Yazar, hangi yaş grubuna yönelik yazdığını iyi bilmeli. Çünkü yaş aralıkları pedagojik, sözcüksel, soyut, somut düşünme, düş ve gerçeklik algısı düzeyi gibi durumları da iyi bilmeli. Yayınevi de bu olmazsa olmaz alanda tamamlayıcı ve toplayıcı, düzenleyici uzman editörlerle çalışmalı. Öğretmenler ise çocukların bilişsel, ruhsal, pedagojik, sözcüksel, algısal vs seviyelerini iyi bildiklerinden çocuğa görelilik ışığında kitaplar seçip önermeli. Tabii ki okuma alışkanlığını ve önemini kavramış olan öğretmenlerden söz ettiğimin de altını çizmeliyim. Aileler ise günümüzde de eğitimin bir ayağı olduklarına göre geleceğimiz olan çocuklarımız için iyi kitaplar seçme konusunda yetkin olmaya, okurluklarını geliştirmeye ve örnek olmaya çalışmalıdır. Çünkü Goethe’nin dediği gibi, ne yazık ki ‘çocuklar öğütlere kulaklarını kaparlar, örneklerle gözlerini açarlar.’ İşte bu dediklerim açısından biri diğerinin sonucu ve aynı zamanda da sebebidir diyeyim.

Çocuk edebiyatının son kırk yıldaki gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

*Çeşitli zamanlarda çeşitli mecralarda dillendirdiğim, çocuk edebiyatı denilince de gözlemlerimden, okumalarımın ve de düşündüklerimden

soğurduğum gerçeklikleri üzerine konuştuğumuz kitapta detaylandırmaya; bir bakıma tartışmaya açtığımı belirtiyim önce. Gerçekten de başlangıçta bizde ve dünyada ‘doğa çocuklar için özel bir şey sunmamış ki biz çocuklar için ayrı bir edebiyat yapalım, yaratalım’ anlamında bir mantığa sahipken birçok yazar, günümüze gelinceye dek son kırk yılda çocuklar için, özellikle de Dünya Çocuk Yılı’ndan bugüne iyi, doğru ve güzel işler yapıldı. Yapıtlar yazıldı. Peki, yeterli mi? Hayır, çünkü yapılanlar yapılabileceklerin yüzde, binde biri bile değil çocuklar için bana göre...

Çocuk edebiyatının temel sorunları nelerdir?

*Okumayı anlamlı yapacak olan çocuk edebiyatıdır. Çünkü okur-yazarlık konusunun temel taşıdır. Bu sadece çocuk edebiyatı kavramının ileri sürülmesiyle eksikliklerin giderileceği anlamına gelmez, gelmemeli de. İrdelendikçe durumun farklı boyutlara sahip olduğu görülür, anlaşılır. Bu, hem edebiyat hem de çocuk kavramıyla etle tırnak gibi iç içedir. Bu yüzden çocuk ve edebiyat kavramları üzerinde durmak gerekir. Çocuk edebiyatı, adından da anlaşıldığı gibi dönemsel bir nitelik taşır. Bu dediklerim doğrultusunda tecimsel kaygılarla otomasyon üretim olması, çocuk edebiyatının bana göre en temel sorunu; başkaları daha başka sorunlar söyler kesinlikle. Bana göre temel sorun çocuklar üzerinden kâr etmek için otomasyon üretmek ve kurgusu, dili konusu yüzünden çocuğu okumaktan soğutan kitaplar yayımlamak...

Küçük yaşlarda okumayı seven çocukların ilerleyen yaşlarda kitaba olan ilgilerinin azaldığı şeklinde bir görüş var. Bu görüşe katılır mısınız?

*Katılmamak olası mı? Çünkü okuma alışkanlığı kendimiz olabilmemiz yolunda bir olmazsa olmaz. Şimdi, burada edebiyat tarihçisi Cevdet Kudret’in *okullar okuma alışkanlığı kazandırabilse başka hiçbir şey kazandırmasa da olur* sözünü anımsatmak isterim. Okuyan insan kendi özel dünyasını yaratır. Kendi özel dünyasını

yaratan insan da, insana karşı davranışlarında, eylemlerinde daha insani olur. Geçmişten bugüne baktığımızda edebiyatta, sanatta, bilimde, teknolojiye, demokrasi, insan haklarında ilerleme kaydeden toplumların okumayı ve okuma alışkanlığı edinen bireylerin yetiştiği toplumlar olduğu görülür.

Özel bir okuldaki kitap şenliği sırasında bir veli, “Kitaplarda anlatılan konular çok güzel, her şey olumlu. Fakat gerçek hayat böyle değil. Çocuklar okuduklarının karşılığını hayatta göremeyince ne yapacaklarını şaşıyor” demişti.

*O veli yerden göğe kadar haklı. Çünkü okulların da, en azından çocuk edebiyatının da ana amacı onları hayata hazırlamaktır. Sorunlara çözüm üretebilme yetisi kazandırmaktır.

Bir gün hayatlarını kendi başlarına yaşayacaklarını, yanlarında yanı başlarında ol(a)mayacağımızı onların da ebeveynleri olarak bizim de bilmemiz gerekiyor. Ne yazık ki çocuk edebiyatı şemsiyesi altında öylesine gerçekdışı konularla kurgulanmış albenili kitaplar var ki... Saymakla, anlatmakla bitecek gibi değil... O yüzden derdim çocukları önemseyen yazar, yayıncı, öğretmen ve aile.

* 11 Şubat 2019 / BirGün Gazetesi

GERÇEK DİYE SUNULAN BİRÇOK ŞEYİ REDDEDİYORUM *

Özer Akdemir

"İçinden istemeden ayrılmak zorunda kaldığımız korunaklı yurdumuz" olarak tanımladığınız çocukluğunuzu "Geçmiş Ceyhan'da Çocukluktu" kitabında anlatmıştınız.

"Hatıralar Manavkuyu" ise askerlik günlerinden günümüze kadar ki İzmir'e anılarınız ve tanıklıklarınız eşliğinde bakmışsınız. Bu iki kitapla yaşam öykünüzün bugüne kadarki kısmının tamamlandığını söyleyebilir miyiz?

T.Ç. Tabii ki böyle bir şey söylemek olanaksız. Çünkü doğum ve ölüm tarihleri bilinen bir insanın tüm verileri elimizde olsa bile onun öz yaşam öyküsünü tamamlamak da, birebir anlatmak da olanaksızdır. Hayat dediğimiz şey akışkandır bir nehir gibi ve bu yüzden duygular, düşünceler de akış halindedir; bu yüzden tüm veriler olsa da hep boşluklar olacaktır. Üstelik hiçbir hayat edebiyat açısından da tümüyle yazınsal anlamda tamamlanamaz. Hayat (ömür) kendi akışı içinde akıp gider diye düşünürüm. Fakat şunu söylemek olası benim açımdan; Ceyhan ile İzmir kendi kişisel hayat hikâyem üzerinden oluşturduğum iki kapsamlı kitap. Bunların arasına sizin söyleminizle 'öz yaşam öyküm'den kotardığım iki kitabımı da koymak isterim. İlki Kitap Hırsız: Tümüyle kendi çocukluğumdan kotardığım kısa bir romandır. Birçok okuyana bakılırsa bir o kadar da inanılmazdır. Yalnız bilmeli ki böyle düşünen okur; her insan en iyi kendini tanır. Yani, aslında en çok da inanılmaz sandığımız şeyler daha çok yakıcı gerçeklerden oluşur çoğunlukla. Diğer Kızıl Valizli Kadın adlı öykü kitabımdır. Bunda da 12 Eylül Askeri Faşizminin öncesini, sürecini

ve sonrasını dokuz öykü ile anlatmaya çalıştım. Anlatmaya çalıştım diyorum çünkü yargı tümüyle okuyacak olanlara ait olacak. Her öyküyü, o dönemin gençlerinin hayatlarından, benim ve çevremdekilerin yaşadıklarından seçtiğim fakat büyüğü bir dille anlatmaya çalıştığım gerçekliklerden oluşturdum. Ve yazdığım birçok öykümde de yaşamışlıklarımın izlerini bulabilmek olası.

* Hatıralar Manavkuyu'da buram buram bir eski İzmir özlemi duyumsadım ben. En çok nelerini arıyorsunuz eski İzmir'in?

T. Ç. İzmir'in olmazsa olmazlarını... Çünkü ben 1997'de yerleştim İzmir'e... Bundan önce de ilki 83'te, 87'de ve 92'de olmak üzere birkaç kez geldiğim İzmir'de her sosyal çevreden insanın ufak tefek sorunları, sürtüşmelerini saymazsak barış içinde bir arada olmalarını, farklılıkların zenginlik olduğu anlayışını, Uluslararası İzmir Fuarını, Kordon'unu, Kemeraltı'sını, Alsancak'ını, Karşıyaka'sını ve Bornova'sını özledim. İlk aklıma gelen bunlar diyeyim. Belkahve'den Bornova'ya inerken Pınarbaşı ile Işıkkent arasındaki nar bahçelerini özledim örneğin... O zamanın Eşrefpaşa'sını, sinemalarını ve her semtin insanların yaz akşamlarında sokak aralarında birbirine sevgi ve saygı dağıttıkları zamanları...

Afro Türklerin, diğer azınlıkların (ki bu kavramları hiç de sevmem ama) kendi gelenekleriyle kutlamalarını, kısacası o rengârenk hayatları ve insanları özledim. Ve eski direnişleri, birliktelikleri, Tarihleri, KöyKopları ve devrimcileri özledim tabii ki. Çok fakat bunlarla yetineyim.

* Kitapta tanıdığınız ve Türkiye yazının da yakından tanıdığı birçok edebiyatçı ile ilgili anılarınız da var. İzmir'i, edebiyat ve edebiyatçıları bakımından değerlendirdiğinizde nasıl bir kent sizce?

T.Ç. Kitapta yer verdiğim anılar vermediklerimin küçük bir bölümü. Kitabın kendi akışı içinde olması gerekenleri paylaştım o kadar. İzmir'i edebiyat açısından değerlendirdiğim zaman genel anlamda İstanbul'dan sonra en verimli, en etkin bir kent olarak belirtmeliyim. Ve genel olarak edebiyatçılarından söz edecek olursam; irili ufaklı adacıklardan oluşan, kendinden gayrısını yok sayan, kültürel, sosyal, sınıf ve emek açısından duyarsız bir kitlenin ağırlığından söz edebilirim. Yine de duyarlı, bilinçli, aydın ve yazar sorumluluğu açısından bilimden, gerçekçilikten ve yaşamı güzelleştirmek sevdasından yana olan bir edebiyatçı gurubu olduğunun da altını çizmeliyim.

* Geçmişten bugüne baktığınızda kendi tarihselliği içerisinde İzmir'deki kentsel, sosyal, kültürel değişimi nasıl yorumluyorsunuz?

T.Ç. Bir kere İzmir'in trafik, ulaşım, sosyal ve kültürel bir kent olma yolunda birçok sorunu olduğunu bilmeyen yok gibi. Yine de kentsel, sosyal ve kültürel değişimin inişli, çıkışlı ve istenilen seviyede olmaması kentin bir demokrasi, özgürlük ve sosyal dokular kenti olduğu gerçeğini göz ardı etmemize sebep olamaz yine de bana göre. Çünkü İzmir'in geçmişten günümüze yayıldığı alan içindeki kuruluş noktalarına baktığımızda önceki sosyal, kültürel ve yaşamsal güzellikleri içselleştirip sentezleyebildiği için bugünkü duruma geldiğini söyleyebiliriz. Kentler bunu kendi başına yapamaz. Onlara göründükleri durumları içinde yaşayan, hatta daha çok yöneten insanlara borçludur. Bu yüzden diyalektik olarak ileri doğru olan değişim planları akıllı projelerle, mimariyle ve yapılaşmayla desteklenmelidir...

* "Reddediyorum" adlı kitabınız ise çeşitli dergilerde yayınlanmış yazılarınızın bir toplamı. Bu kitapta daha çok "eleştirmen" yanınız ön plana çıkmış gibi. Sahi neyi reddediyor Tacim Çiçek?

T.Ç. Eleştirmenlik iddialı bir saptama. Tabii ki okuduğum kitapları eleştirdiğim, değerlendirdiğim çok oldu. Onlarla ilgili yazılarım çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlandı.

1987/2017 yılları arasında yayımlanan bin sayfayı geçecek denli çok yazı var elimde. Bunların bir kısmı aynı yayınevi tarafından *Geride Yazılan Kaldı* adıyla kitaplaştırılacak. O yazılar tümüyle edebiyat içerikli olduğundan eleştirmenliğimden söz edilebiliriz belki. Fakat Reddediyorum genel olarak siyaset ve sanat/edebiyat siyaseti ağırlıklı yazılardan oluşuyor. Hümanizmden Toplumcu Gerçekçiliğe, Şeyh Bedrettin'den Köy Enstitülerine, İşkencelerden, kıyımlardan, Kürt Sorununa, erki ellerinde tutanların görevlerini kötüye ve baskı aracı olarak kullanmalarına, üç çocuk isteminden, edebiyatçıların hastalıklı hallerine karşı bir duruş sergilemeye çalıştım, bu kitabımdaki yazılarla.

Reddettiğim şeyler kitabı itirazımın olduğu tüm olumsuzluklar, yanlışlıklar ve haksızlıklar toplamıdır. Özetle bize gerçek diye sunulan birçok doğru yanlış reddediyorum bu kitabımdaki yazılarla...

* Günlük Evrensel Gazetesi, 16 Temmuz 2019

Tacim ÇİÇEK

HAKKIMDA YAZILANLAR

ekitap.ayorum.com